

**Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges
sammanträde måndagen den 27 januari 2020**

Tid:

kl. 16:00-21:12

Lokal:

Rådssalen

Närvarande:

Se bilaga

§§1-32

Justerat den 3 februari 2020

Anslaget den 4 februari 2020

Cecilia Brinck

Rana Nasrindotter

Björn Ljung

Mats Larsson
Sekreterare

**§ 1
Justering**

Förste vice ordföranden Rana Nasrindotter (S) och ledamoten Björn Ljung (L) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Cecilia Brinck (M). Justering sker den 3 februari 2020.

**§ 2
Bordläggning av interpellationer****Beslut**

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna 46 och 47 för år 2019.

§ 3

Nr 2019:48 av Emilia Bjuggren (S) till Anna König Jerlmyr (M) om eleffekten

KS 2019/1027

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Borgarrådet Bjuggren (S) har ställt en interpellation om eleffekten. Kommunfullmäktige beslutade den 2 september 2019 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig borgarråden Bjuggren och König Jerlmyr.

**§ 4
Bordläggning av interpellation****Beslut**

Kommunfullmäktige bordlägger interpellation 50 för år 2019.

§ 5

Nr 2019:51 av Sissela Nordling Blanco (Fi) till Dennis Wedin (M) om Agenda 2030:s mål om ekonomiskt överkomliga bostäder till alla

KS 2019/1080

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Sissela Nordling Blanco (Fi) har ställt en interpellation om Agenda 2030:s mål om ekonomiskt överkomliga bostäder till alla.

Kommunfullmäktige beslutade den 2 september 2019 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Wedin (M) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig Sissela Nordling Blanco, borgarrådet Wedin, borgarrådet Bjuggren, Alexandra Mattsson Åkerström och Madeleine Kaharascho Fridh.

§ 6
Bordläggning av interpellationer

Beslut

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna 52-55 för år 2019.

§ 7

Nr 2019:56 av Martin Westmont (SD) till borgarrådet Erik Slottner (KD) om åtgärder för att stävja hatbrotten mot HBT-personer i mångkulturella förorter

KS 2019/1489

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Martin Westmont (SD) har ställt en interpellation om åtgärder för att stävja hatbrotten mot HBT-personer i mångkulturella förorter. Kommunfullmäktige beslutade den 4 november 2019 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Slottner (KD) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig Martin Westmont och borgarrådet Slottner.

§ 8
Bordläggning av interpellationer

Beslut

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna 57-60 för år 2019.

§ 9
Återtagande av interpellation

Följande interpellation återtas av interpellanten:

Nr 2019:61 av Joakim Hedelin (-) till borgarrådet Wedin (M) om
säkerhet på byggarbetsplatser. Rotel III
Dnr KS 2019/1866

**§ 10
Bordläggning av interpellation****Beslut**

Kommunfullmäktige bordlägger interpellation 62 för år 2019.

**§ 11
Frågestund****Fråga 1**

Borgarrådet Bjuggren (S) ställer en fråga om etablering på arbetsmarknaden.

Borgarrådet Ertlund (C) svarar på frågan.

Fråga 2

Alexandra Mattsson Åkerström (V) ställer en fråga om hur finansborgarrådet König Jerlmyr vill använda de 495 miljoner kronor som går till Stockholm som en följd av välfärdsmiljarderna.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) svarar på frågan.

Fråga 3

Martin Westmont (SD) ställer en fråga om majoritetens syn på att ta ut vinster ur kommunala bolag.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) svarar på frågan.

Fråga 4

Madeleine Kaharascho Fridh (Fi) ställer en fråga om hur majoriteten kommer att säkerställa sommarlovsaktiviteter för barnfamiljer med knapp ekonomi.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) svarar på frågan.

Fråga 5

Salar Rashid (S) ställer en fråga om stadens planering för att i exempelvis äldreomsorg och socialtjänsten möta brister i sjukvården.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) svarar på frågan.

Fråga 6

Rashid Mohammed (V) ställer en fråga om vad staden kan göra, och gör, för att stötta de drabbade medborgarna i stadsdelar där det skett sprängningar.

Borgarrådet Slottner (KD) svarar på frågan.

Fråga 7

Martin Westmont (SD) ställer en fråga: Pengar till trygghetsskapande åtgärder på Södermalm frös inne, hur är det möjligt?

Borgarrådet Slottner (KD) svarar på frågan.

Fråga 8

Anders Göransson (S) ställer en fråga om trygghet på Södermalm.

Borgarådet Slottner (KD) svarar på frågan.

**§ 12
Anmälningar**

Skrivelser som inkommit till kommunfullmäktige under tiden 16 december 2019 till 27 januari 2020 och delgivit berörda organ godkänns.

Länsstyrelsen i Stockholms beslut den 14 januari 2020 att utse ny ledmot och ny ersättare i kommunfullmäktige för tiden till och med den 14 oktober 2022 anmäls.

Tiemon Okojevoh (MP) har utsetts till ny ledamot efter Anders Lindell (MP).

Jonas Santesson (V) har utsetts till ny ersättare efter Jessica Nilsson (V).

**§ 13
Närvaro**

Närvaro antecknas enligt **bilaga 1**.

§ 14 **Justering**

Förste vice ordföranden Rana Nasrindotter (S) och ledamoten Björn Ljung (L) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Cecilia Brinck (M). Justering sker den 3 februari 2020.

§ 15
Valärenden
KS 2020/43**Beslut**

1. Avsägelse och entlediganden godkänns.
2. Val förrättas för att utse ny person till uppdrag enligt valberedningens förslag, med tillägg enligt Ole-Jörgen Perssons förslag.
3. Om inte annat framgår inträder den senast valda ersättaren sist till tjänstgöring för sitt parti.
4. Om en ersättare/suppleant utses till ordinarie ledamot, utses en ny ersättare/suppleant.
5. För avsägelse i kommunfullmäktige hemställs om ny sammanräkning hos länsstyrelsen.
6. Vakanser bordläggs.

Ärendet

Valärende i kommunfullmäktige den 27 januari 2020 behandlas.

I ärendet yttrar sig Ole-Jörgen Persson.

Förslag till beslut

Ole-Jörgen Persson (M) föreslår ett tillägg till valberedningens förslag, att Ann-Louise Richter (M) utses till nämndeman i Södertörns tingsrätt.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens och valberedningens förslag med tillägg av Ole-Jörgen Persson. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag med tillägg av Ole-Jörgen Persson.

§ 16**Överenskommelse om exploatering med försäljning för kontor inom fastigheten Mårtensdal 6 och 10 samt Hammarbyhöjden 1:1 med Remulus Svealand 5 AB, samt utökad markanvisning inom samma fastighet**

Hemställan från exploateringsnämnden

KS 2019/1533

Beslut

1. Försäljning av mark inom fastigheterna Mårtensdal 6, Mårtensdal 10 och Hammarbyhöjden 1:1 med en preliminär köpeskilling om cirka 135,3 mnkr godkänns.
2. Exploateringsnämnden medges rätt att träffa överenskommelse om exploatering i enlighet med bilaga 1 till utlåtandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller överenskommelse om exploatering med försäljning för kontor inom fastigheten Mårtensdal 6 och 10 samt Hammarbyhöjden 1:1 med Remulus Svealand 5 AB, samt utökad markanvisning inom samma fastighet.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 17**Projekt Finlandsgatan i stadsdelarna Akalla och Husby,
fastigheterna Akalla 4:1 m.fl.**

Inriktningsbeslut

Hemställan från exploateringsnämnden

KS 2019/1534

Beslut

1. Inriktningen för projekt Finlandsgatan i Akalla och Husby godkänns.
2. Exploateringsnämnden medges rätt att fortsätta utreda förutsättningarna för exploatering inom Akalla 4:1 m.fl. i Akalla och Husby till en investeringsutgift upp till 23 mnkr, som underlag för kommande genomförandebeslut.
3. Utgifterna för 2020 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2021.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller projektet Finlandsgatan i stadsdelarna Akalla och Husby, fastigheterna Akalla 4:1 m.fl.

I debatten yttrar sig Johan Nilsson, borgarrådet Lindblom, Maria-Elsa Salvo, Anders Göransson och Madeleine Kaharascho Fridh.

Förslag till beslut

Johan Nilsson (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Lindblom (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 18**Reviderat inriktningsbeslut Ugglevikens reservoar**

KS 2019/1022

Beslut

Inriktningen för projekt Ugglevikens reservoar till en total investeringsutgift, enligt bilagan till utlåtandet godkänns.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller ett reviderat inriktningsbeslut Ugglevikens reservoar.

I debatten yttrar sig Maria Antonsson.

Förslag till beslut

Maria Antonsson (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 19

Detaljplan för Sperlingens backe m.m. i stadsdelen Östermalm, DP 2014-00404-54

Framställan från stadsbyggnadsnämnden
KS 2019/1629

Beslut

Detaljplan för Sperlingens backe m.m. i stadsdelen Östermalm, DP 2014-00404-54 antas.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller detaljplan för Sperlingens backe m.m. i stadsdelen Östermalm.

I debatten yttrar sig borgarråden Larsson och Valeskog, Björn Ljung, Martin Westmont, Fredrik Lindstål, Cecilia Obermüller och Mikael Valier.

Förslag till beslut

Borgarrådet Larsson (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Martin Westmont (SD) föreslår att kommunfullmäktige avslår kommunstyrelsens förslag till beslut.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 20

Maxtaxa 2020 - nya avgifter förskola, fritidshem och omsorg på obekvämtid

KS 2019/1847

Beslut

1. Nya avgiftsnivåer för Stockholms stads verksamheter inom förskola, fritidshem och omsorg på obekvämtid, oavsett regiform, från och med 1 februari 2020 fastställs med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller maxtaxa 2020 - nya avgifter förskola, fritidshem och omsorg på obekvämtid.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 21

Taxa för upplåtelse av offentlig plats med polistillstånd - revidering med fokus på evenemang

Hemställan från trafiknämnden

KS 2019/1408

Beslut

Taxa för upplåtelse av offentlig plats med polistillstånd, i enlighet med bilaga 1-3 till utlåtandet, fastställs att gälla från och med 1 mars 2020.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller taxa för upplåtelse av offentlig plats med polistillstånd - revidering med fokus på evenemang.

I debatten yttrar sig borgarrådet Helldén.

Förslag till beslut

Borgarrådet Helldén (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 22**Stockholms stads handlingsplan för minskad spridning av mikroplast 2020-2024**

Förslag från miljö- och hälsoskyddsnämnden

KS 2019/710

Beslut

1. Stockholms stads handlingsplan för minskad spridning av mikroplast 2020-2024, i enlighet med bilaga 2 till utlåtandet, godkänns.
2. Stockholms Stadshus AB uppmanas att anta och ge samtliga bolagsstyrelser i uppdrag att anta Stockholms stads handlingsplan för minskad spridning av mikroplast 2020-2024, i enlighet med bilaga 2 till utlåtandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Stockholms stads handlingsplan för minskad spridning av mikroplast 2020-2024.

I debatten yttrar sig borgarrådet Luhr, Christoffer Jönsson, Maria Mustonen, borgarråden Ernlund och Bjuggren, Madeleine Kaharascho Fridh och Maria Ljuslin.

Förslag till beslut

Borgarrådet Luhr (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 23**Staden behöver fler Stockholmsrum**

Motion av Emilia Bjuggren och Anders Göransson (båda S)

KS 2019/729

Beslut

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna och Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller en motion om att staden behöver fler Stockholmsrum.

I debatten yttrar sig Anders Göransson, Lennart Tonell, borgarrådet Larsson, Torun Boucher, Björn Ljung och borgarrådet Bjuggren.

Förslag till beslut

Borgarrådet Larsson (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Bjuggren (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Torun Boucher (V) ansluter sig till Socialdemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 24**Mät använd energi i stadens byggnader**

Motion av Emilia Bjuggren (S)

KS 2019/575

Beslut

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller motion om mäta använd energi i stadens byggnader.

I debatten yttrar sig borgarråden Bjuggren och Luhr.

Förslag till beslut

Borgarrådet Luhr (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Bjuggren (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 25
Bordläggning av motion****Beslut**

Kommunfullmäktige bordlägger punkt 33 i kungörelsen.

§ 26**Motion om inrättande av Stödcentrum Stockholms stad**

Motion av Alexandra Mattsson Åkerström (V)

KS 2019/252

Beslut

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller motion om inrättande av stödcentrum Stockholms stad.

I debatten yttrar sig borgarrådet Jönsson, Alexandra Mattsson Åkerström och Lisa Palm.

Förslag till beslut

Borgarrådet Jönsson (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Alexandra Mattsson Åkerström (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Lisa Palm (Fi) ansluter sig till Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 27
Bordläggning av motion****Beslut**

Kommunfullmäktige bordlägger punkt 35 i kungörelsen.

§ 28**Minska stadens energianvändning**

Motion av Emilia Bjuggren (S)

KS 2019/433

Beslut

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller motion om att minska stadens energianvändning.

I debatten yttrar sig borgarråden Bjuggren och Luhr.

Förslag till beslut

Borgarrådet Luhr (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Bjuggren (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 29

Ökad framkomlighet genom Brommaplan för fordons- och kollektivtrafiken

Motion av Jan Valeskog (S)

KS 2018/1640

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna och Feministiskt initiativ reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller motion om ökad framkomlighet genom Brommaplan för fordons- och kollektivtrafiken.

I debatten yttrar sig borgarrådet Valeskog, Ulla Hamilton, Martin Westmont, borgarrådet Helldén, Patrik Silverudd och Lisa Palm.

Förslag till beslut

Borgarrådet Helldén (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Valeskog (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Martin Westmont (SD) och Lisa Palm (Fi) ansluter sig till Socialdemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 30

Motion angående OPS-lösningar

Motion av Alexander Lindholm (S)

KS 2019/259

Beslut

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller motion angående OPS-lösningar.

I debatten yttrar sig Alexander Ojanne, Ulla Hamilton, borgarrådet Ernlund, Ulf Walther, Tobias Johansson, Martin Hansson, borgarrådet Lindblom, Björn Ljung, Lisa Palm och Maria Ljuslin.

Förslag till beslut

Martin Hansson (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Alexander Ojanne (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Tobias Johansson (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Lisa Palm (Fi) ansluter sig till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 31
Bordläggning av motioner

Beslut

Kommunfullmäktige bordlägger punkterna 39-44 i kungörelsen.

**§ 32
Nya motioner**

Följande motioner väcktes under perioden 17 december 2019 - 27 januari 2020:

1. Motion om att kvalitets säkra stadens tolkverksamhet av Peter Wallmark och Martin Westmont (båda SD)
Dnr KS 2019/1983
2. Motion om kommungemensamt fastighetsbolag av Clara Lindblom och Tobias Johansson (båda V)
Dnr KS 2020/115
3. Motion om att Stockholms stad bör medverka till att en frivillig resursgrupp tillskapas i Stockholm och att den civila beredskapen stärks av Karin Wanngård (S)
Dnr KS 2020/128
4. Motion om en mer likvärdig friskvård av Karin Wanngård (S)
Dnr KS 2020/129

Närvarolista

upprättad vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 27 januari 2020

Plats	Ledamot	Ersättare	Parti	Ankom	Utgick
49	Brinck, Cecilia (Ordförande) §§ 12-19		M	17:59	21:12
104	Nasrindotter, Rana (1:e v Ordf) §§1-10, 20-25		S	15:56	21:12
50	Åslund, Ann-Katrin (2:e v Ordf) §§11, 26-32		L	16:36	21:12
56	Abdullahi Ali, Nassir		S	17:37	21:12
23	Bjuggren, Emilia		S	15:57	21:11
7	Boucher, Torun		V	15:59	21:12
24	Burell, Olle		S	17:52	21:12
91	Byström, Felix		SD	15:58	21:12
61	Bäck, Lars	Berrios, Gerardo	V	17:39	21:11
36	Carlsson, Christian		KD	16:39	21:12
57	Carlsson, Lisa		S	17:52	21:12
17	Edholm, Lotta	Jönsson, Christoffer	L	17:43	21:12
58	Edlund, Ingela		S	15:56	21:11
60	Edvardsson, Inger		S	15:56	21:11
41	Elfvén, Anne-Lie		L	17:46	21:11
54	Elmgren, Claes		S	17:58	19:39
20	Ernlund, Karin		C	16:03	21:12
76	Fava, Daniele	Sjönell, Jessica	L	17:53	21:12
10	Fernell-Ingelström, Yvonne		M	16:32	21:11
78	Fors, Emilie		L	17:58	21:12
42	Fälldin, Johan		C	16:09	21:11
77	Gerdes, Hanna		L	17:07	21:12
33	Granswed Baat, Sophia		M	17:39	21:12
25	Gustafsson, Karin	Ohlsson, Bengt	S	17:10	21:11
53	Göransson, Anders		S	17:05	21:12

11	Hamilton, Ulla		M	17:45	21:11
86	Hansson, Martin		MP	18:11	21:12
52	Hansson, Stefan		S	17:58	21:11
95	Hedelin, Joakim		-	16:49	21:12
34	Hedin, Andrea		M	16:56	21:12
73	Hedrup, Tom		M	17:44	21:12
48	Helldén, Daniel		MP	15:58	21:11
71	Hellström, Anette		M	18:00	21:12
14	Hollis, Michaela		KD	18:01	21:11
70	Häggman, Börje		M	17:02	21:12
80	Jacobsson, Kristin		C	17:21	21:12
29	Johansson, Tobias		V	17:40	21:12
13	Järkeborn, Christoffer		M	17:48	21:11
18	Jönsson, Jan		L	17:15	21:11
12	Jönsson, Peter		M	17:54	21:11
30	Kratz, Tina		V	17:40	21:12
6	König Jerlmyr, Anna		M	15:58	21:12
93	Larsson, Björn	Wallsén, Mona	-	17:48	21:11
5	Larsson, Joakim		M	16:01	21:11
74	Lennaárd, Fritz		M	16:39	21:12
9	Lindblom, Clara		V	18:00	21:12
45	Lindstål, Fredrik		C	17:51	21:12
16	Ljung, Björn		L	17:01	21:12
64	Ljuslin, Maria		V	17:41	21:12
47	Luhr, Katarina		MP	17:54	21:12
35	Lutz, Kristina		M	17:37	21:12
94	Malmström, Jeanette		-	17:00	21:12
31	Mattsson Åkerström, Alexandra		V	16:08	21:11
63	Mirsafian, Arvand	Mustonen, Maria	V	17:32	21:12
28	Mjörnberg, Robert		V	16:11	21:11
37	Modigh, Sofia	Hedin, Johanna	KD	17:57	21:12
82	Mohamed, Ahmed Abdulahi	Antonsson, Maria	MP	17:56	21:12
65	Mohammed, Rashid		V	16:00	21:12
85	Moreira Duarte, Mariana		MP	16:04	21:11

19	Naddebo, Jonas	Larsson, Elin	C	17:36	21:12
67	Nilsson, Johan		M	17:22	21:11
107	Nordling Blanco, Sissela		FI	16:41	21:12
79	Nyberg, Claes		C	17:52	21:12
83	Obermüller, Cecilia		MP	17:54	21:12
59	Odin Ekman, Åsa		S	17:17	21:12
101	Ojanne, Alexander		S	17:01	21:12
84	Okojevoh, Tiemon		MP	17:49	21:12
68	Paccamonti, Johan		M	17:35	19:38
105	Palm, Lisa		FI	17:39	21:12
99	Pettersson, Fredrik		S	15:56	21:12
106	Rantala Bonnier,	AnnaKaharascho Fridh, Madeleine	FI	16:02	21:12
51	Rashid, Salar		S	16:53	21:12
69	Redin, Jennyfer	Persson, Ole-Jörgen	M	18:10	21:11
62	Rooth, Rose-Marie		V	17:27	21:12
26	Räihä, Mirja		S	15:56	21:11
44	Sabet, Banar		C	17:43	21:12
39	Silverudd, Patrik		L	17:53	21:12
100	Sjöbergh, Ulla		S	16:10	21:12
103	Sjölander, Johan	Salvo, Maria-Elsa	S	15:56	21:12
15	Slottner, Erik		KD	16:06	21:12
40	Smedberg Palmqvist, Isabel		L	17:53	21:12
75	Solberg, Eva		M	17:50	21:12
55	Stavling, Margareta		S	16:02	21:12
27	Stenudd, Sara	Herrström, Cecilia	V	16:27	21:12
66	Sundin, Bo		M	16:02	21:12
32	Svärd, Lars		M	17:49	21:11
81	Tonell, Lennart		MP	15:56	21:12
22	Valeskog, Jan		S	17:48	21:11
38	Valier, Mikael		KD	16:46	21:12
46	Vikhe Patil, Nila	Larsson, Ewa	MP	18:08	21:11
98	Vikman, Arvid		S	17:51	21:12
90	Vinge, Linnéa		SD	17:20	21:12
89	Wallmark, Peter		SD	15:56	21:12

102	Walther, Ulf		S	17:37	21:12
21	Wanngård, Karin		S	17:54	21:11
8	Warlenius, Rikard	Jama, Hassan	V	17:40	21:12
4	Wedin, Dennis		M	15:58	21:11
88	Westmont, Martin		SD	15:56	21:12
43	Wicklund, Susanne		C	16:07	21:12

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 27 januari 2020

§ 3 Nr 2019:48 av Emilia Bjuggren (S) till Anna König Jerlmyr (M) om eleffekten

Anförande nr 1

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag skulle vilja hänvisa till det utlämnade svaret.

Anförande nr 2

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag vill såklart börja med att tacka ansvarigt borgarråd för svaret på min interpellation. Det har förflutit lite tid dels sedan interpellationen skrevs, dels sedan finansborgarrådet svarade på den. Lite har alltså hunnit hända. Jag har tidigare i talarstolen uttalat min förvåning över hur lättvindigt jag har upplevt att majoriteten har tagit på frågan om effektsituationen i Stockholm. Inom majoriteten har det också kommunicerats väldigt olika om frågans vikt.

Sedan interpellationen skrevs och svaret skrevs har jag dock upplevt en skiftning i denna hållning. Även majoriteten tar nu frågan på största allvar, vilket såklart är någonting som vi välkomnar. Det är ju en otroligt viktig fråga både för stockholmarna och för stadens tillväxt framöver. Sedan interpellationen skrevs har också regeringen tagit ytterligare steg i att hantera frågan och bidragit till att Ellevio i sin tur har förhandlat fram ett avtal med Stockholm Exergi som möjliggör att vi nu akut har fått en något bättre situation då ett antal kraftanläggningar kommer att rustas upp.

Mycket kortsiktigt är förmodligen stadens bästa sätt att hantera en annalkande effektbrist att se till att vi får en tydligare effektstyrning och att vi energieffektiviserar så mycket som möjligt inom de bestånd vi har och därmed får ett visst överskott. Men det handlar såklart också om lokal elproduktion, som i huvudsak görs via just Stockholm Exergis kraftvärmeanläggningar.

Nu finns en strategisk funktion, en elgeneral, en energisamordnare eller vad man vill kalla det, på plats. Det är bra. Givet de frågor som är möjliga och som staden har rådighet över i form av effektstyrning, energieffektivisering, lokal elproduktion och den strategiska funktion som nu finns på plats vill jag gärna passa på att fråga finansborgarrådet om vi nu kan vänta oss att få se framsteg på de områden där vi som stad har rådighet.

Anförande nr 3

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Tack så mycket, Emilia Bjuggren, för frågan! Jag tycker att en hel del har hänt sedan valet i den här frågan. Vi har haft åtskilliga möten både på tjänstemannanivå och på politisk nivå med de stora aktörerna Svenska Kraftnät, Ellevio och Stockholm Exergi. Vi har haft stora hearingar där vi för första gången samlar alla de stora aktörerna i Sverige inklusive den socialdemokratiska ministern, Anders Ygeman, som vi bjöd in att delta. Vi talade om

hur vi stärker inte bara Stockholmsregionens utan också Sveriges elkapacitet framåt. Vi talade om hur man långsiktigt löser effektbristen.

Det stämmer att man nu har ett avtal på plats, och man har då använt de beredskapsmedel som finns från Svenska Kraftnät. Det är alltså inga nationella ytterligare satsningar. Det här har man gjort flera gånger tidigare för att säkra ö-driften både för Stockholmsregionen och för andra delar av Sverige. Det är givetvis temporära åtgärder som löser det här och nu, men vi måste också tänka långsiktigt. Det är därför Stockholm är med och medfinansierar. Som så många gånger förr är vi med och medfinansierar nationella angelägenheter som ytterligare stamnät till Stockholm. Det kommer att ta tid innan det finns på plats, men det är alltså 1 miljard som vi är med och medfinansierar. Det är viktigt.

Men vi behöver också fråga oss hur vi säkrar effekten till Stockholmsregionen till 2028, 2030 och även därefter. Det är en växande region. Nu kommer elektrifiering stort, inte minst inom transportsektorn. Det kommer att kräva ytterligare elförsörjning. Vi har nät från 30-talet i Stockholm. Det är många som är upprörda över att det grävs, men då brukar jag påminna om att vi inte vill stå utan elförsörjning till våra samhällsfastigheter eller verksamheter. Näten från 30- och 40-talet måste renoveras, och vi behöver en helt annan typ av investeringsram. Vid sidan av det lägger vi snart fram till exempel en klimathandlingsplan och miljöprogram. Där finns stora ambitioner, inte minst när det handlar om energieffektivisering.

Men om man är mån om Stockholm Exergis förmåga att leverera värme och el till Stockholm, som Emilia Bjuggren också för fram, kanske man inte ska gå vidare med den avfalls- och förbränningskatt som man vill lägga på fjärrvärme. Det kommer att slå hårt mot vår förmåga att producera el och värme till Stockholmsregionen. Ta gärna det samtalet med ansvariga ministrar! Ta också gärna samtalet om skatt på fjärrvärme och vad det betyder! Man har först lagt ned ett verk i Värtan för att sedan starta upp det igen med beredskapsmedlen. Det blir ganska ryckigt, och det är inte långsiktigt. Det är medskicket från mig.

Anförande nr 4

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag försökte verkligen konkretisera vilka möjligheter jag ser att påverka och styra de här frågorna just i det kortsiktiga perspektivet lokalt eftersom det börjar bli en återkommande övning att finansborgarrådet i Stockholms stad går upp och hänvisar till den socialdemokratiska regeringen. Just när det gäller avfallsförbränningskatten är det inte någon hemlighet att det är partierna inom finansborgarrådets egen majoritet som behöver diskutera och ompröva vissa frågor om man oroar sig för denna skatt.

På temat våra fjärrvärmebolag och Stockholm Exergi välkomnar jag ändå att finansborgarrådet lyfter detta. Det är ett av de stora problem som kommer i klimathandlingsplanen att majoriteten verkar hålla fast vid linjen att vi ska fokusera på köpt energi i stället för använd energi, vilket i sin tur riskerar att ytterligare förvärra effektproblematiken. Just fjärrvärmens och kraftvärmeverken är ju ett extremt effektivt sätt att både värma fastigheter och samtidigt producera el som kan användas för att minska effektbehovet utifrån. Men där väljer staden det förslag som man har lagt fram trots att alla, både interna kontor och externa experter, säger att det snedvrider

konkurrensen, att det är till nackdel för fjärrvärmens och att det gynnar att man i stället installerar värmepumpar, som i sin tur kräver effekt för att värma upp fastigheter.

Eftersom finansborgarrådet specifikt lyfter fjärrvärmens och Stockholm Exergis förutsättningar att underlätta effektsituationen är ju det som staden har rådighet över, nämligen hur man styr energin, en av de viktigaste frågorna. Där väljer majoriteten just nu i den remissomgång som ni har skickat ut att fortsätta att snedvrída konkurrenssituationen till nackdel för fjärrvärmens.

Anförande nr 5

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Jag förstår inte riktigt de invändningar som lyfts. Det är klart att vi också fokuserar mycket på använd energi. Titta till exempel på Sisabs energianvändning och hur de styr den efter vilka tider som eleverna är i skolan! Man styr så att man har minskad värme och minskat inflöde under kvällar och helger och så vidare. Det har gett enorma effekter både för klimatet och samhällsekonomiskt. Så måste vi styra ännu mer. Det är självklart att vi har tydliga ambitioner, och det kommer också att återges i de styrande dokument som majoriteten kommer att lägga fram.

Vi har en elgeneral eller en elsamordnare – kalla det vad ni vill – som håller i allt det här. När man ska lägga fram nya nät i Stockholm eller utveckla effekten handlar det också om att man måste ha bygglov. Det kanske är detaljplaner som måste ändras. Man måste ha tillstånd. Sedan är det alla andra aktörer som också måste in, Ellevio, Exergi och Svenska Kraftnät, för att koppla ihop alla de här näten på både nationell nivå och lokalt och regionalt. Därför behöver vi tydliga samordnare, och en sådan är vår elgeneral Åsa Öttenius. Samtidigt har vi länsstyrelsen, som från och med i år får ett nytt uppdrag att samordna de aktörer som finns i regionen.

Jag tycker alltså att det har hänt mer i frågan, och vi har verkligen lyft det här som en viktig strategisk fråga för Stockholm och Sverige. Vi har effektbrist, men vi har framför allt ett stort behov av att modernisera de nät som finns. Vi måste givetvis också tydliggöra kraftvärmens roll. Det är därför vi är kritiska till förbränningskatt. Det skapar incitament för deponi. Vi har också vår roll när det gäller de aktörer som är verksamma och som är oroliga för detta, Stockholm Exergi och andra. De är otroligt oroliga för de effekter som den här skatten kan ha. Det är klart att de också frågar oss om vi kan ta kontakt nationellt så att man förstår att det i andra länder handlar väldigt mycket om att deponera avfall. Vi använder vårt avfall till kretsloppet för att kunna värma och skapa el. Det har också gjort att vi har kunnat minska våra CO₂-utsläpp så kraftigt i Stockholm jämför med andra städer. Detta är någonting som jag tror att vi skulle kunna samarbeta om. Bara för att förtydliga effekten för Stockholmsregionen: Vi står snarare på Stockholms och kraftvärmens sida än partipolitiskt. Jag ser fram emot att kunna samarbeta om detta.

Vi behöver kraftvärmens, och vi behöver en tydlig långsiktig strategi om Stockholms effektbrist för framtiden. För den kommer att komma! Politiker tvistar om elen. Stefan Löfven brukar försöka hävda att Sverige exporterar el. Men det är klart att vi har problem, särskilt under kalla nätter vissa delar av året. Vi har också en elektrifiering som kommer, och därför måste vi satsa på detta.

Anförande nr 6

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Precis som finansborgarrådet säger är vi överens om synen att avfallsförbränningskatten i så fall måste tas på sorterat avfall så att vi inte skapar incitament för deponi eller minskar incitamenten att sortera ut plast, till exempel, för att det blir mindre effektivt.

Det finns mycket gentemot nationell lagstiftning som vi är överens och men som våra partier nationellt egentligen också är överens om. Påtryckningarna kanske behöver göras på andra partier, som faktiskt finns i din egen majoritet i det här fallet.

Precis som jag sa i mitt tidigare inlägg har också staden stor rådighet över denna fråga. En av de saker som konkurrerar bort fjärrvärmeinvesteringar i Stockholm just nu är det faktum att staden mäter på köpt energi och inte på använd energi, vilket snedvrider konkurrensen från fjärrvärmen. Det gör att i nyproduktion minskas incitamenten att installera fjärrvärme till förmån för eldrivna värmepumpar, någonting som riskerar att just försvåra effektsituationen under de kallaste dagarna om året.

Det finns såklart mer som går att göra lokalt. Man kan till exempel energieffektivisera stadens fastigheter i stället för att sälja desamma. Det är *ett* sätt att se till att Stockholm totalt minskar sitt effektbehov. Men man kan också, precis som har lyfts här med Sisab, använda digitaliseringen i stadens fastighetsbestånd. Sisab gör det på ett förträffligt sätt. Det är någonting som vi också var mycket stolta över under förra mandatperioden, och det gläder mig att ni nu delar den synen. Men nu är det dags att gå vidare och göra detsamma i betydligt fler av stadens fastigheter. Det är många som ligger långt efter i denna fråga.

Jag ser fram emot att debattera och diskutera de här frågorna mer, dels för att jag vet att det ligger motioner på temat på dagordningen, dels för att det kommer att vara en av de största frågorna för att se till att Stockholm kan fortsätta att växa och, inte minst, för att vi ska klara den enorma omställning som vi måste göra för att nå fossilbränslefrihet och bli en klimatpositiv stad. Dessa mål är vi ju också överens om att vi måste nå.

Anförande nr 7

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Nu är det visst ett nyuppväckt intresse för elfrågan. Vi har ju jobbat med det här sedan dag ett. Vi har samlat aktörerna och pekat ut att detta är en fråga som vi kommer att återkomma till gång efter gång, och vi kommer att fortsätta att jobba med aktörer.

Det är till exempel aktörer inom fordonsindustrin som är på väg att elektrifiera sina fordon. Om och när det sker måste man ha sju till åtta års tidsplanering för att bygga upp och planera var någonstans i Stockholm man ska elektrifiera de tunga fordonen när de kommer i slutet av 20-talet. Vi har suttit i samtal med stora aktörer som till exempel Scania, som kommer att vara utsläppsfria. Men var i Stockholm ska vi planera för detta? Därför måste sådana frågor in i översiktsplanen, och det är också frågor som lyfts. På väldigt strategisk nivå jobbar vi alltså konsekvent med energi- och effektfrågan.

Det är klart att vi värnar energieffektivisering också när det handlar om redan använd energi. Det jobbar vi med, och om det finns incitament där vi kan skruva kommer vi att göra det. De ambitioner som finns i miljöprogrammet och klimathandlingsplanen är oerhört höga, inte minst när det gäller energieffektivisering. Det handlar alltså både om miljöaspekter, såklart, och om samhällsnytta och samhällsmedel som kan gå till annat.

Vi kommer enträget att fortsätta. Vi kommer kanske inte att få er uppskattning, för ni är ju ändå i opposition. Vi kommer att kämpa för Stockholm, för Stockholms effektutbyggnad här och nu. Men framför allt tar vi sikte på vad som händer om tio år och om femton år. Vi måste planera för det i dag, mina vänner. Låt oss återkomma till den här debatten!

§ 5 Nr 2019:51 av Sissela Nordling Blanco (FI) till Dennis Wedin (M) om Agenda 2030:s mål om ekonomiskt överkomliga bostäder till alla

Anförande nr 8

Borgarrådet W e d i n (M): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 9

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Jag upplever inte att jag har fått svar på frågan om hur prognosen ser ut för att nå målet om överkomliga bostäder för alla till 2030, som det står i Agenda 2030 och som majoriteten talar sig varm för och vill sträva efter.

Det vi ser är en politik som tar oss i motsatt riktning, med utförsäljningar av de allra billigaste hyresrätterna, vilket vi vet kommer att drabba framför allt låginkomsttagare. Det gäller inte minst ensamstående kvinnor med barn och våldsutsatta som har lämnat en våldsam relation.

De frågor jag ställer får jag inte riktigt svar på, utan man hänvisar till Rådet för Agenda 2030 som ni har inrättat och som ska lösa i princip alla frågor som vi brukar ställa till er. Det är alltifrån bostadssituationen till klimatet, minoriteters rättigheter, våld mot kvinnor och segregation. Det är viktigt att ta vara på den kompetens som finns i rådet, men det får inte göras till gisslan när de politiska åtgärderna lyser med sin frånvaro och till och med tar oss i motsatt riktning.

Ni hänvisar också flera gånger till att ni har förändrat riktlinjerna för förturer för våldsutsatta i bostadskön. Det vi har fått se av det är att det enda ni har gjort är att förtydliga att det inte krävs en polisanmälan för att få vara berättigad till förtur. Det har aldrig varit ett krav, så det räcker inte. Något som däremot faktiskt är ett problem är att det finns en tvåårsregel som kräver att den som söker förtur ska ha varit folkbokförd i Stockholm de senaste två åren utan avbrott. Vi vet att många kvinnor som har bott på skyddat boende, kanske i en kranskommun till Stockholm, inte räknas till dessa.

Det finns alltså fortfarande stora problem med detta, och jag skulle gärna vilja veta hur ni tänker gå vidare för att leva upp till Agenda 2030:s mål om överkomliga bostäder för alla.

Anförande nr 10

Borgarrådet W e d i n (M): Tack så mycket för interpellationen! Det är ett hedervärt ämne att tala om hur vi ska få till fler bostäder och fler bostäder som är billiga att bo i. Detta är givetvis en viktig målsättning för den grönbå majoriteten och, om jag ska vara ärlig, kanske för de flesta partier. Vi måste bygga billigare, vi måste få till fler hyresrätter där vi kan få ned hyrorna, och vi måste göra det möjligt att bygga på de markplättar där vi ser att det är billigt att bygga och på så sätt få ned hyrorna.

Vi måste också givetvis få fram fler bostäder överlag i Stockholm. Där har vi tyvärr en hämmande lagstiftning just nu nationellt. Jag tycker att alla våra partier borde göra sitt för att få till en förändringsvilja nationellt, för det finns mycket att göra på detta

område. Det finns så mycket kraft och potential i Stockholms stad som just nu inte kommer fram. Det är svårt, och det förhindrar. När vi ser en bostadskö som fortsätter att öka i bostadsförmedlingen ställer det krav på oss att verkligen agera.

Det kanske är så att vi ofta hänvisar till Agenda 2030 och till att vi har instiftat ett Agenda 2030-råd. Men det gör vi för att vi är stolta över arbetet. Detta är såklart en viktig målsättning för rådet, och vi jobbar mycket med att uppnå Agenda 2030. I det arbetet syftar ett av målen till att göra Stockholm till en mer hållbar och blandad stad. En del av detta är mixade upplåtelseformer, och jag tycker att det är naturligt. Det här är en del av FN-organet UN Habitats fem principer för en hållbar stadsplanering. Där är vi alltså helt i linje med detta när vi exempelvis säger att vi ska ha blandade upplåtelseformer runt om i Stockholm. Vi har möjliggjort ombildningar i endast elva stadsdelar i Stockholm, där allmännyttan är särskilt dominerande. Det här är helt i enlighet med målen.

Något vi gör för att få fram ett byggande och billigare boenden är exempelvis kopplat till Stockholmshusen i de allmännyttiga bolagen. Det är ett arbete som vi fortsätter med, och vi fortsätter med att verkligen vässa det så att vi kan få ned hyrorna så att de blir än lägre. Vi kan se att det nationella investeringsstödet kopplat till sådana här bostäder inte riktigt har gett tillräcklig effekt i Stockholm. Socialdemokraterna har själva från Stockholms sida just pekat på detta problem. Det är problematiskt att man inte går vidare med att utveckla investeringsstödet nu när det införs igen på nationell nivå, för det här har inte fått tillräcklig bäring på Stockholm.

Vi gör givetvis vad vi kan utifrån de nationella förutsättningarna för att bygga billigare. Ombildningarna är givetvis en del i att vi ska ha blandade upplåtelseformer runt om i hela Stockholm. Vi jobbar mycket med att klara våra bostadsmål, och vi gör det exempelvis i allmännyttan där vi förra året klarade vårt produktionsmål på 1 500 bostäder för Stockholm stads allmännyttiga bolag.

Anförande nr 11

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag tycker att interpellationen av Sissela Nordling Blanco är bra och viktig. Den är on point när det gäller ett av de stora problem som vi har i den här staden: att se till att människors rätt att bo går att förverkliga.

Det är fascinerande att höra fastighetsborgarrådets svar på interpellationen. Om man bara lyssnar på vad Dennis Wedin säger tycker man att det låter ganska bra. Det ska vara blandade upplåtelseformer och många hyresrätter, och vi måste bygga billigare bostäder. Men det är ju inte så majoritetens politik faktiskt ser ut och bedrivs. Orden är rätt, men facit visar något helt annat.

Låt oss till exempel ta det initiativ vi har till att pressa priserna. Jag tillhör dem som brukar säga att den som säger att nyproduktion kommer att bli billig inte talar sanning. Det blir aldrig billigt. Men det finns exempel där man ändå har pressat priset, nämligen våra Stockholmshus. Hur många markanvisningar fick Stockholmshusen under förra året? Jag tror att korrekt siffra är noll. Det är alltså majoritetens sätt att försöka pressa priserna: att bygga noll av de hus där vi vet att vi kan få ned hyran något.

Dennis Wedin pratar såklart om ombildningen av allmännyttan men inte så mycket om hur vi ska få blandade upplåtelseformer någon annanstans. Man stoppar också hyresrättsprojekt i till exempel Bromma – ett av de områden där vi har en extremt liten andel hyresrätter, det vill säga väldigt lite blandning av upplåtelseformer. Att sälja ut det bestånd där hyrorna fortfarande är överkomliga kommer på intet sätt att ge mer blandning, utan det enda som händer är att vi får en än mer homogen stad där allt är lika dyrt.

Jag hade ingen fråga utan ville bara göra ett inlägg i debatten. Orden är fina, men verkligheten ser helt annorlunda ut. Majoriteten har ett långt arbete kvar innan orden når någon form av verklighet.

Anförande nr 12

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Precis som Emilia säger är det svårt att inte hålla med om en del av det som Dennis säger, som att man ska bygga billigare. Problemet är ju just att ni inte gör det och att ni gör er av med de billiga hyresrätter som redan finns. Det är inte i linje med de mål som finns i Agenda 2030. Jag har fortfarande inte fått svar på min fråga. Hur ska ni se till att de grupper som drabbas allra hårdast får hjälp? Det är ofta våldsutsatta kvinnor som har lämnat sina hem med sina barn; det är de som ökar inom den strukturella hemlösheten och det är den grupp som ökar mest som grupp även när hemlösheten sjunker. De har inte någonstans att bo. Hur ska ni lösa den situationen för att de ska ha råd att bo någonstans när ni gör er av med stadens billigaste hyresrätter?

Det är också typiskt att när vi ställer er till svars för den förda politiken här i staden skyller ni allt på regeringen och den nationellt förda politiken. Självklart behöver vi en bättre politik nationellt, och alla måste ta ansvar för den bostadsbrist som vi ser. Men det gör inte att ni slipper undan här i Stockholm. Det är ni som styr, och det är ni som gör att vi inte kommer att ha billiga hyresrätter till förfogande när ni genomför ombildningar. Argumenten håller inte.

Anförande nr 13

A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Ordförande! Tack, Sissela, för en bra interpellation! Jag tycker att interpellationen väcker frågor om vad politiken menar när man instiftar ett Agenda 2030-råd och sedan bedriver en politik som går rakt emot målen om allas rätt till en bostad, till exempel. Om politiken på riktigt menar att Agenda 2030 och dess delmål ska vara överordnade är det ganska konstigt om politiken innebär att man genomför ombildningar av hyresrätter som folk har råd med.

Hur går det med Stockholmshusen? Hur många nya markanvisningar har de fått? Det gäller också hemlöshetspolitiken. Vi har folk i den här staden som bor på en Ålandsbåt. De har verkligen inte samma rätt som alla andra när det gäller att få en bostad.

Jag tycker att Sissela ställer bra frågor. Detta är också en sak för oss politiker att ta vidare. Om man instiftar ett sådant här råd – behöver man då bedriva en politik som lever upp till målen eller inte? Kan man helt enkelt bara skita i det för att man har ett Agenda 2030-råd?

Anförande nr 14

Borgarrådet W e d i n (M): Jag ser det som en delseger att oppositionen i alla fall håller med om orden i det jag säger, även om ni tycker att facit visar annat.

Jag skulle vilja säga så här: Det förpliktar att ha ett Agenda 2030-råd. Det är alldeles givet för oss. De globala målen i Agenda 2030 är omfattande. De syftar till att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter, främja fred och lösa klimatkrisen. Mål 11 om hållbara städer har ett delmål som handlar just om att främja olika boendeformer för olika behov. Målet innebär att det behövs blandade upplåtelseformer, det vill säga bostadsrätter, hyresrätter och kooperativa ägarformer. Det innebär att det även behövs bostäder med olika standard och prisnivåer. Det är precis detta vi jobbar med i ett brett spektrum. Det behövs bostäder runt om i Stockholm, fler boenden och även boenden för olika livssituationer som man befinner sig i.

Givetvis är det ett mål som jag tror att många i den här salen håller med om att vi måste bygga billigare och göra det vi kan för detta. Man kan tycka att det inte hände tillräckligt när det gäller markanvisningar under förra året. Vi höll produktionsmålet just när det kommer till de allmännyttiga bolagen. Men det förpliktar att vi har med det här i våra budgetskrivningar när det handlar om just Stockholmshusen. Det är en upphandling som är på gång inför ett nytt omtag kring detta. Jag är kritisk till att man inte fick ned hyrorna tillräckligt i de projekt som man tidigare initierade. Det fanns stora löften där från tidigare majoritetspartier som nu är i opposition om vad hyran skulle bli, men vi ser att man misslyckades med detta. Ni kanske inte tycker att mina ord låter bra, men era ord siktade väldigt högt, och där slog det fel.

När det kommer till förturen är det bara att konstatera att vi verkligen har lagt fokus på att det är just kvinnor som har utsatts för våld i nära relationer som ska ha den hjälp de behöver. Då handlar det på olika sätt om att säkerställa att man har de lägenheter som behövs och att med regelverk säkerställa att detta följs upp. Vi såg i regelverket att det fanns en otydlighet när det gäller om det är obligatoriskt med en polisanmälan eller inte när man går vidare och ska få en förtur. Där har vi nyligen gjort en konkretisering i arbetet. Jag fick kritik för att vi inte ser över den tvåårsregel som finns för förtur, men den var ju FI med och införde under förra mandatperioden. Jag blev därför lite förvånad över att det pekas på oss när det kommer till den frågan.

Övergripande jobbar vi för att få till fler bostäder. Vi måste vara ärliga med att det behövs nationella ändringar, och där har alla partier ett ansvar också i riksdagen.

Anförande nr 15

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det börjar bli en klassiker att Moderaterna hänvisar till den socialdemokratiska regeringen för att kunna åstadkomma förändringar i Stockholms stad. Jag delar i och för sig optimismen kring att en socialdemokratisk regering förmodligen vill göra mer än den moderata majoriteten när det gäller människors rätt till bostad och att alla människor ska ha råd att bo i den här staden, men jag tror ändå att man som styrande i staden måste försöka ta ansvar för den stad man är vald att styra.

När det gäller Stockholmshusen gjordes det som sagt under förra året noll markanvisningar. Det är bra att bostadsbolagen får i uppdrag att bygga i den här staden,

men om inte resten av majoriteten är med på tåget och ser till att de också har någonstans att bygga blir det helt enkelt ett omöjligt jobb för bolagen. Vi vet att det är ett jättestort problem att de generellt får små markanvisningar, och för Stockholmshusen var det alltså inga markanvisningar över huvud taget.

Jag upplevde att borgarrådet duckade i frågan om blandade upplåtelseformer och återkommer till varför det är viktigt att sälja. Jag vet att vi kommer att fortsätta att vara helt oense i denna fråga eftersom ni som sagt säljer ut det som faktiskt har lite lägre hyror, vilket omöjliggör att vi har hyresrätter med rimlig hyra i den här staden. Där kan vi helt enkelt enas om att vara oense.

Den andra fråga som jag tyvärr tror att vi kanske också kommer att få enas om att vara oense om är frågan om de delar av staden som helt enkelt verkligen domineras av ägande och där det finns väldigt lite hyreshus. Jag upplever att det finns en ovilja från Moderaterna att bara erkänna att de helt enkelt tycker att det är ganska bra. Man stoppar hyreshus i Bromma, förmodligen av en anledning. Kan ni inte även på denna punkt stå upp för er politik så att vi kan ha debatter som belyser skillnaderna i vad vi vill med den här staden i stället för att ni låtsas att ni tycker som vi men bedriver en politik som leder till något helt annat?

Anförande nr 16

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Vi fick veta att det krävs två saker för att säkra tillgången till våldsutsattas rätt till bostad. Det ena var att det ska finnas lägenheter som behövs, och det gör det ju inte. Det andra var att regelverken ska vara som de behöver vara. Ni uppfyller ju inget av detta. Vi ser fortfarande en enorm bostadsbrist, och vi ser att det blir svårare för dem med lägst inkomster och dem som har lämnat en våldsam relation att skaffa sig en bostad efter tiden på skyddat boende. Er politik förstärker bara klyftorna i stället för att minska dem.

Det är spännande att ni har tagit fasta på att det ska finnas bostäder till många olika prisnivåer i Agenda 2030. Ni verkar tolka det som att Stockholm har för få dyra bostäder och behöver fler dyra bostäder i stället för att ta fasta på det som också står i målet om att säkra ekonomiskt överkomliga bostäder för alla. Det är det som min fråga handlar om: Hur ska ni uppnå målet att säkra ekonomiskt överkomliga bostäder för alla? Ni kan inte svara på den frågan eftersom er politik tar oss i helt motsatt riktning. Det är anmärkningsvärt att ni beskriver detta som en valfrihetsreform. Det ställer frågan om vilka stockholmare ni företräder på sin spets. Det här kommer inte att vara en valfrihetsreform för dem som blir av med sina bostäder och för dem som kommer att få det allt svårare att efterfråga en hyresrätt.

Anförande nr 17

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! En ombildningsdiskussion brukar alltid sluta i att någon från vänstersidan säger att bostäder försvinner. Men nu är det till och med så att vi kan konstatera att i vartenda kriterium vi har beslutat om i den här staden har vi poängterat att ombildningar bara handlar om att det ska vara människors egna beslut och att man alltså får bo kvar i sin hyresrätt även om det blir ombildat. Det handlar om människors egna beslut, och det är därför det är en valfrihetsreform. Det är därför vi står upp för denna politik.

Det är inte fel att ombilda i stadsdelar där vi ser att det finns ett dominerande antal hyresrätter som staden själv äger. Det är inte en katastrof att det sker ombildningar i sådana områden, för det möjliggör en mer hållbar och blandad stad.

När det kommer till ekonomiskt hållbara bostäder för alla är det givetvis det jag menar: Det är det vi alla gärna vill uppnå i den här salen. Man kan konstatera att ur internationellt perspektiv är Sverige ett högkostnadsland när det gäller att producera bostäder. Det är alldeles för dyrt att bygga i Sverige, och det är viktigt att vi har en nationell diskussion om det. Jag är övertygad om att det handlar om vår hämmande lagstiftning på området, och det måste vi i alla partier prata klarspråk kring om det ska bli någon skillnad här. Det finns alldeles för mycket kapacitet, mark och yta i Stockholm där människor skulle kunna vara bosatta i dag men som inte kommer fram. Det är provocerande, framför allt när man är bostadsborgarråd och vill få fram fler bostäder.

När det kommer till markanvisningar tycker jag att det är viktigt att säga att vi absolut ska ha in sådana för att vi tror på Stockholmshusen. Men det är också viktigt för denna majoritet att om det finns privata fastighetsbolag som är villiga att också få ned hyrorna är vi öppna för att ge markanvisningar även till sådana aktörer. Det är inte bara staden som ska ha mark, och det skiljer sig från det perspektiv som man hade under förra mandatperioden. Men vi fortsätter att tro på Stockholmshusen och är ärliga med utmaningen att det blev alldeles för höga hyror i förhållande till de löften som den tidigare majoriteten kom med.

När det kommer till blandade upplåtelseformer finns det pågående hyresrättsprojekt i exempelvis Bromma. Det finns absolut områden som vi har pekat ut där det inte skulle fungera med Stockholmshus. Det är för att vi tror på att upprätthålla en kvartersstruktur. Vi behöver också identifiera att vi inte ska spränga in olämpliga fastigheter och förstöra ett områdes karaktär. Det är också någonting som den här majoriteten tror på och som man inte utgick ifrån i den förra majoriteten. Det har varit en omläggning. Men det vi tror på är fler bostäder och givetvis också att i den mån vi kan som kommun få fram fler billiga boenden.

Anförande nr 18

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d (FI): Åhörare, ledamöter! Den här debatten låter mycket lik den vi hade förra året. Jag möter barn som lever med osäkra boendeförhållanden i det som ofta kallas strukturell hemlöshet. De lever i en vardag som präglas av att man inte kan ha så många saker eftersom man vet att man behöver flytta ganska snart. Man kanske behöver byta skola, och man mister sina vänner för att det inte finns några möjligheter att ha ett förstahandskontrakt. Det beror på att familjen, oftast en ensamstående kvinna, inte har den inkomst som krävs för att man ska få ett förstahandskontrakt och på att vi inte har tillräckligt med bostäder. Jag tycker att vi behöver tänka på vilka det är vi pratar om när vi står här i kammaren och pratar bostadspolitik.

I dag fick Sverige som stat och Sveriges regering ett antal rekommendationer om att vi behöver bli bättre på att leva upp till rätten till en bostad för människor i Sverige. Det är någonting som både är en angelägenhet för Stockholm och, såklart, för hela Sverige. Det jag vill säga är bara att det går att göra mer. Som Emilia nämnde var det

noll markanvisningar för Stockholmshusen. Det går att göra mer. Och framför allt: Ombilda inte de bostäder som vi har! Det är de som de här mammorna och deras barn oftast kan bo i.

§ 7 Nr 2019:56 av Martin Westmont (SD) till borgarrådet Erik Slottner (KD) om åtgärder för att stävja hatbrotten mot HBT-personer i mångkulturella förorter

Anförande nr 19

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 20

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Tack för svaret, Erik Slottner! Jag menar det verkligen, för jag tror att du tar de här frågorna på ett helt annat allvar än vi kunde se att den förra majoriteten gjorde. Jag tackar därför så mycket för svaret.

Jag skulle bara vilja ha ett litet klargörande. Du nämner i ditt svar att staden arbetar förebyggande med dessa frågor genom samhällsorienteringen. Skulle du kunna berätta lite mer om hur det sker kopplat till frågorna i interpellationen?

Anförande nr 21

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Tack, Martin Westmont, för denna interpellation! Detta är ett mycket angeläget ämne, och man får tyvärr säga att det fortfarande är angeläget i dag – att vi år 2020 ska ha problem med hatbrott och med förföljelser mot människor med olika bakgrunder. Det gäller inte minst en dag som denna när vi, 75 år efter att Auschwitz befriades, står här i fullmäktige och diskuterar hur hatbrotten inte minst mot hbtq-personer och den judiska befolkningen ökar i Sverige. Det är en skam, det är sorgligt och det är verkligen ett misslyckande för vårt demokratiska samhälle.

Jag ska gå in på Martin Westmonts frågor, men jag hinner kanske inte med alla tre i mitt första inlägg. Jag får återkomma. Den första frågan gäller hur staden jobbar gentemot hatbrott för att stävja hatbrott mot hbtq-personer. Jag skulle vilja säga att detta främst är en polisiär fråga när det just handlar om att stävja hatbrottsligheten. Kommunen kan dock göra mycket i det förebyggande arbetet, inte minst inom skola och fritid där vi möter barn och ungdomar just i en ålder där vi vet att ens värderingsmönster formas i mångt och mycket. Det finns redan i dag tydliga uppdrag, inte minst inom skolan men också inom fritiden, om hur man ska jobba med värdegrundsfrågor. Det gäller inte minst den självklara värderingen om alla människors lika och okränkbara värde.

Sedan kan människor trots detta utveckla förvridna värderingar där man garderar och värderar människor utifrån olika egenskaper och olika bakgrunder och tar det som rätt för att hetsa och hata och begå våld mot olika människor och på så sätt kränka deras värdighet.

Ibland kan det också vara så att det kommer människor hit till vårt land från andra kulturer, där hbtq-personer ses som mindre värda och ibland inte ens ses som människor över huvud taget. Många kommer hit i vuxen ålder, och för dem har vi samhällsorientering. Martin Westmont ställer frågan: Hur jobbar vi med samhällsorientering? Samhällsorientering är någonting som alla nyanlända ska genomgå när de kommer hit till Sverige. Jag tror att samhällsorienteringen kan fungera mycket bättre, men den är ett viktigt redskap för att vi ska tydliggöra vilka värderingar

och vilken värdegrund vårt svenska samhälle vilar på. Man kan säga att det är en förebyggande insats för att bland annat stävja hatbrottslighet.

Sedan har vi i Stockholm ett samarbetsavtal med polisen där vi prioriterar vissa frågor. Det är klart att också detta att stävja hatbrott är ett sådant område där vi kan samarbeta med varandra. Jag ber att få återkomma med ytterligare svar på interpellationen.

Anförande nr 22

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Fråga 2 och 3 rör mer mångkulturalism och om problemen med hatbrott riktade mot hbtq-personer är större i vissa delar av Stockholm än andra. Det är klart att vi vet att på vissa håll – det har också bland andra polisen sagt – har problem med så kallade moralpoliser och till viss del parallella samhällssystem. Det är svårare att visa sin kärlek öppet för två samkönade personer i vissa stadsdelar än det är i andra. Det finns också problem med hedersproblematik och hederskulturer.

Jag tycker att det har varit för lite fokus på gruppen hbtq-personer och hur de drabbas i just hederskulturer. Jag vet att det i fredags var ett seminarium i riksdagen där min partikollega Desirée Pethrus deltog för att belysa problematiken med hur unga hbtq-personer drabbas i hederskulturer. Jag tycker att det är väldigt bra att den frågan belyses och uppmärksammas.

Men vi ska inte gå runt och tro att Stockholm med undantag av vissa mångkulturella förorter är en frizon för hbtq-personer där man utifrån sin sexuella läggning kan visa sin kärlek öppet helt utan rädsla. Väldigt många hbtq-personer är rädda för att exempelvis gå hand i hand med sin partner oavsett om det är på Södermalm, i Rinkeby, på Kungsholmen eller i Skärholmen. Vi vet att många homosexuella har problem att komma ut och visa sin sexuella läggning i skolan för att man utsätts för mobbning och annan kränkande behandling, glåpord och annat. Detta sker från människor som är födda och uppvuxna i Sverige liksom från människor med annan kulturell bakgrund. Stockholm är en bra plats för en hbtq-person att leva i. Internationellt sett ligger vi i världsklass. Men tro inte att det är en frizon! Och vi gör det för enkelt för oss om vi säger att detta är ett problem bara i vissa förorter. Men vi vet såklart att det finns problem och att problemen är större i vissa delar av Stockholm än i andra.

Jag tycker ändå att frågeställningen i den tredje frågan fokuserar mer på kulturell bakgrund än på själva brottet och brottsoffret i sig. Brott ska beivras oavsett var de förekommer, men självklart kan motivet till hatbrottet ha olika grogrunder. Då måste också det förebyggande arbetet ske olika. Det är klart att en IS-sympatisör behöver en annan form av behandling än vad en nazist behöver för att försöka få ut hbtq-hatet och mycket annat hat ur deras hjärnor. Hatet är detsamma, men arbetet för att bekämpa det måste nog se olika ut beroende på vem det är som hatar och vem det är som utför brotten.

§ 11 Frågestund

Fråga nr 1. Etablering på arbetsmarknaden

Anförande nr 23

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Först av allt vill jag såklart välkomna Karin Ernlund tillbaka till arbetet som arbetsmarknadsborgarråd. Nu när en del saker tyder på att vi går in i en sämre konjunktur är ditt jobb kanske viktigare än någonsin här i staden. Jag vill med det säga att vi såklart också vill fortsätta att stötta en aktiv arbetsmarknadspolitik som vi gemensamt har varit överens om tidigare. Vi hoppas på ett bra samarbete även i fortsättningen i just den inriktningen.

Vi har dock tyvärr nu fått en riksdagsmajoritet som har skurit ned lite på en del resurser just kring etablering på arbetsmarknaden. Även om det är bra med resurser till välfärden har det delvis bekostats med 1,6 miljarder som skulle ha gått till etablering på arbetsmarknaden till just personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Min enkla fråga är därför: Har ni hunnit göra någon analys av om det här kommer att påverka stadens integrationsarbete och instegen på arbetsmarknaden?

Anförande nr 24

Borgarrådet E r n l u n d (C): Tack, Emilia, och tack för frågan! Det känns jätteroligt att vara tillbaka, och det känns jättekul att få första frågan på frågestunden så här på första sammanträdet tillbaka på jobbet!

Vi gör väldigt mycket inom ramen för den kommunala arbetsmarknadspolitik. Väldigt mycket av det som vi i den grönbå majoriteten gör tror jag är saker som du som tidigare arbetsmarknadsborgarråd känner igen. Det vi gör till exempel inom ramen för Integrationspakten är mycket sådana saker som gjordes redan tidigare men som vi boostar upp. Inriktningen på den grönbå majoritetens arbetsmarknadspolitik på kommunal nivå handlar om samarbete med det lokala näringslivet. Det är det som är det viktiga när man pratar om den kommunala arbetsmarknadspolitik och det ansvar som vi ska ta som kommun. Det är väl det som vi gör allra bäst och som den nationella nivån inte alltid klarar av.

Det handlar om att se till att samarbeta med de lokala företagen. Vi vet att de lokala företagen i Stockholm vill bidra till Stockholm. De vill hjälpa till och se till att personer som står långt ifrån arbetsmarknaden får chansen till ett jobb. Det kan ofta börja med att man får till exempel en mentor eller en praktikplats.

Vi jobbar helt enkelt på med de åtgärder som vi kan vidta på kommunal nivå. Det handlar både om saker inom ramen för det ansvar som vi har för den kommunala arbetsmarknadspolitik och, framför allt, utifrån det som vi vet att vi kan göra bäst, det vill säga att samarbeta med det lokala näringslivet.

Anförande nr 25

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag är ändå glad att höra att borgarrådet är optimistisk i det här arbetet. Vi tycker också att just arbetet med Integrationspakten är ett exempel på en väldigt aktiv arbetsmarknadspolitik. Jag är övertygad om att det blir bättre när vi kan stötta arbets sökande att verkligen bli en del av samhället i stället för att fastna i passivitet. Men jag vet också att arbetet delvis har blivit svårare av inte minst den budget som Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna tvingade igenom på riksnivå inför 2019. Och nu har man som sagt helt tagit bort de 1,6 miljarder kronorna från ingångsavdraget, som ju Centerpartiet var drivande i att införa på nationell nivå.

Jag är som sagt väldigt glad för den aktiva ansatsen härifrån men också oroad över effekterna av de borttagna pengarna till viktiga insteg på arbetsmarknaden. Har borgarrådet hunnit få några signaler från företagen som är med i pakten om vad det här kan innebära för Stockholm?

Anförande nr 26

Borgarrådet E r n l u n d (C): Jag tycker att det är intressant att det är Socialdemokraterna som leder den svenska regeringen, men oavsett vad som händer på nationell nivå är det alltid något annat partis fel. Det får vi höra hela tiden i den här talarstolen. Det vore intressant om ni kunde ta ansvar som regeringsparti.

Att möjligheten till Centerpartiets satsning på ingångsavdrag nu ser ut att försvinna beklagar jag verkligen, för det hade varit väldigt bra för etableringen för många på arbetsmarknaden. Det är en självklarhet att jag tycker det; jag är ju centerpartist, och det är Centerpartiet som drev igenom reformen. Jag beklagar verkligen att det har gått så här.

Hur det kommer att påverka den kommunala arbetsmarknadspolitiken kommer vi nog aldrig att få veta eftersom reformen inte har genomförts. Det är alltså inte någon reform som tas bort. Jag är inte heller helt säker på om företagen här i Stockholm har hunnit räkna på hur reformen skulle ha kunnat komma att påverka.

Anförande nr 27

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det är sant. Jag förstår att det är svårt att ha hunnit sätta sig in i detta både för företagen och för arbetsmarknadsborgarrådet när det handlar om en reform där man drar undan mattan på en gång.

Men det är klart att jag inte tror att egentligen någon kan vara nöjd med att pengar som skulle gå till att nyanlända och unga skulle komma i jobb helt rycks undan – möjligtvis Sverigedemokraterna. Annars tror jag inte att någon egentligen tycker att det är bra. Det är väl en manifestation för andra saker.

Som jag inledde med att säga vill vi väldigt gärna vara med och stötta den aktiva ansats som borgarrådet har valt. Vi hoppas att vi även på nationell nivå kan fortsätta att vänta oss stöd från den regering med samarbetspartierna som i dag är ansvarig för landets utveckling. Jag vill passa på att framföra att den passivitet som har tvingats igenom i

riksdagen inte får bli gällande här. Om arbetsmarknadsrådet behöver stöd i det med sina majoritetskollegor får hon gärna återkomma.

Anförande nr 28

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande! Jag tycker att det som är roligt med den debatt som du och jag har, Emilia, är att det verkar som att du tycker att det är väldigt viktigt att vi på nationell nivå ser till att sänka skatten på jobb och företag. Jag hoppas att du framför det till dina nationella kollegor: Sänkt skatt på jobb och företag är kanske det absolut viktigaste vi kan göra för att se till att fler personer i Sverige som står utanför arbetsmarknaden får chansen till ett jobb.

Som du säger är vi optimistiska. Jag tänker inte sätta mig och deppa, utan det finns många saker vi kan göra på kommunal nivå och som vi är väldigt duktiga på att göra. Det handlar både om hur vi jobbar med vuxenutbildning och yrkesutbildningar, där vi gör stora satsningar med den nya upphandling som kommer att träda i kraft i år. Det handlar också om allt det vi gör till exempel inom ramen för den integrationspakt som vi har lanserat. Vi fortsätter att vara optimistiska, och oavsett vad som händer kommer vi att fortsätta att jobba på.

Fråga nr 2. Hur vill finansborgarrådet König Jerlmyr använda de 495 miljoner kronor som går till Stockholm som en följd av välfärds miljarderna?

Anförande nr 29

A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Ordförande! I veckan blev det klart att vi i Vänsterpartiet, ni i Moderaterna och Kristdemokraterna kom överens om ett extra tillskott till välfärden på 7,5 miljarder kronor, alltså mer pengar än vad regeringen och dess januarikompisar hade kommit överens om.

För Stockholms kommun innebär överenskommelsen ungefär 495 miljoner kronor extra. Det är pengar som den styrande majoriteten nu måste använda för att täppa till de hål som finns i välfärden i Stockholm. Det skulle till exempel räcka till 800 lärartjänster.

Jag skulle vilja ställa frågan till finansborgarrådet själv: Vad anser du att dessa pengar i första hand nu ska gå till?

Anförande nr 30

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Tack för frågan! Det är ändå välkommet att det tillförs medel till kommuner och regioner runt om i Sverige från nationell nivå. Sedan är vi inte klara, vad jag har förstått, med hur stora beloppen blir – om det blir 330 miljoner eller närmare en halv miljard som tillfaller Stockholm. Det är för tidigt att i detta skede i detalj redogöra för hur de här medlen används. Vi har snarare pekat på att vi har ett högt kostnadstryck i alla kommuner, där vi ser att det sker en överflyttning inom LSS och assistans. Det är någonting som många kommuner inklusive Stockholm ser. Det är större kostnader för detta som läggs på kommuner.

Vi har större kostnader för trygghet och säkerhet, också tidigare när det har varit brist på poliser. Vi har högre kostnader i och med att vi ser att det är många som stannar i den statliga etableringen i två år. Men sedan, när man ska vidare, är det hög risk att man faller in i ekonomiskt bistånd. Här är det också högre kostnader för kommuner att jobba med integration och integrering.

Detta är välbehövliga pengar, men jag vill påminna om att vi varje år betalar 5 miljarder i utjämning. Jag hade hellre sett att man från nationellt håll hade sett till att inte brandskatta Stockholm som man gör nu. Det är 20 miljarder bara under dessa fyra år. Det är otroligt mycket pengar, som hade kunnat användas till annat.

Vi får återkomma till hur vi använder de här statsstöden. Först ska vi givetvis föra en diskussion i majoriteten, och sedan återkommer vi.

Anförande nr 31

Alexandra Mattsson Åkerström (V): Jag tänkte ställa frågan just för att jag är intresserad av finansborgarrådets syn på vilka behov vi har i Stockholms stad. Vad behöver vi i första hand fylla om vi nu får chansen? Jag tänkte kanske inte diskutera utjämningssystemet, som både du och Svenonius i regionen hela tiden tar upp i stället för att ta ansvar för er egen politik.

Jag kan ge dig några exempel på vad det här skulle behövas till. Jag kan till exempel ge förslag på parkleken Fagerlid i Hökarängen, att öka öppettider på fritidsgårdar som ni har dragit ned på, till exempel i Farsta, att rädda kvar Fryshuset i Östberga, att låta badbussarna i Vantör fortsätta att rulla eller att rädda mötesplatsen Valvet, vilket bara kostar 700 000 om året. Det är stadens enda öppna mötesplats för missbrukare.

Vad säger du, Anna? Är något av det här aktuellt att använda pengarna till? Det har ju också med trygghet och förebyggande verksamhet att göra.

Anförande nr 32

Borgarrådet König Jerlm yr (M): Vi skulle säkert också kunna göra listor. Men min poäng är att vi i högsta grad är berörda av utjämningsskatten på 5 miljarder. Det är en tiondel av vår budget som försvinner varje år. Oavsett om det blir strax över 300 miljoner eller strax över 400 miljoner är det ändå ingenting jämfört med de miljarder som försvinner, till stor del till de andra storstäderna. Någonstans vill jag efterfråga att vi skulle ta denna diskussion här i Stockholm. Vad betyder det att en tiondel av vår budget försvinner varje år? Det är miljardbelopp.

Men givetvis ska vi använda stöden på bästa sätt, där de behövs som bäst. Vi har hela tiden sagt att vi ska fokusera på kärnan i kommunens uppdrag. Och det är givetvis välfärdsuppdraget. Det är där vi ska satsa, men vi får återkomma i detalj till var och när.

Anförande nr 33

Alexandra Mattsson Åkerström (V): Vi i Vänsterpartiet vill också att dessa medel ska gå till välfärden – absolut. Vad ni kallar kärnverksamhet är alltid svårt att veta; det är alltid svårt att veta vad ni menar med det. Men till exempel hade

fritidsgårdarna i Hässelby-Vällingby öppet varje dag i veckan förut, och nu är det ungefär tre dagar i veckan. I Hässelby-Vällingby kan man tänka sig att behoven är stora av att ha en öppen fritidsgård, precis som i Farsta.

Jag läste nyligen en rapport som vi ska ta i socialnämnden i morgon om hur det är på Plattan. Det visar sig att de flesta ungdomar som är där kommer från Farsta, och där finns det inte heller så många fritidsgårdar öppna på helgerna. Det finns alltså jättemycket att göra, inte minst inom förskolan och skolan.

Jag beklagar att finansborgarrådet inte kan ge något tydligt svar utan återigen tar upp det här med utjämningsystemet, som vi har hört här och som du och Svenonius i regionen står och tar upp hela tiden. Det är som om ni inte kan ta ansvar. 400 miljoner kronor är ändå ganska mycket! Det kan bekosta väldigt mycket när det gäller parklekar och fritidsgårdar. Det är ju inte som att det inte skulle vara någonting.

Anförande nr 34

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Det är inte ansvarsfullt att i en talarstol i en frågestund redogöra för hur statsbidrag ska se ut och hur de ska användas när vi inte ens vet beloppen. Det är klart att vi får återkomma. Jag fattar ju att ni vill göra politik av det här och pressa oss, men det är ingenting som vi kommer att bli pressade av. Vi kommer att ta det här i sedvanlig ordning.

När det kom statsbidrag när ni satt vid makten krävde inte vi att det skulle föras blocköverskridande samtal eller att vi skulle få listor innan ni själva hade pratat ihop er. Låt oss göra på det sätt som vi brukar göra här i Stockholms stadshus – på ett ordnat, civiliserat och ansvarstagande sätt!

Fråga nr 3. Majoritetens syn på att ta ut vinster ur kommunala bolag

Anförande nr 35

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Detta är väl en fråga som har varit uppe på agendan förut, men den är så pass viktig att vi anser att det är bra att lyfta den åter.

Den fråga jag vill ställa till finansborgarrådet gäller helt enkelt den grönbå majoritetens syn på just vinstuttag ur kommunala bolag.

Anförande nr 36

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Tack för frågan! Jag vet inte riktigt vad ni vill med frågan. Det var lite svårt när vi försökte ta reda på vad vi skulle kunna ge er för lämpligt svar. Men det finns reglerat att man kan få göra undantag när exempelvis bostadsbolag säljer enskilda fastigheter. Man kan också få göra utdelning för att använda till exempelvis integration och social hållbarhet. Då kan man använda investeringar för detta.

Annars kan man också göra utdelningar från koncernen. Det har inte minst den förra majoriteten gjort. Det är 1,7 miljarder som inte är långsiktigt hållbart. Det egna

kapitalet minskades med 2 ½ miljard under förra mandatperioden. Om man fortsätter i det tempot är pengarna slut om några år, och det är inte ansvarsfullt. Det är därför vi försöker dämpa och minska uttagen från koncernen. Men man har rätt att göra det, och det är reglerat i lag när det handlar om försäljning av enskilda fastigheter. Det är någonting som vi verkar efter.

Anförande nr 37

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Jag ska ta ett exempel, Anna König Jerlmyr, så att det blir lite tydligare vad syftet med vår fråga är. Det handlar exempelvis om Micasa fastigheter, där det har gjorts vinstuttag. Micasa sysslar med omsorgsboenden, och det är våra pensionärer som betalar en hyra, som många gånger är hög. Micasa gör vinster på dessa hyresintäkter.

Ni har valt att ta ut vinsterna ur bolaget för att bekosta annan verksamhet i staden. Samtidigt vet du lika väl som jag att behovet av fler omsorgsboenden finns i framtiden. Borde inte pengarna åtminstone gå till att bygga fler omsorgsboenden i stället för att bekosta till exempel integrationen, som du säger, i Stockholm?

Anförande nr 38

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Jag vill bara förtydliga att det finns undantag i lagstiftningen för när man får göra denna typ av utdelningar. När det gäller försäljning av fastigheter, som i fallet Micasa, handlar det om att man enligt lagstiftningen får ta ut 50 procent av realisationsvinsten. Det var 40 miljoner i det här fallet. Vi ska komma ihåg att Micasa då gjorde ett resultat på 244 miljoner kronor. Det är klart att vi fortsätter att investera i vård- och omsorgsboenden. Det kommer också allt fler privata aktörer som vill etablera boenden för äldre inom olika former. Det fortsätter.

Det finns en tydlig lagstiftning som möjliggör detta, och den följer vi. Det vi snarare har varit oroliga för är att man skulle fortsätta att dopa stadens ekonomi genom alltför höga utdelningar från koncernen, för då hamnar vi i ett läge där vi inte har något eget kapital. Det är därför vi försöker minska den utdelningstakten.

Anförande nr 39

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Men, Anna König Jerlmyr, håller du inte med om detta? I dag är det många hyresgäster som betalar en väldigt hög hyra för att bo i omsorgsboendena, och många har en relativt låg pension. Samtidigt gör bolaget stora vinster, och du säger att man har rätt att göra vissa uttag därför att det finns vissa undantag. Håller du inte med om att det borde vara en bättre lösning att man antingen sänker hyrorna för dessa pensionärer, som ofta har en låg pension, eller åtminstone låter de vinster som görs i bolaget gå till att underhålla det befintliga beståndet? Man skulle också kunna bygga fler omsorgsboenden, för vi ser att behovet är väldigt stort i framtiden.

Håller du inte med om det här? Är det inte detta man borde satsa pengarna på i stället för att ta ut dem ur bolaget?

Anförande nr 40

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Det är ju ett kretslopp. Det är stadens pengar som används. Ett år hade Micasa gjort en enskild fastighetsförsäljning och hade ett resultat på 244 miljoner. 50 procent delades ut, och det gällde denna enskilda fastighet. Nästa år kanske Micasa får ökade medel. Allting är ju stadens pengar, som vi sedan omdisponerar på olika sätt. Men det är klart att de fortfarande finns kvar till stadens förfogande. Det har ingenting att göra med hyror i det här fallet. Jag tycker att det blir en snedvriden debatt. Det handlar om att det finns en lagstiftning där det är tydligt reglerat hur man får göra vid enskilda fastighetsförsäljningar. Den har vi följt, och det är vi trygga med.

Fråga nr 4. Hur kommer majoriteten att säkerställa sommarlovsaktiviteter för barnfamiljer med knapp ekonomi?

Anförande nr 41

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Fru ordförande, åhörare och ledamöter! I dag är det första fullmäktigemötet efter julhelgerna. Det är helger som vi vet är tuffa för många barnfamiljer som lever under knappa omständigheter. Loven är för de flesta i Sverige en tid som många längtar efter, men tyvärr är det inte så för alla barn.

Nästa långa ledighet är sommarlovet. Under 2018–2019 har regeringen haft ett bidrag till avgiftsfria sommarlovsaktiviteter för barn mellan 6 och 15 år, som Sveriges kommuner har kunnat söka. Stockholm har fått mellan 9 och 10 miljoner av detta. Men det här anslaget finns inte med i budgeten för 2020.

Eftersom majoriteten i Stockholm har dragit ned på budgeten i flera stadsdelar som bland annat ordnar många av lovaktiviteterna undrar jag hur borgarrådet kommer att säkerställa ett rikt och meningsfullt sommarlov för alla barn i Stockholm.

Anförande nr 42

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Jag blev lite förvirrad här. Detta är nationella medel som inte längre finns för 2020. Då tänker jag att det ändå måste vara en fråga för regeringen, för det är ju inte vi som bestämmer hur statsbidragen ska se ut. Frågan är lite felriktad. Om det nu är så att detta inte finns med i årets budget från regeringen får man ställa frågan till en nationell företrädare för till exempel Socialdemokraterna, som ändå är med och styr, även om de hela tiden försöker säga att det är andra partier som är ansvariga.

Däremot håller jag med om en del av detta. Jag har jobbat jättemycket med organisationer som Majblomman och andra för att påtala de risker vi ser för unga under de långa sommarloven. Det är en sak om man kommer från en väldigt resursstark familj, men det behöver inte bara handla om pengar. Att vara resursstark i Stockholm är också att kunna planera för en sommarlovsaktivitet och anmäla sitt barn redan i februari. Vi lever i en stad där man måste planera som småbarnsförälder, och jag vet verkligen vad jag talar om. Man måste planera i månader i förväg, för annars tar

platserna slut. Det ställer krav på föräldrar att vara informerade och att vara aktiva. Det är alltså inte bara ekonomiska resurser det handlar om.

Det gör att många barn far väldigt illa under de långa sommarlovsmånaderna. Därför är jag glad att vi nu har erbjudit fler familjer möjlighet till sänkta ersättningar på sommarlovskollo. Det är många stadsdelar som har kostnadsfria aktiviteter. Det är också många andra som erbjuder kostnadsfria aktiviteter under loven. Man kan gå in på många hemsidor; jag ska inte marknadsföra några enskilda. Men det finns många som visar på gratis aktiviteter under lov för barn i Stockholm. Dit kan man också vända sig mer spontant, så man behöver alltså inte boka upp sig månader i förväg. Det här ser jag som sätt för oss att försöka täcka upp för behoven.

Anförande nr 43

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Jag tänker så här: Vi vet när det handlar om kulturbudgeten att det fanns det flera kolloverksamheter som behövde stängas ned. Biblioteken har minskade öppettider, vilket gör att dessa platser blir mindre möjliga att ta del av för barn och unga. Parklekarna stängs ned, som nämndes här tidigare.

Eftersom majoriteten i Stockholm har flera områden där ni minskar möjligheter till platser för barn att vara på under sommaren är de här pengarna viktiga. Majoriteten behöver täcka upp för dessa pengar för att säkerställa att barn kan ha en meningsfull fritid nu när pengarna inte finns. Risken blir att det finns ännu färre aktiviteter för barn som lever med knapp ekonomi.

Anförande nr 44

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! I en frågestund får man inte alltid tid att utveckla saker och ting. Du nämnde 10 miljoner som satsning nationellt. Var det Stockholm som skulle tillföras detta?

(M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Ja.)

Och så ska det slås ut på 14 stadsdelar. Det är klart att stadsdelar har miljardbudgetar, och det satsas på kostnadsfria aktiviteter under lov. Det är också många andra som gör det, alltifrån museer till kulturverksamheter. I går under handbolls-EM träffade jag Hand the Ball, som jobbar med unga inom idrottsrörelsen för att få dem att prova på handboll och börja spela. Det är så många engagerade i den här staden som erbjuder kostnadsfria aktiviteter. Vi har också ändrat i dygnsavgifterna för barn på kollo just för att kunna rikta oss mer till dem med lägst inkomst. Jag minns från förr när vi hade den här diskussionen att det ändå var medelklassen och de resursstarka föräldrarna som anmälde barn till kollo. Nu försöker vi också få fler i exempelvis Rinkeby-Kista att anmäla sig.

Anförande nr 45

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Jag tänker fortfarande att det finns en risk att det är barnen som får betala priset när vår regering inte har det anslag som fanns och när majoriteten här i Stockholm verkar ganska nöjd med det som görs.

Jag vet att det är vart tionde barn som lever i ekonomisk utsatthet i Stockholm. Det är väldigt många barn som inte har en aktiv och meningsfull fritid. Det är i sig också ett demokratiproblem eftersom aktiva medborgare i slutändan också innebär en levande demokrati. Det här är verkligen en demokratifråga. Därför tycker jag inte att majoriteten ska nöja sig med det som görs med tanke på de neddragningar som vi har sett.

Anförande nr 46

Borgarrådet **K ö n i g J e r l m y r (M)**: Om jag förstod frågan rätt från början var det så att ni känner oro därför att man från den socialdemokratiskt ledda regeringen med Magdalena Anderssons budget har minskat stöden till sommarlovsaktiviteter. Då ska vi svara och stå till svars för det. Det kan jag inte göra; den frågan får man rikta någon annanstans.

Men vi tycker att det är viktigt att barn, och alla barn, ska få bra uppväxtvillkor och möjlighet till kostnadsfria aktiviteter under loven. Vi vet att så många ändå riskerar att bli passiva och sitta hemma. Det gäller särskilt dem i resurssvaga hushållen. Jag har egna lösningar. Jag tror inte att de delas av alla partier, men det behöver vi inte ta här. Det handlar om vad man kan göra med terminssystem i skolan och annat. Jag vill ändå bara säga att vi kan täcka upp med kostnadsfria aktiviteter, och det är någonting som stadsdelarna har jobbat med sedan länge. Det finns mycket aktiviteter under loven i Stockholm.

Fråga nr 5. Stadens planering för att i exempelvis äldreomsorg och socialtjänsten möta brister i sjukvården

Anförande nr 47

S a l a r R a s h i d (S): Under trettonhelgen rapporterade flera medier om väntetider på akuten på uppemot 15 timmar. Vårdpersonal uppmanade stockholmare att inte bli sjuka eftersom det inte fanns plats på fler akutmottagningar. Om man ska vara helt ärlig ser inte heller framtiden så ljus ut för våra akutmottagningar med tanke på de stora sparkrav för regionsjukhus som det moderatledda styret beslutade om för 2020. Vi fick höra berättelser om extrema väntetider och rena skräckupplevelser under denna helg. Vi fick höra om heroiskt arbetande vårdpersonal som trots bristande resurser jobbade hårt i motvind.

Det är uppenbart att den moderatledda regionledningen under denna helg misslyckades helt med att garantera stadens invånare en väl fungerande vård.

Mina första frågor till finansborgarrådet blir därför om hon har krävt bättring av regionen, om hon har analyserat vilka effekter det får för stadens äldreomsorg och om finansborgarrådet verkligen är nöjd med att äldre får vänta i korridorerna på akutmottagningen.

Anförande nr 48

O r d f ö r a n d e n : Jag vill påminna om och förtydliga att frågestunden handlar om förhållandena för staden.

Anförande nr 49

Salar Rashid (S): Det var därför jag frågade om effekterna.

Anförande nr 50

Borgarrådet König Jerlm yr (M): Jag svarar på det här. Jag är finansborgarråd, och jag fattar att jag får svara på många olika frågor. Jag förstår vad Socialdemokraterna gör nu. Vi har hört det under frågestunder, där de försöker få upp sjukvårdsfrågan upp i Stockholms stadshus. Ni lägger fram skrivelser, och ni har nu under flera frågestunder försökt lägga fram sjukvården.

Detta är ändå Stockholms stadshus. Det är klart att vi kan ta sjukvårdsdebatter här, men det är lite fel forum. Ni brukar stå här och säga: Prata inte så mycket om nationell politik! Sedan kommer ni nu gång efter gång och försöker lägga fram frågor om sjukvården. Jag kan gärna svara, men jag vill först ta upp en principfråga. Det är klart att vi kan hitta socialdemokratiskt styrda kommuner runt om i Sverige som har stora problem. Ska vi då fråga er hur ni tänker ta tag i dessa problem? Det var bara en fråga om ordningen här.

Självklart har vi många äldre, och vi har ett gemensamt ansvar, inte minst för de sjuka som ligger inne och har en vårdplats på våra akutsjukhus. De måste tas hem. Det finns upparbetade rutiner sedan länge genom ett tryggt mottagande i hemmet. Vi jobbar med de andra kommunerna runt om i länet tillsammans i regionen för att människor ska ligga kvar så kort tid som möjligt. Det blir ingen påverkan alls, utan här är våra ambitioner att man snabbt ska komma hem och kunna få vård i hemmet eller komma till ett boende, få hemtjänst eller den typen av insatser som behövs. Det jobbar vi med att eftersträva för att få kvalitet för den äldre. Där tycker jag att vi kan ha diskussion, just när det gäller gränslandet där kommunen och regionen samverkar kring enskilda patienter. Den debatten tar jag gärna.

Annars kan jag konstatera att akutmottagningarna har minskat sina besök med 20 procent de senaste åren. Vi har ändå tillfört stora medel. Det kommer nu kritiska rapporter från sjukhusen, men man jobbar också med att öppna närakuter. Det har öppnats tio närakuter i Stockholm.

Anförande nr 51

Salar Rashid (S): Jag vill verkligen förtydliga att jag frågade om finansborgarrådet hade krävt förbättring av regionen och om hon hade analyserat vilka effekter detta får för stadens äldreomsorg. Det är ju vi som får kompensera för en icke fungerande vård. Jag tycker därför att frågan är angelägen för stockholmarna och för Stockholm.

Det är klart att vi socialdemokrater tycker att det är viktigt och angeläget att de äldre får den vård som de har rätt till. Vi socialdemokrater kommer alltid att stå på stockholmarnas sida och stå upp för deras rätt till en väl fungerande sjukvård. Det är därför vi även har tagit upp frågan i kommunstyrelsen, precis som finansborgarrådet säger, i en skrivelse om att vi borde initiera en analys om vilka konsekvenser för stadens äldreomsorg, socialtjänst och elevhälsovård det blir av det haveri som vi har sett i Stockholms akutsjukvård.

Jag måste säga att jag tyvärr blir väldigt ledsen över att jag inte får något svar. Jag vill bara fråga igen: Har du lyft denna fråga med till exempel Irene Svenonius?

Anförande nr 52

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Det är många frågor i en. Hur påverkas äldre, och har jag tagit upp denna fråga? Det är klart att vi träffas kontinuerligt, regionledningen och ledningen i Stockholms stadshus. Jag och Irene träffas också; vi diskuterar gemensamma frågor. Givetvis har vi ställt frågan: Hur ser bilden ut? Vi kan konstatera att nu förstärks geriatriken, vilket är otroligt bra. Det kommer ett nytt sjukhus riktat just till äldre. Vi kommer att ha 40 procent äldre över 80 år inom bara några år, och vi måste planera för detta.

Vi jobbar som sagt med andra kommuner i länet oavsett om de är socialdemokratiskt styrda, moderatledda eller ledda av något annat parti för att människor ska ha så kort tid som möjligt i akutsjukvården om man inte behöver det. Man ska få en trygg överlämning till ett vårdalternativ och ett tryggt mottagande i hemmet. Det är dessa rutiner vi jobbar med, och det är ingenting som förändras. Vi känner oss trygga i den linjen framåt, och vi kommer att fortsätta att stärka detta arbete.

Anförande nr 53

S a l a r R a s h i d (S): Fru ordförande! Det man kan säga är väl att finansborgarrådet verkar väldigt nöjd, precis som hennes kollega. Hon har haft ursäkter om att det till exempel har varit ett datorhaveri som har framtingat omdirigering av patienter och långa väntetider. Problematiken har också varit att man har satt in fel vårdinsatser.

Jag måste bara säga att jag tycker att detta är ett ytterst absurt och märkligt svar. Här ställer jag frågor om vilka effekter detta får för äldreomsorgen, och jag får ett svar om att en ny gynekologmottagning ska öppna. Vilka effekter får detta för vår äldreomsorg? Vilka effekter får det för vår socialtjänst? Vilka effekter får det för elevhälsovården? Det måste finansborgarrådet kunna svara på.

Anförande nr 54

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Det kanske är för att jag är kvinna, men geriatrik och gynekologi är inte samma sak. Jag sa geriatrik, bara så att vi har det klart för oss.

Lägg inte ord i min mun! Jag har inte stått här och sagt att allt är bra. Det kan man inte säga. Sjukvården har utmaningar såväl i Stockholmsregionen som i resten av Sverige. Men hur berör det Stockholms stad i den här salen? Vad är det vi ska diskutera? Vi ska diskutera sådant som vi kan påverka här. Det handlar om gränsdragningar och om gränslandet mellan regionernas ansvar och Stockholms stads ansvar. Det är bland annat mottagningen av våra äldre när de kommer från akutsjukvård och ska vidare in i systemet. Det handlar om ett mottagande och om man behöver hemtjänst, ett boende under kort tid eller avancerad hemsjukvård i hemmet. Alla dessa typer av insatser – det är det vi kan diskutera. Och det jobbar vi med för att det ska fungera smidigt. Det

är en trång sektor, och det har blivit betydligt bättre. Det känner jag mig trygg med. Låt oss diskutera frågorna där de hör hemma!

Fråga nr 6. Vad kan staden göra, och gör, för att stötta de drabbade medborgarna i stadsdelar där det skett sprängningar?

Anförande nr 55

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande! För ungefär en vecka sedan skedde två sprängningsdåd på Järva – ett i Husby och ett i Kista. Det sprängdes även i ett lägenhetshus på Östermalm. Som boende på Järva blir jag förstås upprörd och orolig. Denna typ av händelse påverkar oss och våra områden väldigt negativt.

En kvinna som intervjuades i de lokala nyheterna och som hade bott i Husby i 43 år sa att hon inte ville låta barnbarnen sova över hemma hos henne i framtiden.

Jag undrar vad staden kan göra och gör för att stötta de drabbade medborgarna.

Anförande nr 56

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Tack, Rashid, för en viktigt och angelägen fråga! Jag tror att vi alla blir otroligt upprörda och bestörta över den senaste tidens sprängningar, inte bara på Järva utan runt om i hela Stockholm och i vårt avlånga land. Bara natten innan detta hände i Kista och Husby hände det också på Östermalm. Det händer verkligen i alla delar av vår stad.

Här ska staden vara snabbt framme på enad front och stödja de drabbade och de boende. Och jag måste säga att det har skett på ett oerhört fint och professionellt sätt. Vår stad, våra tjänstemän och våra verksamheter har varit snabbt ute och gett det stöd som de olika människorna behöver. Vi har alla varit väldigt imponerade över detta. Det har varit ett bra krisstöd och ett professionellt krisstöd. Stadsdelsnämnden har varit snabbt på plats, och socialjouren har varit snabbt på plats. Polisen har varit snabbt på plats och gett stöd, och även fastighetsägarna har varit snabbt på plats och gett ett erforderligt stöd.

Sedan kan ju aldrig en enda instans, inte någon av dessa instanser, ta bort den rädsla och den otrygghet som många människor känner efter detta. Jag hörde också den kvinna som sa att hon nu är rädd att ta dit sina barnbarn och att hon kommer att flytta från Husby den dag hon kan. Det är jättetråkigt, men det är säkert en fullt naturlig reaktion – dock så tråkigt att höra. Men vi kan inte kräva mycket mer av staden och verksamheterna när det gäller det arbete som har gjorts och inte mer av de verksamheter än det som har skett. Jag måste säga att det har skett på ett mycket professionellt sätt.

Anförande nr 57

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande! Jag vet att vi alla ser med oro på utvecklingen. Vi i Vänsterpartiet har tidigare krävt en rad åtgärder som rör den här typen av brottslighet. På den statliga nivån har vi krävt krafttag mot alla de illegala

vapen som cirkulerar och ett starkt samarbete mellan kriminalvården och kommunens avhopparverksamhet.

På kommunal nivå menar vi bland annat att det förebyggande arbetet måste stärkas ännu mer. Vi menar att de kommunala ordningsvakterna, som majoriteten lägger stora resurser på, inte är rätt prioritering. Vi skulle hellre se att dessa pengar lades på det förebyggande arbetet. Det tror vi skulle ge mycket mer.

Anförande nr 58

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Ordförande! Det sker inte en enda trygghetsdebatt utan att Vänsterpartiet ska kritisera stadens arbete med kommunala ordningsvakter. Jag har sagt det förr, och jag säger det fortfarande: De är en oerhört viktig del i det trygghetsskapande arbete vi har i staden och en viktig del i det uppsteppade trygghetsskapande arbete vi har i staden. Det ska inte ställas i motsats till det förebyggande arbete som sker. Vi stärker det förebyggande arbetet, och ordningsvakter agerar förebyggande, precis som poliser gör. De jobbar faktiskt förebyggande.

Vi har slutit ett samverkansavtal med polisen där kommunen och polisen samarbetar. Förhoppningsvis ska det bidra till minskad gängkriminalitet, minskade skjutningar och minskade sprängningar. Men det är klart att detta framför allt är en polisiär fråga. Att komma åt denna mycket, mycket grova brottslighet rör faktiskt inte våra ordningsvakter på.

Anförande nr 59

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande! Det blir ofta tal om fler poliser när vi diskuterar de här frågorna. Poliser är förstås en viktig del. Men i kommunen är vår viktigaste uppgift att förebygga kriminalitet, och det tycker jag att vi borde fokusera på.

Anförande nr 60

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Ordförande! Vi behöver nog hålla många bollar i luften samtidigt. Vi kan inte säga: Nu fokuserar vi bara på det förebyggande! Vi måste jobba förebyggande, situationellt med platsutveckling och reaktivt i form av poliser och ordningsvakter, som i sin tur också jobbar förebyggande i samarbete med bland annat socialtjänst, fältassistenter och många andra grupper.

Vi måste sluta ställa dessa grupper mot varandra, som jag tyvärr tycker att oppositionspartierna många gånger gör. Jag tror att det är ett väldigt stort misstag att göra så.

Fråga nr 7. Pengar till trygghetsskapande åtgärder på Södermalm frös inne. Hur är det möjligt?

Anförande nr 61

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Södermalms stadsdelsnämnd hade tilldelats 1,2 miljoner för att öka tryggheten på Södermalm under föregående år. Men pengarna användes inte.

Min fråga till trygghetsborgarrådet är helt enkelt: Hur är detta möjligt?

Anförande nr 62

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Den frågan kan faktiskt inte ställas till mig, Martin Westmont. Den frågan måste ställas till Södermalms stadsdelsförvaltning när det gäller varför de inte har använt de pengar som de har blivit tilldelade.

Om jag får drista mig till att gissa lite grann vad det beror på har de förmodligen helt enkelt inte hunnit genomföra de investeringar som de har fått investeringsmedel för. Det är olyckligt när det sker, för då måste man ombudgetera dessa pengar till nästa år. Det innebär att den mängd pengar vi kan lägga på trygghetsskapande investeringar blir mindre. Det är därför det är så otroligt viktigt att vi i trygghetsutskottet nu säkerställer att de medel vi tilldelar och de ansökningar vi godkänner i trygghetsutskottet också kan användas och att investeringarna kan genomföras under innevarande år. Om de inte gör det minskar vi antalet trygghetsskapande investeringar.

Det är också därför vi nu har bett om lite mer tid och bordlagt en del av de ansökningar som har kommit in. Vi vill inte hamna i en situation där vi fick göra som 2018, när Socialdemokraterna var ansvariga för trygghetsfonden. Då fick vi skjuta över 67,3 miljoner. Så mycket pengar frös inne i beviljade ansökningar, och vi var tvungna att budgetera om dem till nästa år. Det var det arv vi fick ta över. Vi har minskat den summan otroligt mycket, och det är jag väldigt glad för. Jag tycker att den summan ska minska ännu mer.

Anförande nr 63

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Du nämner, Erik Slottner, att ansvaret ligger på Södermalms stadsdelsnämnd. Det kan jag hålla med om. Men du kan ju inte bortse från att du ingick i ett politiskt block som gick till val på att framför allt förbättra tryggheten i Stockholms stad. Jag får i alla fall känslan när något sådant här sker att tryggheten inte är en prioriterad fråga för majoriteten. Det är ju ändå den grönbå majoriteten som styr i Södermalms stadsdelsnämnd. Hur kan annars detta ske? Varför satsar man inte mer på till exempel trygghetsbelysning?

Kan du svara på den frågan? Är en ökad trygghet för stockholmarna en prioriterad fråga för den grönbå majoriteten?

Anförande nr 64

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Ordförande! Det var ändå en väldigt ledande fråga, och mycket lätt att svara på när det gäller huruvida trygghetsarbetet är prioriterat för den grönbå majoriteten. Svaret är kort och gott: Ja, naturligtvis.

När jag nu har funderat vidare här medan sekunderna går kommer jag på att det som drog ut på tiden i det här fallet var att man ville anlägga nytt konstgräs i Björns trädgård. Det fanns nya riktlinjer för konstgräs som har med plaster och annat att göra; jag är inte expert på detta. Det gjorde i alla fall att man inte kunde anlägga konstgräset 2019, utan denna investering behöver man nu göra 2020 i stället.

Av denna anledning var det 1,2 miljoner som man inte kunde göra av med men som man nu ansöker om för 2020 i stället. Vi kommer att ge svar den 15 april när trygghetsutskottet har sitt nästa möte. Då finns det också andra delar i trygghetsinvesteringen som det kompletteras med.

Anförande nr 65

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Fler stockholmare känner sig mer och mer otrygga, inte minst kvinnor. Man känner otrygghet i sitt eget närområde. Du nämner själv, Erik Slottner, konstgräsplaner eller vad det nu handlade om som man arbetar med i Södermalms stadsdelsnämnd. Jag undrar: Hur kommer det här in när man talar om trygghet? Anser du att det är en bra åtgärd för att förbättra tryggheten på Södermalm att anlägga konstgräs?

Anförande nr 66

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Ordförande! Det kan det absolut vara. Det gäller naturligtvis inte konstgräs överallt och lite var som helst, men Björns trädgård har i dag problemet att det är många narkomaner på platsen. Det är ganska mycket kriminalitet som sker på platsen, och många människor undviker att gå dit. Då har man sagt att en av anledningarna till att många människor undviker att vara där är att det är en ganska sliten miljö. Det är trasiga bänkar, det finns en del växtlighet som skymmer sikten och själva Björns trädgård är nedsänkt, vilket gör att det också skymmer sikten ut mot Götgatan och Medborgarplatsen. Kvaliteten på den grusbeläggning och det konstgräs som finns där har varit undermålig.

Allt detta gör – det vet vi och med the broken window theory – att om vi låter en plats förfalla sakta men säkert riskerar den att tas över av kriminella människor. Det är tyvärr lite grann det som håller på att ske i Björns trädgård, och det är därför Södermalm nu har ett aktivt arbete för att rusta upp och fräscha upp platsen för att fler människor ska vilja vara där.

Fråga nr 8. Trygghet på Södermalm

Anförande nr 67

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Fru ordförande! Jag tänkte fortsätta på samma tema. I september 2018 diskuterade vi denna fråga i samband med tertialrapport 2.

Socialdemokraterna har drivit på för att vi ska skapa en aktivitetsyta och dra ut leken i parken just för att skapa en bättre dynamik på det sätt som beskrivs här.

Dock förlorade vi mot den nuvarande majoriteten, som blankt sa nej till att vi skulle fundera över konstgräs och genomföra det. Jag gläds åt att Erik Slottnér verkar ha andra tankar, och jag hoppas att vi nu kanske kan få ett löfte om att du kommer att driva frågan och skapa denna aktivitetsyta. Det vore fantastiskt bra i så fall.

Anförande nr 68

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Ordförande! Vi behöver mer tid för att gå igenom den ansökan som har inkommit från Södermalm eftersom det handlar både om ombudgeteringar från förra året och om investeringar som inte hann göras, plus att det har kommit en del nytt innehåll i ansökan. Det var för kort om tid för att kunna göra detta till trygghetsutskottet i januari, och Stadsledningskontorets tjänstemän var där för att få mer tid. Därmed bordlades ärendet, och det godkände en majoritet i trygghetsutskottet.

Socialdemokraterna har verkligen gjort sitt bästa under de här två veckorna för att sprida förvridna sanningar kring det här. Pengarna har inte brunnit inne. Ansökan har inte avslagits. Den har bordlagts i och med att tjänstemännen har velat ha mer tid på sig för att göra en bedömning. Vi återkommer i april på nytt, och då är jag säker på att vi kommer att hitta en bra lösning för Södermalm. Denna lösning kommer då också att ha skett i dialog med Södermalms stadsdelsförvaltning. Jag var där senast i fredags och träffade både stadsdelsdirektören och trygghetssamordnare på Södermalm. Då tog vi bland annat upp denna fråga.

Det är skattepengar vi hanterar. Vi har mycket kort tid för handläggning, för de ansökningar som nu var på utskottet i januari kom in i samband med verksamhetsplanerna. Det var mycket kort om tid, och det var många ansökningar. Det är i sig roligt, men en del av ansökningarna behövde helt enkelt mer tid.

Vi vill inte återigen hamna i en sådan situation som rådde när vi tog över makten under hösten 2018. Då var det 67 beviljade miljoner till trygghetsinvesteringar som stadsdelarna inte hann realisera och som det därför var tvunget att ombudgetera. Därför knaprade man på nästa års kommande trygghetsinvesteringar. Det vill inte jag återupprepa, och det är därför vi är så noggranna med vilka ansökningar vi nu bifaller, avslår respektive bordlägger.

Anförande nr 69

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Trygghetsfonden var ju något som vi införde. Det handlade om huruvida man kunde ladda platser med värden på olika sätt. På vägen hit hörde Kommunals ombudsman med ansvar för förskolor av sig och berättade att det hade varit inbrott i förskolan i Björns trädgård. Han sa: De är för luttrade där, så de klagar inte. Men han konstaterade också att det är för mörkt. Och det är faktiskt för mörkt.

Det är synd att ni inte orkade med att driva igenom detta 2018. Jag hoppas att ni gör det nu. Det gläder mig att höra detta, och jag måste be Erik Slottnér svara på frågan en

gång till. Jag hoppas verkligen att ni tänker på det här med aktivitetsytan, så att det inte bara blir ett förslag om att snygga upp rabatter och annat.

Anförande nr 70

Borgarrådet **S l o t t n e r** (KD): Ordförande! De insatser och investeringar som kommer att göras beror på vad det är Södermalm har ansökt om. Det är inte jag som bestämmer om det bara blir rabatter eller inte. Det beror på vad Södermalms stadsdelsförvaltning ansöker om. Man har en ambitiös plan för Björns trädgård, och man har genomfört flera upprustningar.

Man har flera tankar, inte minst en spännande tanke om att höja upp nivån på Björns trädgård så att den hamnar i gatunivå. Då får man bra siktlinjer, och Björns trädgård blir inget gömsle. Det kanske egentligen är den viktigaste insats vi kan göra. Jag hoppas att man har resurser, tid och kraft att kunna genomföra denna investering under 2020.

Vad gäller förskolor genomför man nu på Järva och i Hässelby-Vällingby fantastiska investeringar med ljudlarm som gör att förskolemiljöerna har blivit otroligt mycket tryggare sedan dessa larm sattes upp. Det kanske kan vara en inspiration till andra stadsdelar.

Anförande nr 71

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): När det gäller inspiration för andra stadsdelar skulle jag vilja skicka med Drakenbergsparken eller Tanto, som 2011 var Stockholms mest brottsutsatta park och i dag har en helt annan dynamik. Den är inte okomplicerad, men den har en helt annan dynamik. Där finns sådant som den här majoriteten inte alltid älskar, som en öppen vägg för gatukonst. Det finns ett bad och en bastu. Man kan tycka att det är att slösa med skattepengar, men jag skulle säga att alla de här olika sakerna tillsammans har skapat en helt annan dynamik.

Därför hoppas jag återigen att borgarrådet tar med sig tanken om att skapa liv och rörelse i Björns trädgård i än större utsträckning än förut.

Anförande nr 72

Borgarrådet **S l o t t n e r** (KD): Ordförande! Det är bra att Anders lyfter Drakenbergsparken. Jag håller med om att det har blivit en betydligt bättre miljö där. Där har vi också ett LOV3-område, vilket gör att våra kommunala ordningsvakter kan verka där. Det tycker jag är extra roligt.

Jag behöver inte få den insikt som Anders berättar om för mig här och nu. Jag behöver inte den, för jag vet att upprustade platser som gör att människor vill vara där och vill vistats där – när det skapas ett folkliv på en plats – är det som är en mycket viktig del för att öka tryggheten i det offentliga rummet. Det är det man håller på med nu i Björns trädgård, och vi tänker inte avslå några sådana insatser.

Men jag vägrar att slösa med skattepengar, och vi måste veta vilka beslut vi fattar. Jag vill återigen säga att vi inte ska hamna i en situation där vi anslår medel som inte hinner göras av med under året för att sedan ombudgetera dem till året efter. Vårt arv efter er

var 67,2 miljoner i ombudgeteringar. Den summan kommer kraftigt att minska under vårt styre.

Minnesord

Anförande nr 73

O r d f ö r a n d e n : Jag ställer mig här i talarstolen, för det jag nu ska säga är inte ett litet trivsamt eller mindre trivsamt meddelande som vi ibland delar från presidiet, utan detta är av en annan karaktär.

Vad var det för veckodag den 27 januari 1945, är det någon som vet det?

”Det var en lördag, den judiska sabbaten. Varje shabbat, i tusentals år samlas judar i synagogor världen över, för att be och läsa högt ur Torahrullen, det heligaste föremålet i den judiska religionen. Varje Shabbat har sitt avsnitt, sin Parasha, som läses högt, tolkas och studeras. Vi relaterar den till vår samtid, år efter år, generation för generation.

Den 27 januari 1945 läste fria judar världen över Parashat Beshalach, som berättar hur när israeliterna lämnade trädhuset i Egyptens land, var de ännu inte fria sina förtryckare. Faraos och hans soldater, besatta av hat och hämndlystnad, satte efter dessa försvarslösa män, kvinnor och barn, med 600 krigsvagnar, och hann ifatt dem vid havet. Utan flyktväg, fylldes folket av dödsångest, men på Guds uppmaning sträckte Mose ut sin stav och havet delade sig. ’Israeliterna gick torrskodda tvärs igenom havet, medan vattnet stod som en vägg på båda sidor.’ (2 mos 14:22) Inte ens denna syn fick egypterna att tveka – de förföljde dem in mellan havsväggarna och när folket hade tagit sig upp på andra sidan, släppte vattnet och dränkte deras plågoandar. Först då förstod folket att de verkligen var fria, och de bröt ut i sång.

Vid gryningen den 27e januari 1945 fanns det få judar kvar i det halv demolerade lägret, när Röda armen intog den. De flesta av lägrets fångar, av de som ännu levde, var fortfarande kvar i fångenskap och drevs av sina plågoandar på dödsmarscher som skulle kräva ännu fler offer. De sista överlevande skulle inte bli fria förrän krigets slut flera månader senare.

Georgii Elisavetskii var en sovjetisk officier som var med om befrielsen. Han berättar att de andra soldaterna ropade på ryska: ’Kamrater, ni är fria!’ men fångarna förstod inget och reagerade knappt. Georgii talade till dem på jiddish: ’Var inte rädda, jag är överste i Röda armen och jag är jude. Vi har kommit för att befria er!’ Först då, sa han, förstod de och rusade fram, ropande för full hals och föll ner på knäna, de kysste våra överrockar och slängde sina armar om våra ben.

Det fanns inga synagogor i Auschwitz. Jag har svårt att föreställa mig att judarna i lägret ens visste vad det var för veckodag när de befriades, än mindre vad det var för Torahstycke som skulle läsas. Många var för svaga och sjuka att ens ta in det monumentala budskapet att de var fria. Men det judiska folkets kollektiva spiraltrappa minns den dagens befrielse som vi minns befrielsen vid havet. Och när vi står i vår synagoga för att markera att det gått 75 år sen den dagen, lever alla minnen med oss idag och in i framtiden.”

Så skriver Benjamin Gerber på Facebook i dag, och så talar han just nu i kväll i stora synagogan i Göteborg på 75-årsdagen av befrielsen av Auschwitz. Av allt det som har

sagts och skrivits i dag var det detta som grep mig mest. Därför ville jag, självklart med Benjamins tillåtelse, dela det med er.

Vi som är här kan inte delta i minneshögtiderna i kväll. Men vi gör, tänker jag, en insats på vårt sätt. Vi engagerar oss och deltar i den demokratiska processen. Det är så vi hindrar totalitära krafter från att ta över. Vi lyssnar på de överlevandes berättelser. Vi tar del av deras budskap. Det är inte så många överlevande kvar. Vi måste se till att ta vara på deras berättelser medan vi kan. Vi ska använda de sammanhang där vi är aktiva, till exempel det här, för att ständigt arbeta för att stärka insikten om allas värde och livets okränkbarhet.

Som politiker tycker jag att vi har ett extra stort ansvar. Vi har en plattform som inte är så många förunnad, och den måste vi använda. Vi har en plikt att göra vad vi kan för att det otänkbara inte ska hända igen. Det är vi skyldiga offren, och det är vi skyldiga de överlevande.

§ 15 Valärenden

Anförande nr 74

O l e - J ö r g e n P e r s s o n (M): Fru ordförande! Jag ska fatta mig kort. Utöver valberedningens förslag ska Anne-Louise Richter från Moderaterna läggas till som nämndeman vid Södertörns tingsrätt. Hon har lite olyckligt fallit bort.

§ 17 Projekt Finlandsgatan i stadsdelarna Akalla och Husby, fastigheterna Akalla 4:1 m.fl.

Anförande nr 75

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige! I dag har vi att fatta beslut om inriktningen för projekt Finlandsgatan i Akalla och Husby. Genom detta projekt omvandlar vi Finlandsgatan till en stadsgata med bostäder, skola, förskolor och upprustade parker, trafiknät samt gång- och cykelvägar.

I det här förslaget till inriktningsbeslut skapas 1 400 bostäder, vilket är ett mycket välkommet tillskott. Totalt är det 575 hyresrätter, varav 400 till allmännyttan och 825 bostadsrätter.

Genom att ungefär hälften av bottenvåningarna i det här området kommer att innehålla affärs- och verksamhetslokaler skapar vi också en levande stadsgata. Efter utredning inom SAMS, skolutredningen under kommunstyrelsen, behövs en skola för ungefär 630 elever, vilket också planeras i projektet. Med anledning av detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 76

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Vi tycker i grunden att det här är ett väldigt bra projekt. Det är en bra placering av bostäder och en god utformning som tillför stadskvaliteter. Vi tycker att norra delarna av Husby lämpar sig väldigt bra för nyproduktion och förtätning i jämförelse med de södra delarna, där det tidigare föreslogs stora nyproduktionsplaner kring Husby gård. Vi tycker också att det är bra att man företrädesvis placerar bostadsrätterna i Husby och hyresrätterna i Akalla. Akalla har ju en övervägande del bostadsrätter, medan fallet är det omvända för Husby.

Om man däremot ser till den extremt stora bristen på hyresrätter i staden som helhet menar vi att andelen hyresrätter i det här projektet är för lågt. Om man tittar på de kötider som är i Akalla respektive Husby ser vi att man behöver stå i kö i genomsnitt 11,3 år för att få en hyresrätt i Akalla och i 10,8 år för att få en hyresrätt i Husby. Bristen på hyresrätter är således stor i alla delar av staden.

Majoriteten har ju en princip om att ha 50 procent hyresrätter och 50 procent bostadsrätter. Vi tycker att den principen ska tillämpas i samtliga bostadsprojekt. Vi tycker också att man bör kompensera den stora bristen på hyresrätter genom att ha en betydligt högre andel hyresrätter än 50 procent. I det föreliggande ärendet är det alltså 1 400 bostäder totalt, varav 575 är hyresrätter. Det är inte hälften.

Vi har således ett eget förslag till beslut, och det är att vi helt enkelt ökar andelen hyresrätter i det här projektet. Det Stockholm behöver är fler hyresrätter, inte färre. Därför måste vi prioritera hyresrätter i samtliga projekt, och vi måste stoppa planerna på ombildning och utförsäljning av våra hyresrätter.

Anförande nr 77

J o h a n N i l s s o n (M): Fördelningen mellan hyresrätter och bostadsrätter är vårt stående diskussionsämne. Jag delar uppfattningen, som Clara säger, att det ska vara

50/50. Det är också vår inriktning att göra precis på det sättet. I det här projektet är fördelningen 59/41. Det är inte hälften hälften, men det är heller inte extrem slagsida åt något håll.

Clara nämnde i svaret en förklaring till detta, och det är att Husby har i dag 82 procent hyresrätter. Därför lägger vi en större andel bostadsrätter i just Husby. Akalla har däremot bara 25 procent hyresrätter, och därför blir det fler hyresrätter där.

På det här sättet skapar vi mer blandade upplåtelseformer i respektive stadsdel, vilket jag ändå är nöjd med.

Anförande nr 78

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det här är ju en stående diskussion mellan dig och mig, mellan Vänsterpartiet och Moderaterna, just för att bristen på hyresrätter är så omfattande i Stockholm i dag. Vi har någon slags föreställning om att det är lite som på 90-talet när man fortfarande kunde få en hyresrätt relativt snabbt om man bara sökte sig till stadens yttre delar. Men så är det inte längre. Tittar vi på Husby måste man alltså stå i kö i över tio år för att få en hyresrätt. Tittar vi enbart på nyproducerade lägenheter är kötiden nio år.

Vi har alltså väldigt långa kötider oavsett vilken del av staden vi tittar på, och i ett sådant läge tycker jag att vi politiker har ett ansvar att bedriva en kompensatorisk politik, det vill säga kompensera för den omfattande bristen på hyresrätter.

Det man hade kunnat göra är att höja upp andelen hyresrätter i Akalla ytterligare för att därmed få en bättre fördelning i hela projektet. Jag tycker att det är bra att man tillför bostadsrätter i Husby, men även i Husby behövs det hyresrätter.

Anförande nr 79

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Vi ser också positivt på det välbehövliga tillskottet av nya bostäder i Akalla och Husby, men även vi oroar oss över den skeva fördelningen mellan hyresrätter och bostadsrätter och vill att man ser över fördelningen så att fler hyresrätter markanvisas.

Staden har ju ett mål om att bygga 140 000 nya bostäder fram till 2030. Staden har också ett mål att bygga blandat, att hälften av alla nya bostäder som byggs ska vara just hyresrätter.

En anledning till att vi har slagit fast målet med blandat byggande i översiktsplanen är att det är ett bra sätt att binda ihop stadsdelarna, riva fysiska barriärer och skapa en stad där människor med olika bakgrund möts i det lokala föreningslivet. De delar trappuppgång, de hamnar bredvid varandra på bussen och de handlar i samma Icabutik. Blandat byggande kan inte ensamt lösa segregationen i Stockholm, men det har ändå i den här salen funnits någon form av konsensus om att blandat boende kan stärka sammanhållningen bland stockholmarna. Tyvärr får man dock ofta uppfattningen att man från den blågröna majoriteten tycker att boendesegregationen bara ska bekämpas åt ett håll: genom att bygga bostadsrätter i stadsdelar som domineras av hyresrätter, detta samtidigt som man säljer ut allmännyttiga bostäder med lägre hyror.

Stockholm har fortfarande inte lyckats återhämta sig efter den förra högermajoritetens ombildningsvåg. Ombildningarna är, i kombination med låga ambitioner och en låg byggtakt, en stor anledning till den bostadsbrist som vi har i dag. Stockholm behöver fler hyresrätter. År 2018 var fördelningen mellan upplåtelseformerna 16 procent allmännyttiga bostäder, 25 procent övriga hyresrätter och 57 procent bostadsrätter och äganderätt. Så länge fördelningen av upplåtelseformer är så här skev kommer stora grupper, både unga och äldre, att lämnas utanför bostadsmarknaden utan möjlighet att efterfråga de bostäder som de blågröna bygger.

Anförande nr 80

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande! Jag vill bara återigen kommentera diskussionen. ”Så här skev”, säger Maria-Elsa – jag anser inte att det här är så skevt. Det är 59 procent bostadsrätter och 41 procent hyresrätter.

Det låter som om det är brist på hyresrätter. Ja – det är brist på hyresrätter. Men det är också brist på bostäder i Stockholm, och här bygger vi och tillför 1 400 bostäder, vilket jag tycker är jättebra. 575 av dem är faktiskt hyresrätter, och som jag beskrev tidigare är det lite fiffigt tänkt så att hyresrätterna byggs där bostadsrätter dominerar och bostadsrätter byggs där hyresrätterna dominerar.

Jag ville bara nyansera och säga att det ju ändå tillförs 1 400 bostäder, vilket även Maria-Elsa Salvo måste tycka är bra trots att några fler är bostadsrätter.

Anförande nr 81

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Precis, och det var därför jag inledde med att säga att vi tycker att det här är bra. Det är viktigt att det byggs mycket bostadsrätter i Stockholm, och det har vi jobbat hårt för under vår tid i majoriteten. Det inledde jag också med att säga.

Problemet är just det som Clara var inne på, nämligen att fördelningen över staden är ojämn. Det är skevt fördelat, och det handlar ju om att ni har ombildat tidigare. När ni har suttit i majoritet har ni ombildat hyresrätter och sålt ut allmännyttan. Man har inte hunnit bygga i rätt tillräckligt många hyresrätter för stockholmarna. Därför har vi i dag stora grupper som efterfrågar bostäder och som inte har någonstans att bo. Det är unga som inte kan flytta hemifrån och äldre som inte heller kan flytta från radhus och villa till lägenhet för att det inte finns tillräckligt många hyresrätter som man har råd med.

Därför menar vi att man måste se över fördelningen över hela staden. I det här projektet är det kanske inte en jättestor skillnad, men vi ser ändå att det är ett underskott av hyresrätter, och vi har inte råd med fler underskott av hyresrätter.

Anförande nr 82

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Ordförande! Jag tänkte börja med att knyta an till det som Johan Nilsson avslutade med att säga, nämligen att det är bostäder som behövs. Det är sant. Det är också så att de här bostäderna, om man tittar på översiktsplanen, i huvudsak kommer att byggas i ytterstaden. Därför skulle jag vilja ställa en fråga till Johan Nilsson om ett projekt som heter område F i Husby nere vid

Järvafältet. Det handlar om 700 bostäder, i det här fallet 50/50 hyresrätter och bostadsrätter. Syftet är dessutom att knyta ihop stadsdelarna Kista, Husby och Akalla.

När ärendet var uppe i exploateringsnämnden skickade majoriteten det för omarbetning. Man orkade inte genomföra det. Jag tänkte fråga hur statusen för projektet är i dag. Vet Johan Nilsson det? Kommer de här nödvändiga bostäderna att byggas?

Anförande nr 83

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Ordförande, åhörare, ledamöter! Precis som föregående talare tycker vi såklart också att det skulle vara bra med fler hyresrätter i det här projektet.

Det som jag tänkte lyfta ytterligare är behovet av skolor i Stockholm. Vi behöver bygga många skolor den kommande tiden, och därför skulle det också vara bra om det här ärendet innehöll en skola för F–9 och inte bara F–6 som föreslås, detta för att barn ska kunna gå sammanhållet på samma skola under hela sin skoltid om det är så att man önskar det.

Anförande nr 84

J o h a n N i l s s o n (M): Först vill jag bara vara artig och försöka svara på Anders Göranssons fråga, även om den inte har med det här ärendet att göra utan gäller ett helt annat ärende. Det handlar om ett stort och populärt skogsparti, och mig veterligen är det bara Socialdemokraterna som vill exploatera och riva hela detta skogsparti. Jag vet inte exakt hur ni skulle ha betett er för att få igenom det själva.

Vi håller på och tittar på frågan igen, och det ärendet kommer att återkomma till exploateringsnämnden i en annan form, bland annat efter inlyssnande av vad boende i området säger.

Nu blir det här nästan som repliker, men jag vill kommentera det här med skolan. Den information som jag har fått är att utbildningsnämnden tittar på olika lösningar utifrån det elevunderlag som finns. Då ska vi inte glömma bort att det i dagsläget faktiskt finns sex grundskolor i Akalla och Husby. Planerandet av en ny skola måste därför ske mot bakgrund av vilka dessa sex grundskolor är och vad de har för intagningsmöjligheter. Skolans exakta utformning kommer att prövas i planprocessen, men i nuläget presenteras 630 platser i F–6 eftersom det är det behovet som man har bedömt finns.

Detta är alltså ett inriktningsbeslut som kan ändras i framtiden om behovet skulle visa sig finnas.

Anförande nr 85

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Jag vill tacka Johan Nilsson för svaret. Även om frågan ligger utanför det här ärendet tyckte jag faktiskt att det fanns en viss poäng i att lyfta blicken och se till hela området när det ändå är uppe för diskussion. Det finns ju ofta en tendens till att vi rör oss i de centrala delarna och inte alltid ute på Järva, mer än när vi pratar brott. Det kan ju vara trevligt att prata utveckling också.

Socialdemokraterna är för det här projektet. Vi pratar för det vi vill, och så hoppas vi kunna övertyga andra så att de ska förstå hur bra det är. Jag tycker att det är en bra och grundläggande princip i politiken.

Att jag frågar beror också på att vi har haft ett antal projekt. En del har bara varit på idéstadiet. Jag har varit uppe här tidigare och pratat om att en av de sista sakerna som jag fick göra som ordförande i Södermalms stadsdelsnämnd var att inviga naturreservatet i Årsta. En konsekvens av det beslutet, trodde jag i alla fall, var att vi sedan skulle driva fram bostäder där. Men det blev ju inte av. De antal som projekt som finns kan staplas på en ganska lång lista.

Med tanke på det vill vi ändå förvissa oss om att projektet framskrider. Nu gör det uppenbarligen det. Vi får väl se vad det blir, och så får vi återkomma här i talarstolen.

Anförande nr 86

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Eftersom Pandoras ask har öppnats hakar jag på det här spåret. Jag kan hålla med Anders Göransson om att de här ärendena till viss del hänger ihop, för jag tycker nämligen som jag sa i mitt inledningsanförande att södra Husby inte är lämpligt för exploatering men att man kan kompensera det genom en ökad exploatering i norra Husby.

Husby är, som ni kanske vet, en väldigt tät stadsdel, och det finns flera olika projekt som pågår just nu som går ut på att förtäta stadsdelen ytterligare. Det är bland annat parkeringsgarage som ska byggas, vilket i grunden är väldigt bra, men det är också andra typer av förtättningsprojekt.

Det förslag som diskuteras nu gäller Husby gård, ett förslag där man skulle bygga ett ganska stort antal bostäder ned mot Husby gård i porten mot Järvafältet och dra en stor bilväg som skulle förbinda Akalla, Husby och Kista.

Vi tycker inte att den kulturhistoriskt värdefulla marken kring Husby gård ska förändras på det sätt som en bilväg och en hög exploatering faktiskt innebär. Det är en av de sista öppna ytorna mot Järvafältet. Vi tycker att den här miljön ska stärkas och bevaras. Finlandsvägen diskuterar vi i dag, men vi tycker också att man ska titta på Hanstavägen. Norra Husby har väldigt god potential att få ganska höga exploateringstal. Man skulle kunna bygga ganska högt och på så sätt binda ihop de relativt höga byggnaderna i Kista på ett bra sätt och även bygga ihop stadsdelarna den vägen.

Husby gård är dock ett område som ska bevaras, och därför tycker vi att det är bra att majoriteten drog tillbaka ärendet.

§ 18 Reviderat inriktningsbeslut Ugglevikens reservoar

Anförande nr 87

M a r i a A n t o n s s o n (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Varje dag producerar Stockholm Vatten och Avfall ett gott, friskt vatten med hög kvalitet till över 1 miljon stockholmare. Det är något som jag som ordförande för SVOA är oerhört stolt över.

En av förutsättningarna för att vi när som helst under dygnet ska kunna vrida på kranen och få tillgång till det här fantastiska vattnet är dock våra reservoarer och vattentorn. Det går åt mest vatten på morgonen och på kvällen, men den mängd vatten som produceras produceras ju jämnt fördelat över dygnet. När åtgången är låg fyller man upp vattentornen, och när behovet ökar kan man använda vattnet som har lagrats i vattentornen. Vattentornen reglerar också trycket i ledningarna. Utan vattentornen skulle områden som ligger högt upp inte kunna få något vatten. Det skulle inte vara något tryck i kranarna.

Ugglevikens reservoar byggdes 1935 och är i dagsläget både sliten och underdimensionerad i förhållande till att vi nu har blivit så många fler stockholmare. Förstudier visar att Ugglevikens reservoar både måste ökas i vattenvolym och höjas geografiskt för att klara det tryck som krävs ute i ledningarna. Det kommer inte att gå att renovera och bygga om för att motsvara de behov vi har, och därför är förslaget att man bygger en ny byggnad på samma plats och att läget förskjuts ungefär 45 meter åt sydost.

Det nya förslaget på reservoar liknar i sin gestaltning det gamla med samma rektangulära grundform och bärande pelarsal. Ugglevikens reservoar är en av de viktigaste reservoarerna som vi har, för den är direkt kopplad till vattenverken i Lovö och Norsborg.

För att säkra oss stockholmare en fortsatt trygg och säker vattenleverans yrkar jag därför bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

*§ 19 Detaljplan för Sperlingens backe m.m. i stadsdelen Östermalm,
DP 2014-00404-54*

Anförande nr 88

Borgarrådet L a r s s o n (M): Ordförande! Vi har att ta ställning till en av stadens mest centrala delar, ett område som är ett av de mest mytomspunna och dessutom i många delar en av stadens mest attraktiva platser.

Det här är en plats som sedan den fick sin nuvarande form i slutet av 1800-talet också har förändrats vid väldigt många tillfällen. Under 80-talet kallade man det för det vackraste påhittet, och då menade man 1880-talet och kanske inte det som man gjorde på 1980-talet.

Detta kvarter har verkligen förändrats genom åren. Sperlingens backe, som kvarteret heter, har haft en neonbelysning som kanske få av oss minns. Det var framför allt på 1950-talet som man nästan inte visste om det var natt eller dag när man gick förbi Stureplan. Där fanns alltifrån Stomatolskylten till annat som nu är utplacerat på andra ställen.

Kvarteret har förändrats genom åren, och de tillägg som har gjorts har kanske inte alltid varit optimala. Den kulturhistoriska delen av kvarteret har hanterats lite brutalt emellanåt, särskilt under 1980-talet. Det har till exempel varit tillägg på enskilda fastigheter som faktiskt har förstört en del av kulturhistorien.

Många saker har behövt lösas under detta projekt. Man har dels behövt lyfta in varsamhetsaspekter, dels anpassa sig till omgivande bebyggelse i form av tillägg på höjden för att se till att man inte går upp för högt. Vi har behövt diskutera kulturklassificering av de byggnader som finns kvar i kvarteret sedan 1880. Det har också under tiden fått växa fram förslag på restaurering och renovering av befintliga fastigheter, vilket är någonting som vi i dag kan vara väldigt stolta över.

Kombinationen av allt detta och det faktum att man kan öppna upp gallerian på ett sätt som gör den mer tillgänglig och skapar kommersiellt utrymme för gallerian att utvecklas, samtidigt som man öppnar upp innanmätet så att det blir mer öppet för stockholmare och besökare, är någonting som har varit en ledstjärna under den senare delen av projektet. Jag tycker att det är väldigt bra att man nu har kunnat landa där.

Under resans gång har det ibland varit höga toner, inte minst från politiker som mig själv, kring hur man har hanterat frågan om rivningar. Men det är väl egentligen inte så konstigt att stockholmarna och även politiker är känsliga för stora ingrepp i stadens centrala delar, där omdaningar kan vara någonting som påminner om det som skedde på 50-, 60- och till viss del även på 70-talet.

Det är någonting som stockholmarna inte vill se, och vi behöver därför politiskt ta ansvar för att presentera de här projekten i en historisk kontext och visa på hur vi både kan restaurera, bevara och göra förändringar som innebär att man också tar bort en del av de tillägg som har skett under resans gång. Detta krävs, och vi har också behövt hantera möjligheten att fortsätta ha ett nattliv kring Stureplan. Det faktum att vi under resans gång har fått bostäder in i projektet har också ställt krav. Bostäderna kan ju inte

ligga var som helst. Vi som satt i fullmäktige på 90-talet – det är inte många kvar nu – kämpade för att styra nattlivet till den här centrala delen av staden för att inte störa boende, och då är det klart att bostäder på fel ställen i kvarteret hade kunnat ställa till det. Nu är det 100 bostäder på Grev Turegatan som inte kommer att störas av att man fortsätter med ett nattliv.

En annan fråga har varit att se till att projektet kan genomföras på ett sätt så att också verksamheterna kan vara kvar. Lösningen är en renovering som innefattar perioder och etapper, vilket gör att man faktiskt kan flytta runt i kvarteret.

Med detta, fru ordförande, yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag om förändringar av Sperlingens backe.

Anförande nr 89

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag hörde aningen av självkritik när det gäller högljuddhet, och jag tror att det finns anledning till en hel del självkritik kring hur den här processen har hanterats. Jag ska återkomma till det i mitt inlägg.

Konkret såg jag så sent som i dag i SVT att Joakim Larsson sa att rivningarna skulle vara 50 procent och inte alls lika stora som tidigare. Genomgående för den kritiken har varit att ni har jämfört med ett förslag från 2014–15. Men vad jämför ni med nu? Det skulle jag vilja veta, eftersom förslaget från 2017 var ganska snarlikt det som vi har i dag med några undantag som även vi själva ville se.

Den andra högst konkreta frågan gäller antalet bostäder. I ärendet står det så här: ”Planen inrymmer vidare 100 stycken hyreslägenheter, vilket innebär ett tillskott om cirka 60 lägenheter i ett attraktivt läge.”

I ärendet från 2017 stod det också 100 lägenheter. Det kan var och en gå tillbaka och titta på. Det som man öppnar för är att 25 av dem skulle kunna vara lägenheter eller kontorsyta.

Anförande nr 90

Borgarrådet L a r s s o n (M): Ordförande! Jag förstod inte riktigt om det var någon form av kritisk synpunkt på ärendet. Det var det inte, utan det var snarare så att Jan Valeskog ville ha bekräftat att vissa saker har vuxit fram även under hans tid i projektet.

Ja, det har det ju gjort. Men det som jag beskrev var att de ursprungliga planerna från början innefattade betydligt mer rivningar av kulturhistoriskt viktiga fastigheter, till exempel Bångska palatset. Man har under resans gång lyckats få bort en del av detta och även lyckats få fram restaureringar. Det i sig tycker jag är bra, och det tror jag att även Valeskog tycker är bra. Hade de ursprungliga planerna inte lett till diskussion hade vi kanske fått fram ett helt annat ärende.

Jag tycker att vi ska vara stolta över det förslag som vi uppenbarligen nu gemensamt är relativt överens om.

Anförande nr 91

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Ordförande, fullmäktige! Det här ärendet har, som jag antydde, faktiskt fått ett lyckligt slut. Egentligen skulle jag ägna mig åt att hylla ärendet, för det är ju bra och helt i enlighet med de rödgrönas återremiss från 2017. Vi ställde oss då negativa till att riva Bångska palatsets flyglar. Det handlade om Freys hyrverk och mycket annat som vi ville ha och som vi också kan se här. Det här sker faktiskt i stor enighet. Men resan hit har visat på hur politiken fungerar som sämst och hur det blir när beslutsprocessen kanske främst styrs av andra intressen.

Det viktigaste, vill jag ändå understryka, och det var borgarrådet Larsson också inne på, är att själva kvarteret som sådant. Vi kan nu bygga bort de här mullvadsgångarna och i stället göra det enkelt att röra sig i kvarteret och samtidigt ge normala förutsättningar för kontor och kommersiell verksamhet. I dag ser vi att vi utan problem hade kunnat ha en gemensam lösning redan 2017.

En detalj när det gäller detaljplanen är att den faktiskt antogs i enighet i oktober förra året. Då borde naturligtvis det här ärendet också ha varit uppe i fullmäktige förra året. Det har uppenbarligen varit förseningar på många veckor, vilket har kostat åtskilliga miljoner för fastighetsägarna. Det tycker jag är ganska oproffsig.

Av historieskrivningen är det känt att det var en känd krog som var centrum i debatten. De var förstås i sin fulla rätt att värna sina intressen. För er som inte känner till alla komiska inslag har vi i processen fått se ledsna kändisar på Youtube som varit oroliga för att framtida generationer inte skulle kunna få äta krogens goda skaldjurstallriker. Vi har sett konsulter som har fysiskt jagat politiker i Almedalen, och vi har även sett ganska otrevliga saker på sociala medier om synen på fastighetsägares ursprung och etnicitet.

Sommaren 2018 upphörde dock plötsligt all diskussion om Stureplan. Inga fler larm om stora rivningar eller att Stureplan förstörs. Det var inte ens en fråga i valrörelsen. Man undrar vad som hände, och det kan jag berätta om ni lovar att inte sprida det vidare.

Krögaren fick nämligen efter ett proffsigt opinionsarbete ett bra avtal med bra lokalytor. Politiker blev ombedda att inte bråka om Stureplan, och de gjorde de inte heller. Det blev radiotystnad, kan man säga. Fördelen var att det plötsligt blev lätt som en plätt att få fram detaljplanen. Alla var nöjda, och jag måste ge ett stort erkännande till framför allt Moderaterna och Liberalerna som i ett enda utspel kunde beveka dem som verkligen trodde på påståendet att Stureplans ombyggnation handlade om en 50-procentig rivning. Det var ju inte sant.

I sociala medier har vi kunnat se att en del har genomskådat detta så kallade dubbelspel, men politiskt får man säga att frågan har fått ett lyckligt slut. Det tackar jag verkligen för. Slutet gott, allting gott! Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 92

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, åhörare! En dag som denna är synnerligen olämplig att ägna åt historierevisionism och självförhärlikande. En smula ödmjukhet

kunde kanske krävas. Jag återkommer i mitt anförande till hur Jan Valeskog har uppträtt och uttalat sig tidigare. Då ska jag läsa innantill så att det inte blir några överdrifter.

Jag vill påminna om hur historien verkligen var när återremissen så småningom beslutades. Det var med största motvilja som Socialdemokraterna ställde sig bakom den; det var Miljöpartiet som tvingade er till detta. Från början ville ni ha gått fram och fattat beslut långt, långt tidigare än så.

När det gäller Stureplan och de förändringar som nu är gjorda skulle jag vilja säga att det är Cecilia Obermüller, Haval Murad med flera som är hjältarna, absolut inte Jan Valeskog.

Anförande nr 93

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Själv satt jag inte i stadsbyggnadsnämnden då, så även om jag hade velat det hade jag inte kunnat vara hjälte.

Det intressanta är skillnaden mellan förslaget som var 2017 och i dag, och det kan vi återkomma till. Jag tog det här lägenhetsexemplet, och jag tycker att det är lite upprörande att ni säger, och det har även Björn Ljung sagt, att det tillkommer en massa lägenheter. Så är det inte alls. Det var 100 då, och det är 100 nu – ingen skillnad. Det har sänkts tre våningar, har Björn Ljung sagt utåt. Det har det inte heller gjort. Det var samma nivåer då som i dag.

Det är det som är tricket: Man jämför någonting från 2014 och 2015 med i dag. Det är inte seriöst, och det har Björn Ljung tyvärr medverkat till.

Anförande nr 94

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Vi anser att det liggande förslaget inte har ett tillräckligt stort kulturhistoriskt värde. Sverigedemokraterna kommer därför att yrka avslag på den här beslutspunkten. Utöver det vill vi hänvisa till vår reservation i stadsbyggnadsnämnden.

Anförande nr 95

F r e d r i k L i n d s t å l (C): Ordförande! Det känns ganska vältajmat att få tala efter att Sverigedemokraterna meddelat att man reserverar sig mot förslaget, för vad är det man reserverar sig emot? Man reserverar sig mot förslag om en öppnare stadsbild, ett tillgängligare gaturum, en ökad trygghet, bättre trafiklösningar och en mer levande stad.

Motsatsen till det jag precis beskrivit är en sluten stad som är otillgänglig och inte delas av alla. Det är den stadspolitik som Sverigedemokraterna konsekvent för. Jag tackar därför för tajmingen i att få berätta det som jag kanske ändå hade sagt men i en annan kontext.

Det jag ändå vill säga är nämligen att det här har varit en demokratisk process. Det har varit en lång process där man har pratat partierna emellan och där näringslivet har blivit inkopplade och fått säga sitt om verkligheten. Det har varit en lång debatt om att

kunna bevara och utveckla, och det är faktiskt så att i Stockholm är bevarandet och utvecklingen inte motsatsförhållanden. Det är genom att vi tar hänsyn till vår historia och kan förstå platsens själ som vi kan och vågar utveckla staden. Det är nämligen så Stockholm fortsätter att växa: genom att vi samtalar, lyssnar in och värnar den demokratiska processen.

Jag vill också passa på att säga någonting om vad vi fick under den här långa processen, för det *har* varit en lång process. Jag själv tillträdde ju i stadsbyggnadsnämnden när det i princip var klart, vilket är ungefär som att tillträda på tilläggstid i 92:a minuten. Därför vill jag verkligen tacka både den tidigare majoriteten och konstellationen i stadsbyggnadsnämnden liksom den nya för ett väldigt gott arbete.

Jag vill säga ett par saker om vad vi faktiskt fick under den här processen. Många av de byggnationer som inte var tillgängliga öppnades då upp tillfälligt. Under processens gång kunde vi få se massor med kulturutövare – vi kunde se teaterpjäser, konserter och utställningar. Inte minst vill jag specifikt nämna ett gäng som kallar sig för Changers Hub, som jag har pratat om tidigare i den här talarstolen.

Changers Hub är en inkubationshubb, ett entreprenörsgäng från Alby, som fick möjligheten att tillträda i de här lokalerna tillfälligt medan man landade i vart projektet skulle ta vägen. Nu står vi här och klubbar detta permanent, och jag kan också meddela att Changers Hub som tidigare hade sina permanenta lokaler i Alby och tillfälliga lokaler vid Stureplan nu har fått permanenta lokaler där. Det här är ett par våningar av möjligheter för framtidens entreprenörer som annars inte skulle ha haft tillgång till lokaler på en sådan här plats för att genomföra och utveckla sin verksamhet.

Med de orden ber jag att få yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 96

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Sperlingens back, Sturegallerian – så många diskussioner, så många och långa förhandlingar både med rött och blått. Nattmanglingar, så många möten, så många platsbesök, så mycket åsikter, synpunkter och engagemang. Det har varit ett intensivt politiskt arbete, men hela den här processen har varit nödvändig och bra. Nu har vi faktiskt fått ett resultat som är välavvägt, här där vi rör oss i stadens centrala historiska kvarter.

Miljöpartiet är ofta tveksamt till rivningar. Det är ofta inte så bra ur klimathänseende. Varsamhet och återanvändning är mycket bättre. Rivningarna är fortfarande omfattande, och logistiken är inte enkel. Men genom den noggranna hanteringen av ärendet har behovet av rivningar minskat, och det kommer att bli ett bättre projekt. Verksamheterna kan ju vara igång under hela projektets utveckling.

Det som är positivt är att vi behåller de t-baneuppgångar vi har, och vi får ytterligare en. Marmorhallarna ska restaureras till sin forna glans. Vi får nygamla vackra fasader som rustas upp och ett sextiotal nya bostäder. Verksamheter som har legat på platsen länge kan fortsätta med detta. Vi får förhoppningsvis en fortsatt långlivad och livskraftig Sturegalleria.

Det här går inte att åstadkomma om garaget står kvar. Ostermans garage har en viss charm och ett kulturhistoriskt värde, det är helt klart. Men det handlar också om intäkter och utgifter, gungor och karuseller. Det måste gå ihop, och någon del måste kunna rivas och nybyggnad utvecklas. Vi går därför med på de rivningar som vi nu har landat i.

Stockholm är en av världens vackraste städer med sin låga skyline och samspelet mellan bebyggelse, grönska och vatten. Genom en medveten planering och hänsynsfull utveckling kan staden bevara sin unika karaktär med historiska byggnader och särpräglade grunddrag. Det här är en plan i rätt riktning. Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 97

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag ska avslöja min okunnighet på en gång: Jag börjar fundera på om de här ”Stureplanerna” ska börja på sexårsverksamheten eller ej. Det första beslutet i den här omgången – jag tror att det är den tredje omgången sedan 80-talet – som ärendet behandlades fattade vi i början av februari för sex år sedan.

Ska det behöva ta så himla lång tid, kan man undra. Ja – av olika skäl. Ett av skälen är att demokrati tar tid. Ett annat skäl är att sex planer har förkastats under dessa sex år. Det här är det sjunde förslaget, om jag har räknat rätt. Tidigare planer har inneburit enorma rivningar i Stureplanskvarten. De har inneburit att verksamheter inte skulle kunna bedrivas under lång tid, och det har inte endast handlat om nattklubbar utan även till exempel Hedengrens klassiska kulturbärande bokhandel vid Stureplan.

Liberalerna insåg, liksom vi gjorde med Nobelcenter, omedelbart att programförslaget som kom för sex år sedan var fullständigt otänkbart att genomföra. Sedan dess har vi också jobbat med det och lyckats åstadkomma förbättringar för varje förslag, år från år. Vad än Jan Valeskog har att anföra är detta sant.

Jag kan också säga att mellan 2017 och 2019, de här två åren med återremiss som Socialdemokraterna ondgör sig så mycket över, har vi fått väldigt stora förändringar och förbättringar, inte minst i sådana där tekniska saker som kommunikationskanaler, att livsmedelshallen får den plats den behöver och att flera våningar med tekniska installationer flyttas från taket ned i ett nytt källarutrymme på plan -2. Därför kommer alltså Stureplan och Stureplansgallerian inte att vara tre våningar högre än vad som annars hade behövts med de tekniska installationer som är så omfattande – 5 000 kvadratmeter som nu grävs ned! Detta är tack vare att vi fick en återremiss, vilket faktiskt var Miljöpartiets förtjänst då och inte Roger Mogerts, även om han till skillnad från Jan Valeskog också tyckte att det var bra.

Innan jag yrkar bifall till det liggande förslaget vill jag säga att demokrati tar tid, och det måste få ta tid. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag om ”Stureplanens” nya detaljplan.

Anförande nr 98

Borgarrådet V a l e s k o g (S): När det gäller vad som hänt sedan 2017 och de exempel som vi hörde här är det ju ingen sänkning av antalet våningar sedan dess, enligt våra tjänstemän. Det är bra att vi är eniga i sak, men jag skulle vilja ställa en konkret fråga till Björn Ljung: Har inte det faktum att den kände krögaren fick sitt avtal sommaren 2018 spelat någon roll alls? Efter det blev det radiotystnad efter det. Vad tror Björn Ljung?

Anförande nr 99

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, åhörare! När jag hörde det här började jag fundera, och jag vet ju att jag själv absolut inte höll tyst om det här i valrörelsen. Det antar jag att även Jan Valeskog och andra vet. Vid varje möte som vi hade om Nobelcenter med mera sa jag: Glöm inte vad som är på gång om Stureplan! Jag och Liberalerna har verkligen inte varit tysta i den här frågan.

Beklagligtvis har Jan Valeskog i debattens hetta anklagat mig och andra för att ha rasistiska förtecken i vår argumentation, som han skrev i sitt eget tjänsteutlåtande. Det kan vi läsa innantill ur.

Nu är det tydligen så att sådana saker kan Jan Valeskog bara ruska på huvudet åt och glömma. Jag kan också glömma och förlåta, Jan, men glöm inte din egen roll i den negativa debatten! Bifall till den föreslagna detaljplanen!

Anförande nr 100

M i k a e l V a l i e r (KD): Ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare! Det här är ett utmärkt förslag. Här har det talats om vem som har bromsat och vem som har gasat, och det ligger möjligen i talarens öga. Vi vet att 2017 var det bara vi som röstade för det här förslaget, när projektledarna sa att politikerna lämnade dem utan kompass. Vi försökte i alla fall få igenom det då.

Vi gillar det här. Det har funnits stora utmaningar, det fattar alla, men också väldigt stora möjligheter. Nu får vi vara självkritiska, liksom andra har varit. Kanske var vi lite för tidiga med att rösta ja. Vi kunde faktiskt göra det ännu bättre, och det förslag som ligger nu är ännu bättre. Det är ett välarbetat jätteprojekt som blir jättebra. Därför yrkar jag bifall till det liggande förslaget om Sperlingens backe.

Anförande nr 101

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag kan naturligtvis inte låta Björn Ljungs påståenden stå oemotsagda.

Det är som jag sa förut: När det här drog igång som värst 2017 var det väldigt mycket otrevliga saker i sociala medier kring fastighetsägarens etniska ursprung. Det var till och med så att det fanns krav, ungefär, att vi i bedömningen i stadsbyggnadsnämnden skulle ta hänsyn till den etniska bakgrunden när vi skulle bedöma enligt plan- och bygglagen. Det var ju självklart att vi inte kunde göra det. Det var till och med en före detta partiledare – jag ska inte nämna några namn – som på Svenska Dagbladets debattsida sa ungefär att man vet ju hur arabiska affärsmän är och de är inte att lita på.

Det är klart att detta var väldigt otrevligt att se. Jag har aldrig anklagat Björn Ljung personligen, så det måste han ha fått om bakfoten. Att han känner sig träffad är jag förvånad över. Men det finns tyvärr många sådana exempel. Om vi som sitter i stadsbyggnadsnämnden blir utsatta för press att ta sådan hänsyn tycker jag att vi ska vara öppna med det. Självklart är det lika för alla, oavsett vilken fastighetsägare det är och oavsett om de kommer från en diktatur som Abu Dhabi eller inte, vilket också användes som argument.

Anförande nr 102

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Vid stadsbyggnadsnämndens behandling av det här ärendet och angående det tjänsteutlåtande som Jan Valeskog delade ut vid bordet häpnade åtminstone jag när han skrev om liberaler och moderater. Sedan skrev Jan Valeskog så här: ”Det har dessvärre också funnits rent rasistiska undertoner i argumenteringen och kampanjen mot projektet och den arabiska fastighetsägaren vilket vi hoppas inte kommer att upprepas.”

Det finns två märkligheter med det här, fullmäktige och åhörare. Det ena är att implicit men ganska direkt i det särskilda uttalandet anklaga liberaler och moderater för att vara rasister. Det andra är att när det gäller den kritik vi lämnar mot fastighetsägaren har vi sagt att detta är diktatorer från Förenade Arabemiraten. Och det är det. Vi talar klarspråk, Jan Valeskog!

Anförande nr 103

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det är ju fullständigt häpnadsväckande! Jag uppmanar alla som undrar över det vi just hörde att titta på den lappen. Det står inget om moderater och liberaler i någon text, utan det var precis som jag sa i mitt anförande: Det har sagts en hel del otrevliga saker i sociala medier. Jag gav också exempel på en före detta partiledare som gjorde ett sådant uttalande på Svenska Dagbladets debattsida. Det var direkt olämpligt.

Vi kan inte som politiker i stadsbyggnadsnämnden göra bedömningar av fastighetsägare utifrån etnisk bakgrund eller om de är diktatorer, som Björn Ljung själv har sagt. Det går naturligtvis inte. Lagstiftningen gäller oavsett.

Till dem som tror på det här påståendet vill jag alltså säga att det inte är sant. Jag har inte alls pekat ut moderater och liberaler. Däremot står det i övrigt precis som jag sa. Det har jag anført här i dag, och vi har också i en debattartikel i Svenska Dagbladet svarat Ulf Adelsohn – nu sa jag namnet – som skrev det där. Vi tycker att det var direkt olämpligt av honom, och jag vet att han ångrar det.

Anförande nr 104

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag anade att det skulle bli en något historisk exposé över debattinläggen, som – precis som jag sa – stundom har haft ett ganska högt tonfall under de här åren, för så länge är det som vi har hållit på och pratat om detta kvarter.

Ett enskilt hus eller en enskild fastighet kan skapa känslor när det kommer ett förslag om att det ska rivas eller omdanas. Att ett helt kvarter som blir inblandat i en så stor förändring skapar liknande känslor eller debatt är inte konstigt, men det är lärorikt. Jag hoppas att vi alla lär oss av denna process och försöker sätta oss in i vad det är man vill göra och vad det får för konsekvenser, också för verksamhetsutövarna. Låt oss göra detta tillsammans och vara glada över att vi i dag har ett förslag där det finns en fantastisk bred enighet som gör att vi alla har ett ansvar för att se till att det förverkligas. Vi kommer att få se många val innan kvarteret är färdigbyggt, och jag ser fram emot att det ska få den forna glans som det kommer att kunna få om man har möjlighet att genomföra projektet.

Det är flera delar i projektet som har krävt att vi alla har behövt krypa omkring i delar av husen, gå i smala gångar, vara uppe på taken, gå i källarkorridorer och kika på lastfar. Det har skapat mycket interaktion där vi alla har kunnat känna på djupet att detta är ett förslag som nu är förankrat. Till alla er som kanske inte har varit delaktiga under processen säger jag: Om ni har möjlighet, kika in i kvarteret och se på de tillägg som har kommit upp, framför allt under 1980-talet, och som nu kan ersättas med något annat som öppnar upp kvarteret. Det kommer att kunna bli fantastiskt mycket bättre än vad det är i dag, och jag är glad att vi i fullmäktige är så pass eniga som vi ändå är, trots reservanterna.

Tack för en debatt som nog blev lite väl historisk! Jag är glad att vi ser framåt gemensamt, för detta kommer vi alla att få ta ansvar för.

§ 21 Taxa för upplåtelse av offentlig plats med polistillstånd – revidering med fokus på evenemang

Anförande nr 105

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Taxa för upplåtelse av offentlig plats med polistillstånd låter inte jättesexigt, men detta är viktiga saker.

Ärendet innebär flera förenklingar och förbättringar för dem som söker tillstånd och framför allt för förenings- och kulturverksamheten i ytterstaden. Detta är viktigt. Förenkningarna handlar om handläggning och service till dem som söker tillstånd vid evenemang och upplåtelse och om själva upplåtelsen vid evenemang.

Förenkningarna påverkar det som heter huvudsyftesprincipen, som även det är en sådan där ”sexig” term, det vill säga vad som främst ska göras på platsen. Detta ges en ny tolkning. När man gör ansökningar med mera ska man helt enkelt kunna söka flera olika typer av kategorier på en gång. Jag ska inte gå in på detaljerna runt detta då det kan leda lite för långt, men tillståndsgivningen blir flexiblare och enklare. De som söker behöver inte från början ha riktigt klart för sig vilken kategori de ska söka. Ni vet hur det är när man söker saker och ting i den här staden eller i andra städer. Om man fyller i fel sak på blanketten kan det bli konstigt och så tar det jättelång tid. Nu blir det mycket enklare, och detta är något vi eftersträvar, inte minst ur ett näringslivsperspektiv. Det ska vara enkelt i staden.

Vi gör också en stor, viktig justering av priset för upplåtelse av mark i ytterstaden när det kommer till större ytkrävande kultur- och föreningsevenemang. Staden är i dag uppdelad i fyra olika prissättningszoner som skiljer sig åt. Här i den mest centrala delen av staden är det mycket dyrt, man tanken är att det ska vara billigare ju längre ut man kommer, beroende på markens värde och intresset för att använda den.

Nu har det visat sig att prissättningen och skillnaden mellan olika områden inte på något vis har varit i paritet med de olika stadsdelarnas eller aktörernas betalningsförmåga. Nu gör vi det avsevärt billigare att anordna förenings- och kulturevenemang i ytterstaden. Detta kommer att rimma mycket bättre med föreningslivets resurser, när man kommer dit ut.

Tidigare har maxtaxa per dygn i zon D, det vill säga ytterstaden, kostat ungefär 9 000 kronor. Den sänks till 700 kronor, vilket är en avsevärd förändring. Låt oss säga så här: Om en förening i ytterstaden hyr 200 kvadratmeter yta kommer det nu att kosta 700 kronor per dag. Tidigare kostade 200 kvadratmeter 6 000 kronor per dag. Det går alltså i rätt riktning, och vi hoppas att detta kommer att ge en större skjuts åt kultur- och föreningsverksamheten i ytterstaden. När det gäller de remissinstanser som varit inblandade, det vill säga kulturnämnden och idrottsnämnden, har idrottsnämnden ingen erinran medan kulturnämnden tycker att det är positivt.

Det görs också några andra justeringar av taxan. Vi höjer kostnaden för reklam lite grann när det bara är reklam, och vi sänker den om man ska ha ett litet hus för fritidsbåtar på platser för fritidsbåtar.

Totalen av alla dessa saker gör att det ekonomiskt går plus minus noll för trafikkontoret eller trafiknämnden. Det är bra att vi håller budgeten.

Taxor är komplicerade saker. Likställighetsprincipen och hur den är utformad styr mycket av det som görs. Om det görs fel och det blir överklaganden och så vidare kan det dra ut på tiden. Alla dessa förenklingar och så vidare gör att fördröjningar och oklarheter kan undanröjas. Jag är därför mycket nöjd med de ändringar som vi nu gör i syfte att förenkla och möjliggöra, oavsett förutsättningar. Stockholm är och ska vara en evenemangsstad där det är lätt att hitta rätt när kreativiteten infinner sig.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

§ 22 Stockholms stads handlingsplan för minskad spridning av mikroplast 2020–2024

Anförande nr 106

Borgarrådet L u h r (MP): Fru ordförande! Vad kul! Det här är ett ärende som jag är väldigt stolt och glad över att vi tar i dag. Stockholm är en stad omgiven av vatten, där speciellt Mälaren och Östersjön är av stor betydelse för våra liv och vår välfärd. Närheten till rent vatten är en av de saker som gör Stockholm till en unik huvudstad i världen. Värdet av vårt rena vatten är svårt att uppskatta, men vi vet alla att det är ett värde som det är oerhört viktigt att värna för framtida generationer, inte minst för att skydda vårt dricksvatten.

Förr i tiden användes vattnet som en sopstation. När soptipparna blev fulla eller sopförbränningsverken slutade fungera dumpades stockholmarnas sopor rakt ned i Mälaren. Orenat avloppsvatten släpptes rakt ut i våra vatten hela vägen in på 50-talet i Stockholm, men genom ett gediget arbete som pågått under mer än hundra år i Stockholm kan man nu bada i de flesta av stadens vatten. Våra vatten används inte längre som stadens sopstation. Trots detta finns det några större orosmoment kvar.

Vissa ämnen ökar i stället för att minska i våra vatten, och numera kan man hitta plast i nästan allt vatten på vår planet, även i vattnet runt Stockholm. Eftersom plast är så beständigt kan det ta flera hundra år innan den plast vi slänger i vattnet i dag har försvunnit eller helt begravts i våra sjöbottnar. När vi mäter halten av mikroplast kan vi se att den är mycket högre närmare våra städer än ute till havs, och detta är ett tydligt tecken på att plasten vi mäter kommer från oss och inte från någon annan.

Numera kan vi också hitta mikroplast i bland annat livsmedel som musslor, honung, öl och salt, och det finns forskare som har räknat ut att vi får i oss ungefär ett kreditkort plast i veckan genom det vi äter och dricker. Vi vet inte riktigt hur detta påverkar oss, men om vi inte hanterar det finns risken att vi, om vi tar ett dopp om hundra år utanför Stockholm, kommer att simma runt i en sörja av små plastpartiklar. Självfallet är detta något som vi måste göra allt för att motverka.

I dag ska vi klubba Stockholms första handlingsplan för minskad spridning av mikroplast. Handlingsplanen är konkret och åtgärdsinriktad. Den innehåller sammanlagt 50 åtgärder som vi ska genomföra för att minska plastutsläpp till mark och vatten från Stockholms alla största utsläppskällor. Detta kommer att innebära att flera olika verksamheter inom staden får ett antal uppgifter att genomföra.

De största utsläppskällorna när det gäller mikroplast i Stockholm är däckslitage och nedskräpning, och därefter kommer konstgräsplaner, tvätt av syntetiska tyger och vägmarkeringsfärger. Några av de punkter som lyfts upp i handlingsplanen är att utöka undersökningar av mikroplast i vatten, mark och luft, då det fortfarande är ganska mycket som är oklart när det gäller spridningen av mikroplast. Andra åtgärder som föreslås för att minska plasten innefattar exempelvis att bidra till utveckling av nya material som kan ersätta plasten, att minska plastanvändningen och förbättra avfallshanteringen, fler papperskorgar på strategiska platser, vattenpapperskorgar för att samla upp skräp i vattnet och tydliga riktlinjer för konstgräsplaner.

Detta är stadens första handlingsplan mot mikroplast, och det är samtidigt ett nytt bidrag till hur Stockholm kan arbeta för en renare och friskare omgivning, både nu och i framtiden.

Med dessa ord yrkar jag med stolthet bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut och till vår nya handlingsplan mot mikroplast.

Anförande nr 107

C h r i s t o f f e r J ö n s s o n (L): Ordförande, ledamöter, åhörare! I dag har vi på vårt bord att ta ställning till Stockholms stads första handlingsplan för minskad spridning av mikroplast. Det är en viktig plan som har identifierat 50 åtgärder, vilka är indelade i 13 åtgärdsområden, varifrån mikroplasterna sprids. Det är exempelvis däck- och vägmarkeringsprodukter, nedskräpning och konstgräsplaner, för att nämna tre av dem.

Planens huvudsakliga syfte är att minska källornas uppkomst eller hindra vidare spridning av redan uppkommen mikroplast. Vi vet att mikroplast förekommer i vår natur och i våra vatten samt att djur och människor får det i sig och att detta kan påverka vår hälsa.

I dagens förslag till beslut står att läsa att nya rön bland annat visar att vi människor får i oss mikroplast motsvarande ett kreditkort på 5 gram per vecka genom mat och dryck. Detta tål att tänkas på, tycker jag.

I och med att Stockholm är en stad omgiven av mycket vatten är det extra viktigt att ta ett krafttag i denna fråga för att minska påverkan på vår närmiljö och på människor och djur. Jag ser fram emot att följa detta arbete och hoppas att det kan inspirera andra. Jag har redan under dagen fått nyfikna kommentarer från partikollegor i grannkommunen som är intresserade av vår plan. Jag är väldigt glad och stolt över att Stockholm nu får sin första samlade plan för att minska spridningen av mikroplast.

Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 108

M a r i a M u s t o n e n (V): Vänsterpartiet välkomnar planen. Det är viktigt att den antas här i kväll. Att ändra eller hindra mikroplastspridningen är ingen lätt uppgift. Källorna är många, de är utspridda och de är väldigt svåra att bedöma. Ambitionen är bra, och planen har ett strukturerat helhetsgrepp.

Vissa källor kan åtgärdas om man uppmärksammar dem och börjar arbeta systematiskt. Det finns till exempel effektiva sätt att hindra spridning från konstgräsplaner som har varit mycket på tapeten. Det mest effektiva sättet att hindra mikroplast är att minska plastanvändningen i sig. Där kommer vi till de stora, strukturella frågorna. När det gäller till exempel mikroplast från lekytor är det stora problemet att vi har alldeles för små ytor för våra barn i denna stad.

Till sist har vi den allra största frågan, nämligen mikroplast från biltrafiken. Enligt underlaget är det 540 ton per år. Det är i särklass den största källan. Det som vi saknar i handlingsplanen är att det inte finns några som helst åtgärder mot mikroplast från

biltrafiken. Det räcker inte att ha målsättningen att minska biltrafiken, utan det behövs åtgärder. Även om vi skulle elektrifiera hela fordonsflottan i morgon skulle problemet med mikroplast från bildäcken finnas kvar.

Sammanfattningsvis är det på många sätt en bra och ambitiös plan, men vi kommer inte åt de strukturella problemen om vi inte vågar ta tag i dem.

Anförande nr 109

Borgarrådet L u h r (MP): Hej, och tack för ett jättebra inlägg! Jag håller helt med om det du säger, Maria. Att det är så stor spridning av mikroplast från däck, vägfärg och biltrafik är en jättestor utmaning.

Det finns ett kapitel om trafikminskning och hur man kan jobba med att köra på ett miljöbättre sätt för att minska spridningen, men vi jobbar med dessa frågor på många andra plan också i Stockholm. Vi ser att biltrafiken är en stor problematik för hela miljön – vatten, utsläpp till luft, buller och trängsel. Det finns många orsaker till att jobba med minskad trafik, och detta är en av de saker vi kan se.

Anförande nr 110

M a r i a M u s t o n e n (V): Jag kan passa på att ställa en fråga. Det är kanske en fråga till Daniel, men du kanske också kan svara. Hur jobbar majoriteten med att minska biltrafiken rent konkret? Vilka konkreta åtgärder har man?

Anförande nr 111

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande! Jag vill tacka miljö- och klimatborgarrådet, min kollega Katarina Luhr, för en bra strategi. Vi måste alla här i staden hjälpas åt för att den ska bli verklighet.

Även om det finns en stor osäkerhet kring vad spridningen av mikroplast kan ge för konsekvenser för människors hälsa är risken att konsekvenserna kan bli väldigt allvarliga för både människor, djur och ekosystem. Som idrottsborgarråd och ordförande i idrottsnämnden tror jag att jag talar för hela nämnden när jag säger att vi alla känner ett stort ansvar för denna fråga.

I staden har vi över 100 konstgräsplaner, och plastpartiklar från dessa konstgräsplaner riskerar att hamna i våra sjöar och hav om vi inte gör något. Det finns, som ni kan läsa i strategin, många olika saker man kan göra – saker som vi redan gör och saker som planen ger oss stöd i att jobba vidare med.

En sak som vi redan gör är att installera så kallade granulutfällor, som är ett slags filter i dagvattenbrunnar runt konstgräsplanerna i staden och som helt enkelt samlar upp den plast som försvinner från planen. Sedan sorteras plasten, och så kan man lägga tillbaka den på konstgräsplanen. Det är en ganska enkel men väldigt effektiv åtgärd.

Men det finns kanske viktigare saker som strategin pekar ut åt oss att vi ska fortsätta att jobba vidare med. Detta är spännande, för det är saker som vi här i kommunen verkligen har rådighet över. Det handlar om att pressa utvecklingen framåt för att hitta

nya, mer hållbara alternativ, och detta ser jag verkligen fram emot att göra tillsammans med mina grönbå kollegor.

Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 112

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag kan börja med att instämma i hyllningskören och säga att det är välkommet att planen kommer, att den är så genomarbetad och att det finns så stor enighet. Jag vet, inte minst apropå idrottsborgarrådets inlägg, att det inte alltid är helt enkelt att göra avvägningen mellan vad som är av direkt nytta för våra barn och ungdomar, som behöver leva i vår stad, och vad som långsiktigt kommer göra vår stad hållbar.

Jag vill, precis som Karin Ernlund, fylla i att jag också är väldigt stolt över det arbete som görs på idrottsförvaltningen tillsammans med miljöförvaltningen för att hitta mer hållbara sätt att hantera konstgräsplanerna. En del av er kanske minns att det inte alltid blivit så lyckat, till exempel när vi lade kork i våra konstgräsplaner och fick en del andra utmaningar. Vi provade även med kokos, som ledde till en råttinvasion, vilket kanske inte heller är miljömässigt hundra procentigt hållbart. Det är ändå viktigt att arbetet får fortsätta, att staden vågar vara modig och att den blågröna majoriteten inte räds att testa även om man ibland tvingas backa.

Jag delar såklart den oro som har vuxit fram eller lyfts upp kring hur mycket plast vi får i oss och hur mycket plast som samlas i våra vattendrag. Här finns, som vi alla är medvetna om, mycket mer att göra även när det gäller återvinning. Än så länge är det mycket plast som inte ens kan återvinnas, även sådan som samlats in. Här tror att vi behöver fortsätta att utveckla arbetet med hur vi hanterar återvinningscentraler men kanske också våra påtryckningar på EU, så att vi får andra regelverk på plats.

Jag vill betona det som Vänsterpartiet lyfte upp när det gäller behovet av helhetssyn, apropå detta med idrottsplatser. Det är klart att det får konsekvenser om vi i exploateringsskeden inte vågar anlägga fullstora förskolor som har plats att ha naturmark på sina förskolegårdar. Det är en debatt som oftast bara förs i exploateringssammanhang men som här blir väldigt relevant i relation också till spridning av mikroplast. Påpekandet om helhetssyn är viktigt att ta med i sammanhanget, även om jag tycker att planen är så pass allomfattande och tydlig att den förtjänar att yrkas bifall till i sin helhet.

Anförande nr 113

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Fru ordförande, åhörare och ledamöter! Precis som alla andra här måste vi också välkomna handlingsplanen, som känns oerhört gedigen och välarbetad. Som Katarina sa är den viktig både nu och i framtiden.

Vi alla behöver såklart naturen för att överleva. Vi människor är en del av ett viktigt kretslopp, men tyvärr har vi ibland blivit mer av ett hot än en resurs för vår planet. Därför är det jätteviktigt att handlingsplanen gör det möjligt för oss som medborgare och stockholmare här i vår stad att se värdet av plast, så att det inte blir som Katarina

pratade om tidigare – något som man slänger i vattnet – utan något som man ser värdet av. Plast inte bara är en sopbit.

Vi är en av de första generationer som vet mer om hur vi kan göra och vad som behöver göras för att få ett bättre klimat. Det finns två saker som man skulle kunna tänka lite mer på när det gäller handlingsplanen. I den del som handlar om konstgräsplaner beskrivs intressekonflikter, och detta är något som skulle kunna bli mer genomgående.

I det miljöprogram som togs fram i Göteborg under den förra mandatperioden beskrivs genomgående i 82 punkter målkonflikter och intressekonflikter. Det finns flera sådana. Detta är något som kan vara bra för oss att ha för att kunna göra rätt prioriteringar, till exempel när det handlar om exploatering, som Emilia nämnde tidigare. Vi behöver bygga för att barn ska få möjlighet att röra sig på ett bra sätt. Det finns en intressekonflikt mellan stora utrymmen och mindre utrymmen, där man behöver ha konstgräsplaner eller liknande.

Den sista delen är att vi är aktiva människor och medmänniskor i Stockholm, och det hade varit fint med ännu fler initiativ i handlingsplanen som handlar om hur vi använder de idéer som människor i Stockholm har. Sommarjobb och Stockholmsvärdar nämns som olika sätt att lyfta upp människors möjligheter att bidra till dessa frågor. Jag skulle gärna se fler sådana förslag och initiativ där vi kan dra nytta av stockholmarnas idéer för att jobba vidare med dessa frågor.

Anförande nr 114

M a r i a L j u s l i n (V): Även jag vill stämma in i hyllningskören. Detta är otroligt viktigt och bra.

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet i stadsdelsnämnden Hägersten-Liljeholmen har lagt fram en skrivelse om detta, men jag skulle önska en bredare diskussion om hur vi får tillräckligt med resurser till vad det kostar. Vi fick svar om hur vi ska jobba med detta för att fasa ut, och sedan har vi granulatfällor och så vidare.

I stadsdelsnämnden har vi 34 förskolor med konstgräs och 20 förskolor med gummiasfalt. Vi har förskolor som har sämre material, och 19 stycken är väldigt svåra att åtgärda. Vi har nu fått besked om att alldeles för många förskolor har trasiga gummimattor som släpper ut otroligt mycket gifter. Totalt 62 förskolor har brister och material som inte är önskvärda, framför allt när det gäller barn.

Detta är en otroligt viktig fråga, men det kommer att krävas resurser. Vi måste ha en diskussion om det.

Anförande nr 115

Borgarrådet L u h r (MP): Tack för frågan, Maria! Det är jätterelevanta saker du lyfter upp.

Vissa saker i planen kostar faktiskt inte så mycket, utan det handlar mer om att man måste planera smart från början. Andra saker kan kosta pengar, men att ha en plan där man ser vad som behöver göras är basen för att kunna lägga fram en budget och planera hur man ska jobba med dessa frågor framöver.

När det gäller det som vi har rullat ut även för vattenarbetet måste vi först veta vad det är vi ska göra och vad vi ska jobba med, och sedan måste vi titta på vad vi måste börja med och hur ska det gå till. Det var en bra fråga.

Anförande nr 116

M a r i a L j u s l i n (V): Jag förstår. Det finns många bra saker, och det finns lösningar som inte kostar så mycket pengar. Problemet, som vi kanske inte riktigt kan lösa här i dag, är bristen på substitut. Jag ser fram emot en bred diskussion eller kanske snarare ett brett samarbete om detta.

Anförande nr 117

Borgarrådet E r n l u n d (C): När det gäller kostnader har jag inte i huvudet nu exakt vad granulutfällor kostar, men det är inte jättemycket.

Om man tittar i idrottsnämndens investeringsbudget för 2020 kan man se att det finns 2 miljoner kronor avsatta för att göra investeringar som minskar spridningen av granulat från våra konstgräsplaner. Det finns också 2 miljoner avsatta i idrottsnämndens driftsbudget för att ta hand om dessa åtgärder, och detta gäller bland annat granulutfällor. Det är inte brist på pengar till granulutfällor, utan vi kommer att kunna rulla ut denna typ av fällor på alla stadens konstgräsplaner. Vi kanske inte kommer att hinna alla 100 under 2020. Vi räknar med att hinna med ungefär 50 under 2020, och sedan hoppas vi hinna med resterande under 2021. Pengar till just den åtgärden finns alltså i budgeten för 2020.

Anförande nr 118

M a r i a L j u s l i n (V): Bara förskolorna i Hägersten-Liljeholmen, som är 62 stycken, kommer att ha en ganska stor kostnad. Man måste också tänka på alla idrottsplatser.

Gummigranulat är inte ett önskvärt material att använda sig av, oavsett var någonstans det är. Förskolorna har otroliga problem med gummimattor, som blir glashala när kommer is. Eller så har man sand, och så blir det glashalt är isen smälter och sanden ligger kvar. Det är inte ett önskvärt material vare sig för personalen eller för barnen.

Det blir problem när man har otroligt många förskolor som byggs i all hast och med alldeles för små förskolegårdar. Man har en lösning som man tycker är kostnadseffektiv men som inte blir bra vare sig för barnen eller för dem som jobbar och framför allt inte för miljön, nämligen att cementera all mark och lägga på olika gummimattor.

Vi måste kunna bygga förskolor och planera i god tid, precis som Katarina Luhr sa så otroligt bra. Detta är oerhört viktigt. Man måste alltså planera i god tid och ha stora förskolegårdar där man låter barn leka i naturlig miljö.

§ 23 Staden behöver fler Stockholmsrum

Anförande nr 119

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Fru ordförande! Stockholm ska växa. Detta är alla partier överens om. Målet är att bygga 140 000 bostäder mellan 2010 och 2030.

Det är framförallt i ytterstaden – i Västerort och Söderort – som framtidens Stockholm växer fram. För att åskådliggöra detta har man skapat Stockholmsrummet. Ni som har varit där vet att det finns en fantastisk modell som man kan vandra i på golvet. Som framgår av motionen saknas tyvärr stora delar av det Stockholm där expansionen sker: Järva, Farsta och Skärholmen. Det är där byggnationen sker, men det är inte dessa delar som visas i Stockholmsrummet. Detta är skälet till att vi har skrivit motionen, för vi vill lyfta fram hela Stockholm, inte bara innerstaden, så som det ofta blir i dessa sammanhang.

Vi har föreslagit ett kompletterande Stockholmsrum i Västerort och ett i Söderort, men inte för att skapa separata rum, vilket man kan tro utifrån det svar som majoriteten har gett. Det är klart att hela expansionen ska synas också där, men man ska fokusera mer på de områden som ligger närmast. Det är den ena delen. Den andra delen är att ett sådant rum förstås ska integreras med något annat, så att vi skapar ännu mer levande stadsmiljöer och ännu bättre platser också i den yttre delen av staden.

Med detta yrkar jag bifall till den socialdemokratiska reservationen.

Anförande nr 120

L e n n a r t T o n e l l (MP): Ordförande! Jag skulle vilja kommentera det här med att använda modeller vid fysisk planering. Det är väldigt tacksamt och illustrativt. Alla vet att vi har fantastiska dataprogram som visar hur vi vill ha det och visualiserar olika saker, men de flesta som inte jobbar professionellt med dem tycker att det är ganska svårt att förstå vad det är som händer. Man hänvisas till en webbsida eller något sådant. Då är Stockholmsrummet fullständigt fantastiskt. Det är hur roligt som helst att stå där och titta och höra när folk kliver runt uppe på Stockholms innerstad inne på Kulturhuset och säger: "Här är det!" och "Där är det!". Man förstår på ett helt annat sätt.

Naturligtvis är det lite beklagligt att en sådan modell har gjorts i stort sett bara för innerstaden. Jag skulle önska att vi använde modeller lite mer, för de är fantastiskt bra att diskutera utifrån. Man kan se hur staden växer och sådana saker. Jag har själv använt modeller ganska mycket i min undervisning och använder mig då av skala 1:2000. Det är jätteroligt att se hur studenterna sitter där som förskolebarn eller dagisbarn och klipper till frigoliten för att visa volymerna. Man upptäcker fantastiskt mycket på det sättet, trots att vi har alla de fina åskådningsprogrammen.

Jag vill alltså slå ett slag för att vi ska utvidga detta, för ett av de bästa sätten att illustrera hur en stad växer och ser ut är att se den i form av en fysisk modell och inte bara illustrerad på en skärm. Jag hoppas att vi kan få fram lite pengar så småningom så att vi kan skapa fler modeller, även för resten av Stockholm, men nu får vi nöja oss med att besvara motionen. Jag slår alltså ett slag för modellbyggande.

Anförande nr 121

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag håller verkligen med Lennart. Det är något speciellt med modeller jämfört med de olika, förvisso ganska spännande, program där man kan gå in i kvarter och så vidare. Jag var uppe här under det förra ärendet, och inte minst i Stureplanskvarteren har man prövat ny teknik för att kunna ta sig mellan kvarterets olika delar på höjden och bredden och så vidare via teknik som har varit otroligt spännande därför att den kompletterar de sedvanliga modellerna.

Men det är inte därför jag står här i dag, utan det handlar om motionen. Mycket i den fokuserar på den modell som står i Stockholmsrummet. Jag kan ha fel, men jag tror att den togs fram för att visas upp på fastighetsmässan nere i Frankrike. Jag tror att den åkte ned och upp och upp och ned ett antal gånger, och till slut bestämde man sig för att den måste ha en permanent placering någonstans. Man tänkte: Vilken är den bästa centrala platsen? Jo, det måste ändå vara Kulturhuset. På så sätt skapades en mötesplats där de flesta ändå rör sig emellanåt och kan ta del av Stockholmsrummet. Det stämmer att modellen inte har med alla delar av staden. Detta kan man beklaga. men jag tror att man ska ha den historiska beskrivningen i botten.

Sedan tror inte jag att det finns någon i majoriteten som är beredd att lägga pengar på att ha nya liknande modeller för varje stadsdel och att i olika delar av staden bygga upp bemannade utställningar, utan jag tror att alla i majoriteten måste ta ansvar för den ekonomiska möjligheten att drifta en sådan kommunikationscentral.

Jag tror ändå att det viktigt att man gör det möjligt att visa upp staden och stadsutvecklingen där man har planer. Om man har planer ute i Järvaområdet eller Skärholmen kan man använda den modulära verksamhet och de utställningar som finns tillgängliga för att få en dialog med lokalbefolkningen om just de lokala planer som finns. Detta har varit väldigt bra. Under den tid jag var ansvarig för ytterstaden jobbade vi till exempel i Järvaområdet med dialogprojekt. Då var det otroligt viktigt att kunna visa kartor och modeller över vad som var på gång.

Man måste kunna fördjupa sig, men att bygga upp en liknande ganska stor och kostsam verksamhet som ska stå permanent på plats i olika delar av staden tror jag är olyckligt. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 122

T o r u n B o u c h e r (V): Ordförande, fullmäktige och eventuella åhörare! Underlaget till detta ärende är ganska ambivalent och undflyende. Stockholmsrummet är bra. 4 000 besökare i veckan vittnar om intresset, och att den centrala platsen är en del av framgången framgår av underlaget. Men hela Stockholm får tyvärr inte plats där, och det verkar vara ett problem. Men vill gärna och det finns absolut en ambition att visa hela staden där, men platsen är för liten. Detta är ett återkommande tema.

Huruvida man kan öppna fler Stockholmsrum är lite svajigt, och det verkar vara bra att man gör olika saker. Joakim Larsson lyfte upp detta alldeles nyss, men det verkar huvudsakligen koka ned till en ekonomisk fråga. Detta beklagar vi i enlighet med vår reservation.

Jag håller med Anders Göransson, som var uppe här förut, om att vi naturligtvis ska ha hela staden som en modell på en central plats, men i Kulturhuset verkar det som sagt vara svårt.

Några av remissvaren är dock lite mer positiva.

Exploateringsnämnden nämner Liljeholmskajen, där Stadsarkivet numera ligger, som en plats där man kanske skulle få plats med hela Stockholm. Det är en stor lokal, som visserligen inte ligger vid Sergels Torg men ändå ganska centralt.

Skärholmen beskriver det Stockholmsrum som de hade under den förra mandatperioden som ett gott exempel, och jag tycker att man skulle kunna ta fasta på det, vilket Joakim Larsson nästan verkade göra.

Jag tror att det är viktigt med en fysisk plats där man kan se en modell som man nästan kan röra vid, och jag tror att det kanske är ännu viktigare i ytterstaden än i innerstaden. Jag kan tänka mig att ytterstadens befolkning tycker att det är bra att kunna komma till en plats i hyfsat närområde.

Jag brukar ofta vara ute på stadsdelsnämndernas olika sammanträden och hälsa på för att se hur det går för mina stadsdelsnämndspolitiker. Det är tydligt att stadsdelsnämndsbor i ytterstaden kommer till de öppna sammanträdena och frågestunderna i mycket högre grad än vad innerstadsborna gör. De är engagerade på ett annat sätt och kommer gärna till platsen. Jag tror att det skulle vara jättebra för demokratin att i Söderort och Västerort ha någon form av plats dit man kan komma och nästan taktilt röra vid staden och se hur den byggs fram, i synnerhet som stadsbyggnadsfrågor kanske är de absolut mest brännbara frågorna i staden. Jag brukar själv vara mycket tacksam över att det finns politiker som orkar sitta i stadsbyggnadsnämnden. Detta är frågor som verkligen engagerar alla.

Vi yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 123

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Torun Boucher är en av de klokaste vänsterpartisterna i salen, och mycket av det hon sa håller jag med om, liksom det som Joakim Larsson anförde. Som vi talade om vid middagen är detta inte en jätteideologisk fråga utan kanske snarare en fråga om praktiska tillämpningar och hur vi ska använda resurser.

Det är fasta platser som kostar så förtvivlat mycket pengar. Det jag tycker har gett mig allra mest är de olika dialogmöten som vi hade i Söderortsvisionen och på olika delar av Järvafältet under de olika satsningar som vi hade.

Det står alldeles klart att vi måste förbättra metoderna för hur vi ska komma ut med de intressanta och viktiga frågorna när det gäller utvecklingen av Stockholm. Jag tror mer på att möta med mobila resurser där man har större förändringsområden eller något som man kan förutse kan bli ganska kontroversiellt i ett område. Det kan vara 100 bostäder i en skogsduge. Då kan man möta människor mer på ort och ställe.

Jag har hört det refererat att en del av samrådsmötena i Tekniska nämndhuset inte är så konstruktiva. När man ska föreställa sig saker ting kan man behöva en hel del träning för att översätta de olika kartorna och bilderna till hur det skulle kunna se ut. Vi har en väldigt fin modellverkstad på stadsbyggnadskontoret. Det fysiska är trots allt bra, men samtidigt kommer vi att få ännu bättre modeller som inte tar så mycket plats i våra datorer och som är tredimensionella.

Det ligger mycket i motionen, men det viktigaste är ändå att vi hittar fler verktyg och instrument för att nå människor som påverkas starkt av stadens utveckling.

Därmed bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 124

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det var en bra fråga: Är detta en ideologisk fråga? Jag håller faktiskt med Björn Ljung – det borde inte vara en ideologisk fråga. Däremot är det en väldigt stark symbolfråga om ens del av staden inte finns med när stadens utveckling och framväxt illustreras.

Alla människor i vår stad borde rimligtvis synas någonstans, och därför försökte jag och Anders vara pragmatiska när vi utformade motionen. Vi förstår att vi kanske inte kan göra Kulturhuset större bara för att vi vill det, även om det rimligaste kanske hade varit att kräva att hela staden ska synas och alla medborgare göras synliga på den plats där staden illustreras. Men vi försökte vara pragmatiska och säga att vi kanske kan laga efter läge och sprida ut oss. Men det var inte heller bra.

Jag tycker att föredragande borgarråd beskriver det ganska väl. Stadsbyggnadsprocessen ska vara inkluderande och demokratisk och ske i dialog. Om man menar detta är det klart att det kommer att krävas resurser. Därmed blir utlåtandet ganska motsägelsefullt.

Om det är något som vi verkligen borde ta på allvar i denna sal är det just att hela Stockholm är en lika stor del av stadens utveckling och framtid. Det faktum att många nu inte känner sig som en del av Stockholm är ett problem för hela staden och för alla möjliga politikområden som vi arbetar med. Att då grundläggande se till att hela staden illustreras när vi fysiskt visar vår stad borde vara något slags ”basic” anständighetsnivå.

Jag tycker att majoriteten för ovanlighetens skull ska ändra sig och rösta bifall till vår motion, precis som vi ämnar göra.

§ 24 Mät använd energi i stadens byggnader

Anförande nr 125

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Efter dagens interpellationsdebatt har jag förstått att det här med använd energi inte är supertydligt för alla. Jag vet att miljöborgarrådet har full koll, men för att skapa lite inkludering tänkte jag passa på att breda ut mig lite.

Det som händer när man inte mäter använd energi utan köpt energi är att om man lyckas producera energi lokalt ser det ut som att man är mer energieffektiv än den som så att säga köper in sin energi. Det är såklart inte sant, utan mängden energi är densamma. Frågan är då: Hur vi använder vår energi effektivast?

När vi kan värma våra fastigheter med fjärrvärme kan vi på samma gång som vi skapar värme också skapa mer el, det vill säga få mer effekt. Om vi i stället värmer våra fastigheter genom till exempel värmepumpar, som drivs av el, konkurrerar detta om elen. Det gör att vi får en snedvriden konkurrens där fjärrvärmens verkar sämre jämfört med värmepumparna. Det gör också att den viktiga solel som vi kan producera i vår stad används till värme i stället för till el. Där har vi en utmaning att se till att vi har effekt vissa delar av året, även om det kanske finns utmaningar med sol i de delar där vi har brist på el. Detta gör att vi inte använder vår nya tillförda el till el utan till värme, vilket vi hade kunnat göra effektivare på annat sätt.

Vi förvärrar alltså ett problem med eleffekten, och vi snedvrider konkurrensen när det gäller uppvärmning av fastigheter. Detta är, som jag har förstått det, alla interna förvaltningar överens om. Det står i remisserna till motionen, och det står i remisserna till andra program som har lyft samma fråga. Även externa funktioner som Sveriges Kommuner och Regioner och så vidare är överens om detta, men ändå är det envist så att staden inte vill ändra på detta. Jag menar att det inte finns någon bra motivering. Vi får inte några bra svar på varför man inte vill ändra på det. Framför allt förvärrar det problem som vi har helt i onödan., när vi i stället kan ha en konkurrensneutral mätning av använd energi och på det sättet använda de resurser som energin ger i vår stad på ett mycket mer effektivt sätt. Jag tycker att det är dags att göra om och göra rätt.

Jag yrkar bifall till vår motion.

Anförande nr 126

Borgarrådet L u h r (MP): Fru ordförande! Det har kommit två motioner från Emilia som handlar om energi i stadens byggnader.

Det är inte helt enkelt att hålla tungan rätt i mun, men fjärrvärmens i Stockholm har gjort att vi har kunnat minska våra koldioxidutsläpp väldigt mycket. Nu kommer vi att stänga det sista kolkraftverket om några månader. Sedan är det plasten kvar, som vi förhoppningsvis kan börja minska i vår förbränning. Därefter kommer vi att ha ett kraftvärmesystem som baseras på skog, avfall eller restavfall, förhoppningsvis utan plast. Det är helt fantastiskt att vi har ett sådant system.

Samtidigt kan man fortfarande fråga sig: Är det så vi ska värma våra städer? Ja, det ska vi nog göra, men när vi värmer våra städer med restavfall från skogen och med restavfall är båda dessa resurser också ändliga, kan man säga. Om man tar saker från

skogen för att använda till fjärrvärme kommer man att plocka ut saker ur skogen, och det kommer att krävas stora transporter för att frakta skogen till våra kraftvärmeverk.

Om vi använder vårt avfall vill vi återvinna mer och mer. I den bästa av världar skulle vi kunna återvinna allt. Vi vet att vi kommer att ha restavfall som blöjor och annat som kanske inte går att återvinna, men det kommer förhoppningsvis att bli mindre och mindre att bränna i våra kraftvärmeverk. Då måste vi börja tänka på vilka andra system som kan bidra. Där kan man tänka sig solex, till exempel. Emilia lyfte upp att man inte alltid kan använda solex, men solen strålar ju även på vår mark. Vi kan få bergvärme och jordvärme från solenergi som kan funka nästan hela året.

Allt detta gör att vi måste börja tänka lite ur ett systemperspektiv på att kunna bidra med andra saker också där vi kan få energi som inte behöver plockas ut, transporteras, brännas upp eller användas som resurs ineffektivt.

När det gäller hur vi ska använda vår energi tycker jag att det allra första är att vi måste spara energi. Det handlar om hur mycket energi som byggnader använder. Det är steg ett. Där måste man titta på hur mycket byggnader använder. Vi har hela tiden sagt att om man bygger ett hus ska man titta på vilken energi huset använder. I de byggnadssystem som finns kan man minska energianvändningen genom att till exempel installera solex eller använda annan energi som inte behöver transporteras. Då kan det vara viktigt att ha incitament att använda system för att minska energin med annat än bara fjärrvärme.

Detta är den tanke som allt baseras på, men det är inte helt enkelt. Oavsett om man diskuterar ideologi eller inte kan det bli en ideologisk fråga vad man tycker. Jag tror att vi i framtiden kommer att behöva titta på varifrån våra resurser ska komma. Vi kommer att behöva olika system, och det kommer att innebära färre transporter och ökad resiliens i energisystemet.

Anförande nr 127

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag uppskattar att vi kom lite närmare pudelns kärna och kunde tydliggöra varför det ser ut så här. Det är ju som sagt en diskussion som förs på många olika ställen, och hittills har jag uppfattat att den blågröna majoriteten inte har velat säga att det är ett medvetet val att missgynna fjärrvärmerna i konkurrensen om uppvärmningen. Men nu uppfattade jag klimat- och miljöborgarrådet tvärtom, att detta att vi mäter köpt energi i stället för använd energi handlar om att gynna värmepumparna till förmån för fjärrvärme. Detta är ett betydligt tydligare besked än vad vi har fått tidigare.

Jag tror, precis som antydde, att det tvärtom är bättre att vi jobbar med den klimatneutrala fjärrvärmerna, inte bara för att det, som miljö- och klimatborgarrådet sa, är den som har lett till de största utsläppsminskningarna i staden de senaste decennierna utan också för att miljö- och klimatborgarrådet tillsammans med finansborgarrådet alldeles nyss invigde vår pilotanläggning för att lagra koldioxid vid ett av våra kraftvärmeverk. Detta kommer att göra att vår fjärrvärme inte bara är klimatneutral utan faktiskt kommer att vara den allra största kolsänka vi har inom stadens gränser. Att inte använda dessa systemlösningar tycker jag skulle vara felaktigt både i klimatpolitiken och resursmässigt.

Jag välkomnar att vi kommer framåt i diskussionen så att vi kan diskutera den verkliga frågan, nämligen om det är aktivt val att snedvrیدا konkurrensen bort från fjärrvärme. Jag tycker, givet detta, att det vore intressant att höra de andra partierna i majoriteten vara lika tydliga, för det var inte finansborgarrådet tidigare i dag när vi debatterade frågan om köpt och använd energi. Då lät det annorlunda än vad det gör just nu.

Anförande nr 128

Borgarrådet L u h r (MP): Jag misstänker att detta är en medveten feltolkning eftersom det under de tre minuterna accelererade till att jag helt vill förbjuda fjärrvärme. Så är det självklart inte. Fjärrvärmen är basen för Stockholms framtida energiförsörjning, och det är därför vi satsar mycket pengar och faktiskt planerar för fjärrvärme i hela regionen.

Men frågan om vilka bränslen vi ska använda för fjärrvärmen är inte helt enkel; det tror jag att alla är medvetna om. Jag tycker att vi har fantastiska system, där vi för fjärrvärmen också använder sjövärmе och spillvärme från serverhallar. Fjärrvärme är alltså ett fantastiskt system. Men vi måste titta på flera lösningar i Stockholm.

Emilia Bjuggren säger att användning av till exempel värmepumpar kommer att innebära att energianvändningen bara stiger och stiger. Men det handlar inte bara om de systemen. Vi måste ha en mosaik av lösningar för att kunna jobba med energisystem i framtiden. Jag menar inte att vi ska missgynna fjärrvärmen, utan vi ska jobba med alla typer av energisystem som behövs. Boverket har föreslagit nya regler för hur man ska jobba med bättre viktningfaktorer för energi, till exempel. Man försöker styra bort från fossil energi i systemen. Jag tror att detta är ett bra sätt att jobba på.

Men jag tycker att man måste vara lite nyanserad. I denna debatt är det väldigt enkelt att säga att fjärrvärmen är lösningen för allting i framtiden. För Stockholm är fjärrvärmen verkligen basen – den är en oerhört viktig del. Vi kommer också att kunna använda fjärrvärmen om vi vill testa koldioxidlagring storskaligt. Men jag är också övertygad om att det är enormt viktigt att också ha andra energisystem i det system vi siktar på.

Det handlar också om lokalproducerad energi. Det är samma sak med till exempel biogas: Vi kan använda energi som finns här och som vi inte behöver transportera långa sträckor. I dag använder vi avfall från till exempel Norge och England, som vi eldar i fjärrvärmesystemet. Frågan är om detta är det bästa eller om man ska försöka ersätta det med energi som vi faktiskt har på närmare håll. Detsamma gäller skogen. Vi kommer att behöva skogsrester till drivmedel och många andra saker framöver. Det kommer man att behöva över hela Europa.

Man kommer att behöva hemskt många olika system för att lösa detta. Jag tror att det är dumt att säga att det är fjärrvärmen som ska utgöra hela vårt energisystem i Stockholm i dag.

Anförande nr 129

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag vill bara avslutningsvis trycka på vad motionen säger, nämligen att vi ska mäta använd energi. Den låser sig egentligen inte fast vid

något enskilt uppvärmningssätt även om jag personligen tror att fjärrvärmens då skulle användas betydligt mer. Status quo är att mäta köpt energi, vilket innebär en snedvriden konkurrens. Detta är alla expertfunktioner överens om. Det missgynnar i dag fjärrvärmens i förhållande till andra sätt, som kräver mer energi.

Jag vill alltså gärna se fler lösningar, på lika villkor. Bifall till motionen! Mät använd energi så att vi får en konkurrensneutral uppvärmning som förhoppningsvis samtidigt ger oss lite, lite mindre problem med effektsituationen!

§ 26 Motion om inrättande av Stödcentrum Stockholms stad

Anförande nr 130

Borgarrådet Jönsson (L): Fru ordförande! Tack så mycket, Alexandra, för denna värdefulla motion. Vänsterpartiet yrkar i den på att man ska inrätta ett stödcentrum för personer som blivit utsatta för sexuella övergrepp. Tanken är att den som har blivit utsatt skulle kunna träffa socialtjänst, polis och vårdpersonal under samma tak på ett sådant centrum. Det är lite som barnahusmodellen, kan man säga.

Jag håller helt med om att samhället måste ge personer som på olika sätt utsätts för sexuella övergrepp och sexuellt våld ett samordnat stöd, samordnad vård och möjligheter att bygga upp ett nytt liv i trygghet. Då är samverkan mellan myndigheter oerhört viktigt för att den som drabbas ska få ett bra bemötande.

Vi har i dag Relationsvåldscentrum, Stödcentrum som erbjuder stöd till unga brottsutsatta, Kriscentrum för kvinnor och barn som behöver skyddat boende och Mikamottagningen. Dessa har något olika målgrupper, men alla möter utifrån sitt uppdrag personer som utsatts för sexuellt våld och våld i sin relation.

Det ligger i ett sådant här stödcentrums natur att Stockholms stad inte på egen hand kan besluta om att införa det, utan vi måste ha med oss polis och region. Vi har nu startat ett utredningsarbete för att se över möjligheten att tillsammans med just polisen och regionen inrätta ett sådant här länsövergripande centrum för personer som är offer för prostitution, människohandel eller sexuellt våld. Om vi kan få med oss de andra kommunerna har vi förstås större möjligheter att samla resurserna och ge kvalificerat stöd. Origo är ett bra exempel på hur sådant arbete skulle kunna organiseras. Det är det centrum för hedersrelaterat våld som vi har. Jag hoppas att polisen och regionen också ska vara beredda att fundera över detta.

Jag har lyft denna fråga inom Operation Kvinnofrid, där också länsstyrelsen och Kriminalvården ingår; jag ingår som stadens representant i ledningsgruppen.

Det är klart att ingen blir hjälpt om vi inte når dessa personer, och därför är civilsamhället oerhört viktigt. Jag är därför glad över att vi från och med nu genom socialnämnden ger stöd till projekt som vänder sig till ungdomar som utsätts för våld och sexuellt våld i sin relation. Detta har inte funnits tidigare, utan de insatser som gjorts har varit riktade till vuxna.

Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 131

Alexandra Mattsson Åkerström (V): Ordförande! Tack, Jan, för den fina pläderingen av motionen! Det är synd att ni inte också kan yrka bifall eftersom den anses besvarad i kommunstyrelsen. Men jag är ändå glad att den fått ett bra gensvar.

Bakgrunden till motionen om att staden ska ta initiativ till ett sådant här stödcentrum är att utsatta, yrkesverksamma, föreningar och organisationer på olika sätt har framhållit behovet i flera års tid. Styrkan är att det skulle vara ett sammanhållet stöd

och att man under samma tak skulle kunna få kontakt med polis och socialarbetare, få psykologstöd och så vidare. Behovet av detta intygas av de flesta remissinstanser, inte minst kvinnojoursrörelsen. Även polisen är positiv. Förhoppningen är att fler skulle våga anmäla om det kunde göras på samma ställe. Vi vet att de flesta förövare i dag går fria när det gäller denna typ av brott.

Det är viktigt att politiken agerar nu, och jag hoppas att vi kan göra det inom de närmaste åren. Enligt den senaste Stockholmsenkäten ökar de sexuella övergreppen bland Stockholms stads unga tjejer. Sexuella övergrepp är i dag den vanligaste orsaken till att man kontaktar till exempel en tjejjour. Sett ur ett nationellt perspektiv har var femte ung tjej blivit utsatt för allvarligt sexuellt våld. Förövaren är i 98 procent av fallen en man. Detta är också ett ökande problem.

Om var femte vuxen man här inne eller ute på gatan hade blivit utsatt för sexuellt tvång är jag säker på att detta problem hade tagits på allvar mycket tidigare. För alla utsattas skull hoppas jag att detta kommer att bli verklighet. Första steget är att utreda frågan, vilket gläder mig. Jag vill ändå yrka bifall till motionen. Fler partier får gärna rösta med oss.

Anförande nr 132

L i s a P a l m (FI): Ordförande! Feministiskt initiativ håller självklart med motionären. Det är glädjande att se ett bra gensvar från majoriteten. Jag hade gärna sett att vi hade kunnat bifalla motionen. Vi vet, som tidigare talare sa, att 34 procent av alla unga kvinnor mellan 16 och 24 år har blivit utsatta för sexuella övergrepp eller sexuella trakasserier. Var femte tjej har blivit utsatt för sexuella trakasserier i skolan. Detta är något som behöver komma på plats, och det omgående.

Ett stödcentrum kan också på ett bra sätt ge stöd till skolorna, där vi som sagt vet att många sexuella övergrepp sker. Vi vet också att en stor del av de sexuella trakasserierna sker på nätet. Detta kan också fungera vägledande för skolorna och för hur de kan tala om det. Vi yrkar därför bifall till motionen.

§ 28 Minska stadens energianvändning

Anförande nr 133

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Alla motioner och interpellationer på temat kommer vid samma fullmäktige. Det blir som ett särskilt energifullmäktige; det borde välkomnas.

Denna motion handlar om två huvudfrågor: dels huruvida staden bör klimatkompensera för den energi man använder som kommer från fossilt skapande av fjärrvärme, dels digitalisering, med inspiration av hur SISAB använder digitaliseringen för att kraftigt minska sin energianvändning och också styra sina effektoppar på ett föredömligt sätt. Detta är en verksamhet inom staden där man redan gör det som vi alla borde göra i resten av staden.

Tyvär går utvecklingen generellt i staden inte åt rätt håll hittills. Under förra miljöprogrammets livslängd ökade energianvändningen i stället för att minska, och koldioxidpåverkan från densamma ökade också, med ungefär 4 000 ton. Den skulle ha minskat med 10 000 ton, så det är en stor ökning jämfört med målsättningen.

Jag tolkar verkligen klimat- och miljöborgarrådets synpunkter som att vi egentligen är ganska överens i sak. Men bland annat fastighetskontoret och energicentrum pekar på att de andra bolag som håller på med fastigheter måste ha resurser att göra energieffektiviseringar, till exempel genom att digitalisera sina system, om detta ska bli verklighet.

Detta är alltså egentligen snarare än en vädjan om bifall till min motion en vädjan till den styrande majoriteten. Det behövs helt enkelt resurser om man ska kunna ta de viktiga kliven för att minska energianvändningen. Investeringarna återbetalar sig på några års sikt. Därför behövs investeringsmedlen här och nu. För att sätta press på majoriteten, vilket jag tror behövs eftersom det som sagt står ganska tydligt i ärendet att resurserna inte finns i dagsläget, yrkar jag bifall till motionen och vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 134

Borgarrådet L u h r (MP): Tack för motionen! Den är jätteviktig. Som jag sa under den förra debatt vi hade är energieffektivisering egentligen nummer ett när vi talar om stadens klimatarbete. Vi måste först och främst minska energianvändningen i stället för att hålla på och meka med andra system.

Under den förra mandatperioden, när de rödgrönrosa styrde, fanns en uttalad politisk strategi som gick ut på att inte satsa på energieffektivisering. Man satsade i stället på bostadsbyggande och styrde alla resurser dit. Just nu jobbar vi med båda delarna, och vi har också tillsatt en grupp med personer, bland annat en ny elsamordnare, som du känner till. Vi har också en samordnare på miljöförvaltningen och nya miljö- och klimatsamordnare ute i stadsdelarna. Inriktningen för alla dessa är att jobba för att minska våra klimatutsläpp. Vi har också satt upp skarpare mål i förslaget till klimathandlingsplan. Vi jobbar alltså väldigt hårt med dessa frågor – att kunna minska vår energianvändning. Vi har också börjat samarbeta med andra städer som jobbar med

sådana här projekt för att titta på vad de gör för spännande, innovativa saker som vi kanske kan samarbeta om.

Det finns alltså väldigt viktiga poänger i det du skriver, och vi jobbar redan mycket åt det hållet. När vi sedan talar om resurser för att kunna göra detta har vi fortfarande våra klimatinvesteringspengar. Det är många miljoner per år som vi kan satsa på bland annat energieffektivisering, vilket vi också gör.

Sedan vill jag bara lyfta klimatkompensation, som du tar upp i motionen. Vi tittar lite på detta med resurser. Ska man styra resurser mot vissa åtgärder är det viktigt att börja i den egna verksamheten – att vi satsar pengarna på att minska vår egen energianvändning i stället för att betala för projekt utomlands. Sedan finns det vissa oklarheter i lagstiftningen när det gäller om vi kan satsa kommunala pengar i projekt som inte kommer kommuninvånarna direkt till nytta. Vi vet alltså inte riktigt om det ens är lagligt att göra så här.

Men min stabila mening är fortfarande att vi ska satsa de pengar som behövs på att minska vår egen energianvändning i staden och se till att vi blir så energieffektiva som möjligt innan vi börjar satsa pengar på annat. En liten parentes i detta är att man numera kan köpa klimatpositiv fjärrvärme från Stockholm Exergi genom biokolsprojektet. Detta är något bra som sker i staden, och pengarna går direkt till att utveckla de projekt vi jobbar med här i staden. Det är jätte viktigt, så det tycker jag att vi ska göra!

Anförande nr 135

Borgarrådet **B j u g g r e n** (S): Nu försvarade ju borgarrådet själv min klimatkompensationsclou, så jag behöver inte göra det mer. Jag håller helt med om att det som SISAB gör, nämligen köper klimatpositiv fjärrvärme, också skapar incitament att minska energianvändningen. Det är alltså ett självförstärkande arbete som görs i staden – det är positivt och, tycker jag, rimligt att hela staden gör. Det är detta som står i motionen.

Jag måste bara få kommentera och enligt spelets regler ge en känga till den förra majoriteten. Det är helt korrekt att bostadsbolagen inte lyckades nå sina mål för minskad energianvändning. Detta är ett av de problem som gjorde att målen inte nåddes även om uppdraget fanns. SISAB gjorde, å sin sida, under vår mandatperiod kraftiga energibesparingar. Facit var alltså, precis som hittills under den grönbå majoriteten, blandat. Men det hade helt klart behövt göras mycket mer under förra mandatperioden, och det behövs fortfarande. Bristen på resurser till energieffektiviserande åtgärder, inte minst hos fastighetskontoret, är ett stort problem.

Jag ska inte ta tillfället i akt att också debattera att man inte kan göra sig av med sin energiåtgång genom att göra sig av med sina fastigheter. Jag tänker att vi sparar detta till klimathandlingsplanen, där det ska specificeras hur man ska mäta byggnader som inte längre anses tillhöra staden. Men SISAB är som sagt ett föredöme som redan finns i staden och förhoppningsvis följer lagar och regler och därmed gör ett mycket bättre arbete än resten av staden lyckas med. Självklart borde resten av staden göra som SISAB. Bifall till min motion!

Anförande nr 136

Borgarrådet L u h r (MP): Jag tror att vi är överens om grundfrågan: att vi ska spara energi i staden. Men jag måste ändå betona att jag inte är enig när det gäller klimatkompensationsmodellen. Jag tycker att borgarrådet Bjuggren talar lite runt sig själv. Vi har för lite resurser, och därför ska man betala pengar till projekt utomlands för att tvinga sig själv att göra investeringar i sin egen verksamhet.

Jag tycker inte att det är klokt. Jag tycker att man först och främst ska göra investeringar i sin egen verksamhet. Det jag lyfte upp var ett ytterligare sätt på vilket vi kan betala för stadens egna projekt, som kan minska våra utsläpp. Men jag tycker att det är där vi ska jobba till att börja med: att vi ska hantera våra egna utsläpp lokalt, jobba med våra egna verksamheter och lägga de pengar vi har på projekt som faktiskt minskar våra utsläpp.

§ 29 Ökad framkomlighet genom Brommaplan för fordons- och kollektivtrafiken

Anförande nr 137

Borgarrådet V a l e s k o g (S): En grundläggande uppfattning hos de flesta som sysslar med trafikplanering är att man ska försöka utnyttja den infrastruktur som redan finns mer effektivt. Det är alltså bättre att försöka trimma och nyttja den infrastruktur vi har än att bygga nytt även om det ibland också kan vara bra att bygga nytt, exempelvis om befolkningen växer kraftigt.

Ett bra exempel där ganska små åtgärder och relativt låga investeringar skulle skapa väldigt stor samhällsnytta är en ombyggnation av trafikplatsen vid Brommaplan. Där passerar dagligen 75 000 personer. Preliminära utredningar finns, som togs fram under förra mandatperioden på vårt initiativ. De visar att en ombyggnation av Brommaplan till fyrvägs korsning exempelvis i högt trafik skulle minska restiden med hela fem minuter enkel väg för bussresenärer. Under samma förutsättningar skulle restiden för bilister minska med knappt fyra minuter enkel väg. Omräknat skulle på årsbasis 15 000 bussresenärer och 45 000 bilister få tillbaka upp till fyra arbetsdagar.

Räknar man på restid och samhällsnytta med dessa förutsättningar blir effekterna naturligtvis ganska stora. Vi trimmar och utnyttjar den infrastruktur vi har på Brommaplan på ett utmärkt sätt, i stället för att bygga något nytt. Att bygga om Brommaplan är kanske en av de mer samhällsnyttiga åtgärder vi kan vidta på trafikområdet i staden – stor effekt för relativt lite pengar. Sedan behöver naturligtvis fördjupade studier göras, och det kan finnas flera alternativa lösningar. Det handlar till exempel om att hitta mer effektiva och trafiksäkra övergångar över eller under jord för de mer oskyddade trafikanterna.

Det intressanta är vad de blågröna tycker om detta, men det får vi inte veta. De blågröna i Bromma stadsdelsnämnd vill avslå motionen, och trafikborgarrådet säger i sitt svar att utredningsarbetet måste fortsätta och att man ska studera vidare lösningar. Detta låter positivt, men det är inte sant. På trafikkontoret pågår inget som helst arbete, har man redovisat. Jag antar att det inte gör det på stadsdelskontoret heller, men det kanske vi kan få svar på.

Det finns alltså en hel del för de blågröna att förklara för stockholmarna, inte minst de 75 000 som passerar Brommaplan varje dag. Varför pågår inget arbete fast ni påstår det? Och om det inte gör det vore det intressant att få veta när det börjar och hur tidsperspektivet ser ut. Jag hoppas att jag får en bra förklaring här.

Anförande nr 138

U l l a H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Jag tänkte bara ägna mig åt lite innantilläsning eftersom Jan Valeskog uppenbarligen inte har läst vad som står. Det är inte så att det inte pågår någonting, utan så här står det:

I maj 2019 godkände trafiknämnden redovisningen av budgetuppdragen från kommunfullmäktige och därmed den genomförda trafikutredningen av Brommaplan. Utredningen har översiktligt studerat olika lösningar och valt att mer ingående studera

två alternativ som visar på att nyttorna tillfaller olika trafikantgrupper och är förenade med väsentligt olika kostnader och tidsaspekter för ett eventuellt genomförande.

Jag utgår från att detta arbete pågår på trafikkontoret, så jag blir lite orolig om du påstår att det inte händer någonting.

Anförande nr 139

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Då är vi precis lika oroliga. I citatet du läste upp stod det ”har studerat”; det handlar om vad som förevarit. Det intressanta är vad som ska ske. Trafikborgarrådet kanske kan reda ut detta. Faktum är att när vi ställde frågan pågick inte något konsultarbete eller något över huvud taget i denna fråga. Vi kanske kan få svar av trafikborgarrådet. Annars får kanske vi som tycker att detta är viktigt göra gemensam sak.

Anförande nr 140

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Detta med Brommaplan kräver en lösning. Det är ett problemområde och har varit så under lång tid. Jag tycker att detta är en bra motion – upp med alla fakta på bordet och låt oss tillsätta en arbetsgrupp, som Jan Valeskog föreslår. Jag utgår från att alla partier har representation där, för vi måste kunna lösa detta. Det är ett stort trafikproblem, och jag tycker nästan att det är en skandal att vi inte har kommit längre i denna fråga.

Daniel Helldén, detta ligger inom ditt ansvarsområde, och du har suttit länge som ansvarigt borgarråd. Nu är det dags att vi går vidare med denna fråga och får till en vettig lösning. Bifall till motionen!

Anförande nr 141

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Vad är det för problem vi försöker lösa här? Är det ökad framkomlighet för bilarna i rusningstid på morgonen? Eller är det bättre restid för kollektivtrafiken? Eller är det att generellt göra det bättre för alla trafikslag men lite sämre i rusningstrafiken för bilarna? Detta är ingen lätt fråga. Olika intressen står mot varandra, med osäkerhet i utfallet; det är inte säkert var man landar. Därför har vi sagt till kontoret att man ska titta vidare på detta, och vi håller på att diskutera det.

Egentligen är det två olika förslag som det nu står mellan i utredningarna. Det första gör det lite bättre för biltrafiken i morgonrusningen. Det kan kallas för en stor fyrvägskorsning som man gör på platsen. Övrig trafik, 70 procent av all biltrafik, får det sämre. Gående och cyklister får det sämre med längre väntetider och en farligare trafiksituation. Trafiksäkerheten försämras markant, enligt utredningen, med risk för allvarliga olyckor. Kostnaden är någonstans mellan 200 miljoner och kanske, om man ska ha en bro, upp till 500 miljoner kronor. Man får en byggtid på kanske ett år, med stora konsekvenser för trafiken, och det behövs troligen en ny detaljplan.

Det andra alternativet kommer att göra det lite sämre för biltrafiken i morgonrusningen. Det kallas för trimning i nuläget. Det gör det sämre i rusningstrafiken men försämrar inte för 70 procent av biltrafiken övriga tider. Busstrafiken får det bättre i båda förslagen, men i det så kallade trimningsförslaget blir

det mycket bättre för busstrafiken, framför allt för stombussarna men även för de bussar som kommer på Spångavägen och går fram där. Det blir marginellt bättre för gång- och cykeltrafiken, men framför allt blir det inte sämre – det blir inte en sämre trafiksäkerhet med de risker det innebär. Kostnaden blir ungefär 20 miljoner kronor, en tiondel av kostnaden för det stora alternativet. Man räknar med att det inte blir några störningar under omgörningstiden, och det kommer att gå ganska fort.

En massa olika intressen står alltså och väger mot varandra. Det är inte solklart att det ena eller det andra får det bättre eller sämre. Många gånger tänker man att detta förslag ska förbättra för biltrafiken i rusningstid på morgonen, när det är riktigt chokat där. Men det får massor av konsekvenser för övriga trafikslag, och därför måste man titta mer på detta. Framför allt kan man inte gå lös med ett ganska kostsamt förslag om det kommer att ställa till det på ett omfattande sätt under den tid detta görs. Diskussionerna fortsätter, och vi fortsätter att titta på detta.

Anförande nr 142

Borgarrådet **V a l e s k o g** (S): Det är lite märkligt att få höra att det alltså är trafikborgarrådet själv som sitter och studerar detta. Jag uppfattade Ulla Hamiltons citat tidigare som att det var experter som höll på att titta djupare på detta. Men det är alltså roteln som håller på att diskutera detta. Jag utgår från att vi har en öppen och transparent process och att de frågetecken som den första utredningen gav upphov till ska utredas av experter och inte på någon kammare, på det sätt vi nu hörde.

Jag är fullt medveten om att det inte är enkelt med ombyggnadstid och avvägningar. Men jag tycker att det ska vara en öppen, transparent process och riktiga utredningar. Är det rätt tolkat av mig att detta att vidare studera föreslagna lösningar innebär att det är trafikborgarrådet själv som sitter och tänker på detta? Är det så jag ska uppfatta det?

Anförande nr 143

Borgarrådet **H e l l d é n** (MP): Inte alls. De förslag som har diskuterats i den utredning som följde med i motionssvaret, så att det ska vara transparent och visa vad trafikkontoret har tittat på, är dem man arbetar vidare med. Det är klart att det är trafikkontoret som gör detta. Men att vi pratar om det och pratar vidare med andra har bland annat att göra med att det, i och med att det blir en påverkan åt olika håll när det gäller busstrafiken, är regionen som är inblandad. Vi har också diskussioner med Ekerö, som är inblandat i detta sammanhang.

När det handlar om prioriteringar och vilket steg man ska ta måste det till syvende och sist vara ett politiskt avgörande åt vilket håll man går. Men alla tekniska utredningar och alla utredningar som handlar om hur olika flöden går fram och tillbaka och så vidare gör självklart trafikkontoret.

Anförande nr 144

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Fru ordförande, kära ledamöter och möjliga åhörare! Till att börja med vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag. Vi kan konstatera att Brommaplan och dess framkomlighet har varit en följetong i denna stad. Om man ska jämföra med något är kanske Slussen en sådan fråga som också har stötts och blötts

under väldigt många år. Denna församling och dess trafiknämnder av alla möjliga kulörer har ännu inte lyckats lösa de problem som har funnits. Som Daniel säger kan man naturligtvis också fundera över vilka saker man slutligen vill prioritera när det gäller detta.

Jag tillhör dem som faktiskt var väldigt nöjda med att få vara med och besluta om en hållbar lösning för Slussen, och jag hoppas en dag också få vara med och besluta om en lösning för Brommaplan. Jag är inte riktigt säker på att vi kommer att komma närmare en lösning genom att ha en redovisning för fullmäktige av de rapporter som har tagits fram. De finns ju redan tillgängliga, och jag är inte säker på vilken särskild nytta det skulle göra att ha en redovisning för fullmäktige.

Med detta möjligen korta inlägg yrkar jag som sagt var, fru ordförande, bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 145

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag blev faktiskt inte klokare av detta, för här står uppgift mot uppgift. Trafikkontoret säger att det inte pågår något arbete eller några tekniska utredningar. Det finns, som vi hörde i citatet innan, fler saker att utreda. Det är absolut ingen enkel sak – det har ingen påstått – men man måste ha en process igång.

Tyvärr noterar jag att det, exakt på samma sätt som i många andra trafikfrågor och även andra politiska frågor, hänvisas till någon annan. Nu var det regionen och så vidare. Men i detta fall måste vi självklart hålla i taktspinnen. Det handlar om ett projekt inom Stockholms stad som kan få enorm samhällsnytta – det tror jag att alla inser – om vi slipper fortsätta som i dag.

Problemet med de motstående intressen som finns går självklart att lösa, som jag beskrev i mitt första inlägg. Bussar och biltrafik går ju på samma vägar på denna plats, som alla vet. Man kan ändå hitta lösningar där bussarna kommer något fortare fram. Vi talar alltså om fem minuter enkel väg i rusningstrafik, enligt de första beräkningarna. Om de stämmer får vidare studier visa.

Men jag uppfattar faktiskt att ingenting händer här. Vi får väl på nästa trafiknämnd helt enkelt fråga vad som sker på kontoret. Då kanske det har börjat hända något, men det besked vi får nu är att ingenting sker. Så kan vi inte hantera frågor. Det måste vara en öppen process där utredningarna presenteras för nämnden. Detta är ingenting som kan hanteras på en kammare av ett fåtal personer – det tycker jag inte är ansvarsfullt.

Anförande nr 146

L i s a P a l m (FI): Kort och gott yrkar vi bifall till Socialdemokraternas reservation.

§ 30 Motion angående OPS-lösningar

Anförande nr 147

A l e x a n d e r O j a n n e (S): Det är oroväckande att högern inte tar chansen här att tydligt säga nej till OPS-lösningar. Det finns inga lyckade exempel på OPS i Norden. Det finns däremot gott om skräckexempel – vi har ju Arlandabanan och NKS som ligger oss närmast i den här regionen. Men vi har också i vårt eget län andra avskräckande exempel på idrottshallar och simhallar som har byggts med denna modell. Simhallar som har byggts med OPS-lösningar, där vi har en driftskostnad på ungefär 5 miljoner per år är, fyra gånger så dyra som exakt motsvarande simhallar i andra kommuner.

Det är detta det handlar om: Det finns inga fria luncher. Att vi får pengar genom att vi slipper investeringskostnaden får vi äta upp genom att driftskostnaden i stället ökar. Pengar för de ökade driftskostnaderna måste tas någonstans, och jag kan bara gissa att det som blir lidande är föreningsbidraget och simskoleverksamheten, som vanligt.

OPS är en oflexibel lösning där staden binder upp sig i väldigt långa avtal och det blir oerhört dyrt att göra minsta ändring eller tillägg, ofta mångdubbelt jämfört med marknadspriset. Det finns tragikomiska exempel på detta från NKS-härvan. Jag tänker till exempel på dörrarna som det gick på över en miljon att byta. Det är detta som händer med OPS-lösningarna. De stora kostnaderna kommer som sagt inte under själva bygget utan senare i samband med tillägg och ändringar.

Jag tycker att ni ska ta er tid att läsa remissvaren på motionen. Bortsett från några ideologiskt laddade stadsdelsnämndspolitiker hänvisar Konkurrensverket till ett yttrande till regeringen där man tydligt avråder från att genomföra OPS-upphandlingar. Riksgäldens yttrande är komik; det är oerhört underhållande att läsa. Det är en sågning jäms med fotknölarna av allt OPS står för. Man säger bland annat att de som förespråkar OPS talar om fördelar som främst bygger på teoretiska ansatser som inte har kunnat beläggas empiriskt. Empirin talar snarare för att OPS tenderar att vara ineffektivt för den offentliga sektorn.

Nu har ni chansen. Ni har gjort bort er i OPS-frågan i den här regionen. Säg nej till OPS – bifall motionen!

Anförande nr 148

U l l a H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Jag är bara lite nyfiken. På vilket sätt är Arlandabanan ett totalt haveri?

Anförande nr 149

A l e x a n d e r O j a n n e (S): Det är bara att kolla på kostnaden för den banan och framför allt vad den kostade för resenärerna. Du kan inte ens ta pendeltåget till Arlanda utan att behöva betala extraavgift för att kliva av. Det är inte ett samhällsekonomiskt effektivt projekt.

Anförande nr 150

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande och fullmäktige! Tack, Alexander, för motionen! Jag hör att du och Socialdemokraterna vill säga nej till OPS, men jag undrar vad ni vill säga ja till. Vi i den grönbå majoriteten säger ja till alla som vill vara med och bidra till fler idrottsanläggningar i vår stad.

Sedan jag blev idrottsborgarråd är det många som har uppvakttat mig och andra inom den nya majoriteten därför att man har idéer och finansieringsförslag gällande anläggningar som man vill bygga och hyra ut till staden. Jag tänker inte stänga dörren för alla dem som vill vara med och bidra till mer idrott i vår stad. Det gjorde ni när ni styrde över idrottsförvaltningen. Då var det stängda dörrar när man kom och hade idéer om hur man ville vara med och bidra.

Om vi vill ha en levande, öppen och blandad stad måste vi släppa in fler som vill vara med och bidra. Därför har vi nu till exempel infört en funktion här på stadsledningskontoret som är som en dörr in till stadens alla förvaltningar. Dessa aktörer vill nämligen ofta ha en markanvisning av staden och ett hyreskontrakt med en skola eller med idrottsförvaltningen. Detta kan vara en väldigt god affär för staden.

Jag hör att ni säger nej till OPS-lösningar. Vi har aldrig använt oss av begreppet OPS när vi har diskuterat detta eller i de förslag vi har lagt fram. Det vi säger ja till är att aktörer som vill vara med och investera i vår stad ska få möjlighet att göra det. Men det är klart att det måste bära sig ekonomiskt. Det är klart att vi inte ska gå vidare med projekt som inte är ekonomiskt hållbara för kommunen.

Jag hör vad du säger och att ni säger nej till OPS. Jag är väldigt nyfiken på vad ni säger ja till.

Anförande nr 151

U l f W a l t h e r (S): Vi socialdemokrater säger i alla fall inte ja till resursslöseri. När det gäller exemplet Nya Karolinska vet vi att det är en verksamhet i fritt fall både organisatoriskt och ekonomiskt. Det är en synnerligen dålig OPS-lösning. När det gäller Arlanda Express har staten till exempel knappt fått tillbaka ett pillekvitt i ränta på sitt miljardlån. En vanlig familj tar hellre bilen ut till Arlanda än åker kollektivt. Detta är dåliga exempel på OPS.

Jag menar att vi där har facit på hur OPS funkar. Ni i er majoritet lägger ned så mycket tid på att till exempel stänga fritidsgårdar och stoppa den förebyggande verksamheten i Östberga, där Fryshuset är på plats. Här handlar det om kostnader som i sammanhanget är mikroskopiskt små jämfört med vad OPS-lösningar kan kosta. Men så fort näringslivet kommer in är ni beredda att öppna plånboken.

Jag undrar hur mycket privatiseringarna egentligen får kosta stockholmarna. Om du nu hävdar att vi kommer att tjäna på detta, vad är det som säger att lilla idrottsförvaltningen kommer att fixa den här lösningen och avtalsskrivningen så mycket bättre än staten, med sina muskler, eller landstinget, som någonstans är privatiseringarnas stora moderskepp.

Anförande nr 152

Borgarrådet E r n l u n d (C): På Socialdemokraterna låter det som att staden inte har några hyreskontrakt med externa aktörer. Idrottsförvaltningen har en rad olika hyreskontrakt. Vi hyr in oss på GIH-badet och i Liljeholmshallarna. Vill ni inte att vi ska ha några hyresavtal med externa aktörer? Om vi skulle säga upp alla hyresavtal skulle vi få färre idrottsanläggningar. Detta handlar om att externa aktörer har ett intresse av att bygga idrottsanläggningar i Stockholm, som vi i vår tur kan få hyra för vår barn- och ungdomsverksamhet och där vårt föreningsliv kan få ta plats. Jag förstår inte varför vi ska säga nej till detta.

Det är klart att vi inte ska gå vidare med ekonomiskt ansvarslösa projekt. Men innan ni säger att projekten är ansvarslösa ber jag er att titta på dem. Vi har ännu inte kommit fram med något färdigt projekt. Vänta med att säga nej tills vi har ett konkret projekt som vi kan titta på.

Anförande nr 153

T o b i a s J o h a n s s o n (V): Ordförande och ledamöter – vi har inga åhörare. En del säger att kommunpolitik inte är ideologisk. Men den fråga vi sak diskutera nu tycker jag är väldigt ideologisk. När jag var ung på 90-talet drev unghögern kampanjer med parollen ”Jag älskar att äga”. Uppenbarligen var det under förutsättning att ägaren var en privatperson eller ännu hellre en riskkapitalist. Ibland undrar man om högern i dag skulle ha som paroll ”Jag hatar att kommunen äger”. Vi kan se detta på en massa olika områden. Under åtta borgerliga år sålde man ut bostadsrätter för 37 miljarder. I många stadsdelar finns det i princip inga allmännyttiga bostäder kvar.

Den här motionen handlar om ifall vi mot bättre vetande ska fortsätta med OPS-lösningar eller om vi ska dra de rimliga slutsatserna av tidigare misslyckanden. Många har redan nämnt Karolinska – jag behöver inte ta upp det igen. Men om man tittar på de olika dokumenten ser man att viljan från de blågröna är att vi till exempel ska bygga ishallar i Sättra och att Västertorps nya sim- och idrottshall ska byggas av privata aktörer. Det står naturligtvis inte rakt ut att det rör sig om OPS-lösningar, men jag är rädd att det är detta det kommer att bli, om man kallar en spade för en spade.

Som flera redan har varit inne på är problemet med OPS att om man låter någon annan bygga och ska betala för det kommer det på driftsbudgeten i stället. I princip alla exempel vi har visat att detta blir dyrare. Remissinstanserna nämndes. Exempelvis Riksgälden skriver att nackdelarna med OPS är otvetydiga och att fördelarna i form av effektiviseringsvinster är mer osäkra.

Från majoriteten skriver ni att ni ska fortsätta studera goda exempel, både i Sverige och internationellt. Då undrar vän av ordning: Vilka OPS-modeller i Sverige är ni mest nöjda med?

I en SvD-artikel från 2015 skrev man om just utförsäljningen av allmännyttan. Så här står det i ingressen: ”I princip alla som köpte loss sina hyresrätter gjorde sitt livs klipp.” Om man skulle fråga Skanska kan jag tänka mig att de nog också skulle säga att Nya Karolinska var det största klippet under bolagets livslängd.

Detta handlar alltså om att inte gå mot bättre vetande. För att citera Emil i Lönnebergas pappa: Jag vill inte veta av några vansinnesaffärer. Så för Vänsterpartiets räkning vill jag avsluta med att yrka bifall till motionen.

Anförande nr 154

Borgarrådet E r n l u n d (C): Det är kul att vara tillbaka i idrottsnämnden och jobba tillsammans med dig! Vad bra att du lyfte just Sätra och Västertorp! Det är två projekt som aldrig hade någon möjlighet att få investeringsmedel när ni styrde staden och gjorde era investeringsbudgetar. Alla vet ju att vi har en fulltecknad investeringsbudget; det hade vi under er tid och det har vi under vår. Vi har massvis med projekt som vi behöver investera i. Om ni inte vill gå vidare med alternativa förslag för Sätra och Västertorp undrar jag hur ni då vill finansiera de projekten. Jag ser nämligen inga ytterligare investeringsmedel i er budgetreservation.

Anförande nr 155

T o b i a s J o h a n s s o n (V): Vi har ju ingen investeringsbudget eftersom vi är i opposition. Det har varit kutym att oppositionspartierna inte tar fram någon fullständig investeringsbudget för flera år. Jag glömde att hälsa dig välkommen, Karin – det är kul att du är tillbaka!

Vi har en rad förslag. Vi vill till exempel skapa ett kommungemensamt bolag med kranskommunerna för att vi tillsammans ska kunna investera mer i idrottsanläggningar. Det kan naturligtvis komma bra förslag på en investering som inte betyder att kommunen bygger. Men man måste titta på historien. Är ni nöjda med hur till exempel Tyresö byggde sin simhall? Tror du att det är en modell att kopiera? Det har ju blivit väldigt dyrt för Tyresö kommun.

Vi är också rädda därför att ni historiskt sett har gjort en massa vansinnesaffärer genom åren – utförsäljningar och annat, där ni har varit för ideologiskt blinda och gjort väldigt dåliga affärer.

Anförande nr 156

M a r t i n H a n s s o n (MP): Fru ordförande! Det finns väl ingen här inne som tycker att det är halleluja med OPS-lösningar rakt upp och ned. Alla inser såklart att detta ska tillämpas med stor försiktighet; det är alldeles självfallet. Men vi befinner oss fortfarande i den väldigt stora puckeln. Stockholm växer, och vi har alla reinvesteringar. Simhallarna behöver byggas om nästan alla på en gång i och med att de byggdes på 60-talet eller tidigt 70-tal. Vi måste också bygga nytt.

Det är kanske en lite väl rigid inställning att i ett sådant läge säga: Nej, absolut ingenting, vi kan över huvud taget aldrig någonsin tänka oss detta. Det är klart att man på ett väl avvägt sätt, om det rör sig om begränsade, mindre projekt, ska kunna titta på sådana möjligheter, om alternativet är att ingenting alls händer. Det kan såklart uppstå situationer där det inte blir något över huvud taget.

Alla vet att det högst troligt också innebär att det på sikt kan bli ökade driftskostnader för staden – ja, så är det. Men det finns också bra exempel i Sverige. Saab är väl ett sådant. Det är alltså inte omöjligt; det går ju. Men det måste göras otroligt noggrant,

och en försiktighetsprincip måste råda. Det är alldeles självfallet, och jag tror inte att någon här anser något annat.

Bifall till besvarandet av motionen!

Anförande nr 157

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Bara så att vi är med på vad vi diskuterar: Det är specifikt OPS-lösningar vi talar om nu. Från Vänsterpartiets sida tycker vi till exempel att den lösning vi hade med KFUM, där jag aktivt bidrog till att försöka hitta en plats som fungerade även med hänsyn till stadens äldreboenden och skolplanering, är bra. Men man ska komma ihåg att det vi talar om nu är OPS. Om man ska iaktta en försiktighetsprincip borde det vara ganska oproblematiskt för er att ta ställning mot OPS-lösningar eftersom både remissinstanserna och den samlade empirin visar att de faktiskt inte är bra.

Anförande nr 158

M a r t i n H a n s s o n (MP): Nyanserat kan man säga att det högst troligt oftast inte blir en bra lösning. Men det kan såklart ändå uppstå situationer där det är det enda alternativ som står till buds. Jag skulle säga att man i kanske nio fall av tio landar i att det inte är rimligt och att det finns alternativ. Men vi kan också ha det sista fallet, där alternativet är att det inte händer någonting alls. Är det då väldigt försiktigt och väl avvägt i ett projekt där man verkligen kan se helheten och har räknat över tid kanske man kan göra avvägningen att det blir lite högre driftskostnader över tid men kan vara värt det för att få till projektet just nu. Då tycker jag inte att man ska stänga dörren fullständigt i ett tidigt skede. Man får titta på detta från fall till fall och oftast väldigt skeptiskt såklart. Men undantag kan ju eventuellt finnas. Vi kan inte stänga dörren fullständigt.

Anförande nr 159

A l e x a n d e r O j a n n e (S): Jag ska börja med att rätta Karin Ernlund på några punkter. Dels finns det visst medel i vår investeringsbudget. Vi har 50 procent större investeringsbudget inom idrotten än vad ni har. Så i vår budgetreservation finns det absolut medel. Vi sa inte heller nej till några privata initiativ under förra mandatperioden. Tvärtom var vi pionjärer när vi hade denna diskussion och fick igenom KFUM:s markanvisning.

Det du beskriver gällande hyresavtal är inte OPS. Jag vet inte om du medvetet blandar ihop korten eller om du inte vet vad OPS är. Att vi hyr av en privat entreprenör enligt ett avtal som vi kan säga upp när vi vill och gå därifrån är inte OPS. OPS är när du låser fast dig i långa avtal, ofta på 40 år, och allt som ska göras i hallen eller sjukhuset måste gå via den entreprenör som äger lokalerna. Om du plötsligt får för dig att du måste ha en till handikapptoilet är det bara den entreprenör som har byggt anläggningen som kan bygga toaletten och som gör det till just det pris han själv bestämmer. Det är här kostnaderna kommer i OPS-lösningarna. Det går aldrig att skriva ett så bra OPS-avtal med en privat entreprenör att dessa kryphål inte finns. Ingen har någonsin lyckats med detta på vare sig statlig, regional eller kommunal nivå. Varför tror ni att ni ska klara det?

Från Riksgälden är man otroligt tydliga med hur dåligt det är med OPS. Läs deras yttrande! Har Riksgälden fel? Jag tycker att det är jobbigt att höra er debattera denna fråga.

Vi har som sagt inte varit emot privata entreprenörer som har velat komma in och bidra med att bygga idrottshallar. Att påstå detta ger kanske bra likes och retweets, men det är inte seriöst att göra det från den här talarstolen. Jag hoppas att vi kan få till fler idrottshallar, oavsett vem som finansierar dem, men inte genom dyra OPS-avtal.

Anförande nr 160

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag passar på att ta replik på dig, Alexander, i stället för att hålla ett anförande; det går lite fortare.

Det kan ibland vara bra att komma ihåg historien. Arlandabanan har nyligen nämnts som ett jättedåligt exempel. Låt mig bara påminna om att om inte den lösningen hade tagits fram redan i början av 90-talet hade vi inte haft Arlandabanan. De enorma miljövinster vi har fått via Arlandabanan ska du räkna in i din kalkyl.

Det du talar om är inte heller hela sanningen när det gäller OPS. Och det lilla tredje: Försök komma ihåg hur ni socialdemokrater har röstat, till exempel när det gällde Arlandabanan! Det är bra att debattera, men man bör också ha lite historiekänning.

Till både dig och Vänsterpartiet kan jag säga att KFUM-hallen inte är er förtjänst. Det är vi som har lyckats ta fram den och få er att låta den komma till stånd.

Anförande nr 161

A l e x a n d e r O j a n n e (S): Det var mycket spännande att höra! Mig veterligen var det vi som satt i majoritet och hade den pågående dialogen med KFUM. Sedan var vi inte helt överens om på vilken mark den skulle ligga. Det var där konflikten låg. De ville bygga den vid Wenner-Gren Center, och vi sa att det inte fanns plats där. Där planerades andra idrottsanläggningar, äldreboenden och skola, och därför hittade vi annan mark. Jag har sparat det tackbrev jag fick från KFUM när de fick markanvisningen. Jag kan sända det vidare till dig, Björn!

Anförande nr 162

Borgarrådet E r n l u n d (C): Tonläget i debatten blir bara högre och högre. Jag kanske bidrar till det själv. Men någonstans går ändå gränsen, Alexander Ojanne. Du anklagar mig för att inte veta vad OPS är. Du menar att det är över 40 år långa avtal och att den som tecknar avtal måste betala för dyra dörrar. Men det är inte definitionen av OPS.

Det vi vill är att samarbeta med aktörer som vill vara med och investera i fler idrottsanläggningar i vår stad. Jag är öppen för att vi ska ha fler hyresavtal med externa aktörer. På så sätt kan vi få fler halltider till fler föreningar, så att fler barn och unga kan utöva idrott.

Det är jättelätt att ha jättemycket mer pengar i en investeringsbudget när man sitter i opposition. Ni skulle ha visat det här när ni satt i majoritet i stället.

Anförande nr 163

A l e x a n d e r O j a n n e (S): Vi har absolut ingenting emot privata företag eller föreningar som vill bygga idrottshallar som de själva drifvar och hyr ut till staden. Vi har aldrig haft någonting emot det. Men det är inte det som är OPS.

Jag sa inte att det måste vara 40-åriga avtal, men det är det som mer eller mindre är kutym. Det är så det har fungerat i de här långa avtalen.

Det finns inga lyckade exempel. Jag hörde att Saab nämndes tidigare i debatten. Men även Försvarsmakten har varit negativ till OPS-lösningen med Saab; man har sagt att det har varit väldigt oflexibelt och att det har blivit väldigt höga tilläggskostnader när man har behövt göra någonting.

Bifall till motionen!

Anförande nr 164

L i s a P a l m (FI): Ordförande! Jag tycker att mina oppositionskollegor har talat väl om varför OPS-lösningen inte är en lösning. Därför vill jag yrka bifall till reservationen.

Anförande nr 165

Borgarrådet E r n l u n d (C): Det är bäst att jag avslutar den här debatten med att tydliggöra vad som är majoritetens ambition. Vår ambition är alltså inte att ingå dåliga och dyra avtal, utan vår ambition är helt enkelt att få fler hallar, så att fler barn och unga kan utöva idrott i vår stad. Vi har aldrig använt oss av begreppet OPS när vi har skrivit om det här i olika styrdokument, kanske för att det väcker så mycket känslor.

Det verkar ändå som att vi är relativt överens nu efter den här debatten. Alla partier verkar öppna för att externa aktörer ska få vara med och bidra och för att staden ska kunna hyra in sig genom hyresavtal hos andra aktörer.

Det finns två typer av exempel på hur man kan gå vidare med den här typen av projekt. Ett exempel är Västertorpshallen, som verkligen behöver renoveras. Under den tid när Socialdemokraterna styrde över idrottsförvaltningen och fastighetskontoret fanns det aldrig några pengar avsatta för att göra den här viktiga investeringen. Men om man inte gör den kommer hallen helt enkelt att bli obrukbar. Där går vi nu vidare och ser om det finns en privat aktör som kan göra denna investering i stadens ställe, så att vi kan ha ett hyresavtal. Jag hoppas att vi ska komma fram till ett bra resultat.

Sedan finns det andra exempel, där staden blir uppvaktad av aktörer som har egna idéer. Där är Grimsta ett exempel. Vi har blivit uppvaktade både av näringslivet och av de ideella föreningar som är aktiva på Grimsta. Man har själv idéer om hur man skulle vilja utveckla platsen och investera i den med privata medel. Vi behöver hitta sätt för de här aktörerna att bli lotsade genom de olika instanserna i staden. Det kan handla om att man behöver bygglov eller en markanvisning. Vi ska se till att det blir enkelt för de här aktörerna att komma vidare, så att vi inte stänger dörren för dem eller skickar runt dem till olika ställen i staden. Det ska vara enkelt att ha att göra med staden om man vill vara med och investera.

Jag hoppas att jag nu har varit tydlig med vad som är den grönbå majoritetens ambition. Och om det är väldigt viktigt att vi inte använder oss av de tre ord som förkortas O, P och S kan vi väl välja att använda oss av andra ord i stället.

Anförande nr 166

M a r i a L j u s l i n (V): Jag tänkte börja med att höra om det var ett erkännande som kom där, Karin Ernlund. Du menar att ni inte ska ingå dåliga avtal nu, men då har ni alltså haft dåliga avtal tidigare med OPS? Det är ett bra erkännande. Förhoppningsvis blir det skillnad nu.

Det som känns väldigt beklagligt är att ni pratar om OPS – eller vilket ord ni nu väljer att kalla det för; ni får välja fritt – när det gäller Västertorps simhall. Det är ett bad som tillför så mycket för så många. Det har ungefär 200 000 besökare per år och är ett oerhört uppskattat familjebad för både ung och gammal. Dessutom funkar det kostnadsmässigt att ta sig dit för de flesta plånböcker. Men med OPS vet ni inte vilken kostnad det kommer att bli, vilken inträdesavgift som kommer att tas eller vad som kommer att hända. Framför allt vet ni inte om skattebetalarna kommer att betala dubbelt – om det är vi som ska stå för vissa kostnader som simhallen har.

Anförande nr 167

Borgarrådet E r n l u n d (C): Nu valde du medvetet att missförstå mig för att kunna göra en retorisk poäng i talarstolen, Maria Ljuslin. Det jag menade var att ni sätter likhetstecken mellan OPS och dåliga avtal. Jag sätter inte likhetstecken mellan offentlig-privat samverkan och att ingå ett dåligt avtal. Det var det jag menade med att vi inte ska ingå dåliga avtal. Du missuppfattade mig – antingen medvetet eller omedvetet.

När det gäller Västertorps sim- och idrottshall är det så här: När ni hade majoritet i idrottsnämnden och fastighetsnämnden under förra mandatperioden tillkom det aldrig några pengar till den här oerhört angelägna investeringen. Om den politiken hade fått fortsätta hade vi om några år haft en hall som stått obrukbar. Det är det som händer med fastigheter om man inte tar hand om dem – till slut blir de obrukbara.

Anförande nr 168

A l e x a n d e r O j a n n e (S): Det är väl inte så konstigt om man sätter likhetstecken mellan OPS och dåliga avtal när det bara finns dåliga avtal med OPS.

Det låter nu som att vi inte gjorde någonting förra mandatperioden när det gällde simhallarna. Men vi totalrenoverade Åkeshovs simhall. Vi arbetade även med Medborgarhuset och ett tredje bad – just nu kommer jag inte på vilket det var. Vi gjorde väldigt mycket med simhallarna. Det är snarare tvärtom – den övriga idrottsrörelsen kritiserade oss för att vi gjorde för mycket för simhallarna. Det är en väldigt konstig kritik vi får från dig, Karin Ernlund. Att ni skulle ha lagt ännu mer på simhallar är inte alls troligt.

Jag är fortfarande skeptisk till att du skulle förstå vad OPS är. Det handlar inte om att låta någon privat aktör bygga och sedan hyra de timmar man eventuellt behöver med ett kort avtal. När vi var i majoritet träffade jag företag som ville bygga enligt de här

lösningarna. Då handlade det om att staden skulle garantera att man skulle hyra anläggningar dygnet runt i 10, 20, 30, 40 år. Det var hopplöst.

Anförande nr 169

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande! Nu tror jag att Alexander Ojanne, precis som Maria Ljuslin, medvetet valde att missuppfatta mig. Jag kritiserade alltså inte er för att ni gjorde viktiga investeringar i Åkeshovsbadet. Vi pratar om Västertorpshallen, som kommer att stå obrukbar om man inte gör reinvesteringar i den. Under den tid då du var ordförande i idrottsnämnden, Alexander Ojanne, kom det aldrig några pengar till den reinvesteringen. Det vi gör nu är att vi försöker få extern finansiering för denna väldigt viktiga reinvestering.

Som sagt ska vi inte ingå några dåliga avtal. Om du så gärna vill sätta likhetstecken mellan OPS och dåliga avtal får det stå för dig. OPS står för offentlig-privat samverkan. Det betyder inte dåliga avtal, utan det handlar om att kommunen tillsammans med andra aktörer kan ingå avtal för att få mer idrott till barn och unga.

Anförande nr 170

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Man blir inte populär när man trycker in sig på talarlistan 30 sekunder innan KF:s sammanträde ska ta slut. Jag måste ändå bara säga till Alexander Ojanne att idrottsförvaltningen i sitt svar har skrivit att det inte går att definiera vad OPS är. De skriver att det i dag saknas en precis och entydig definition av vad OPS är. Ni kan inte säga att det finns en sådan. OPS-lösningar kan betecknas som en entreprenadform, men det kan också vara en finansieringsform, en kontraktsform eller en samverkansform. Man måste verkligen ge Karin Ernlund rätt i att det inte finns en entydig definition. Det är lite luddigt i er motion vad det är ni avser.